

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו - תער"ב

כה. ד"ה ואברהם זקן
כו. ד"ה ואלה תולדות
כז. ד"ה והאבן הזאת
כח. ד"ה וישלח יעקב

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

יצוקללה"ה נכג"ם זי"ע מליובאוויטש

- הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות -

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וששל לבריאה
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

בשעה שהקדימו - תער"ב

כה. ד"ה ואברהם זקן
כו. ד"ה ואלה תולדות
כז. ד"ה והאבן הזאת
כח. ד"ה וישלח יעקב

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

יצוקללה"ה נכנ"ם זי"ע מליובאוויטש

- הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות -

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וששל לבריאה
שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר הזקן

מפתח כללי

עמוד	זמן אמירתו	תוכן התחלת המאמר	דבור המתחיל
רמו	חיי שרה	ספירות מגלות מח' הנעלמות – (צה־צח)	כה. ואברהם זקן כו'
רנז	תולדות	האורות מגלים ההפלאה דאוא"ס – (צט־קג)	כז. ואלה תולדות כו'
רסט	ויצא	יעקב עשה מצבה ולא גל – (קד־קז)	כח. והאבן הזאת כו'
רפ	וישלח	ד' רבתי דאחד – (קח־קיב)	כח. וישלח יעקב כו'

B'SHAAH SHEHIKDIMU 5672

Discourses 25-28

Copyright © 2012

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

ORDER DEPARTMENT:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form without prior permission, in writing from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

ISBN: 978-0-8266-6087-9

Printed in the United States of America

פתח דבר

לקראת חג הגאולה י"ט כסלו הבעל"ט, יום גאולת כ"ק אדמו"ר הזקן ממאסרו (בשנת תקנ"ט) – הננו מוציאים לאור חוברת ז' של ההוצאה החדשה והמתוקנת של המשך-המאמרים „בשעה שהקדימו – תער"ב", הכוללת את המאמרים: ואברהם זקן דש"פ חיי שרה; ואלה תולדות דש"פ תולדות; והאבן הזאת דש"פ ויצא; וישלח יעקב דש"פ וישלח – תער"ג.

יום הבהיר י"ד כסלו, ה'תשנ"ג
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ש"פ חיי, תנר"ג

ואברהם¹ זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל². וצ"ל³ מה"ע בא בימים, אחרי שאו' ואברהם זקן, מהו עוד בא בימים. ובכ"ק⁴ הקשה, דהול"ל יצא מן הימים, מהו בא כו'³. גם צ"ל⁵ וה' ברך את אברהם בכל, ואיזה שייכות יש לזה עם מ"ש בא בימים, דלפה"נ⁶ יש להם שייכות זל"ז. גם המשמעות הוא, דמה שבא בימים הוא מכח עצמו, והברכה היא מלמעלה דוקא. ובמדרש⁷ אי' וה' ברך כו' שהשליטו ביצרו, וצ"ל⁸ מהו השבח כ"כ לאברהם, אחר שנתנסה בהעשרה נסיונות⁹, מה שהשליטו ביצרו. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל¹⁰, דשם ספירה הוא ל' ספור והגדה, והיינו מה שהכלים ממשיכים ומגלים את האור, דהאורות מצ"ע ה"ה בבחי' עלי' והתכללו' במקורם, וכמ"ש¹¹ כי ה' אלקיך אש אוכלה, כמשל האש כו', וגם אינו בהתגלות להיות אור המאיר, והכלים ה"ה ממשיכים ומגלים את האור להיות בבחי' אור המאיר כו'.

צה) אמנם מ"ש הרש"ט¹² שהספי' מגלות המחשבות הנעלמות, אין הכוונה רק מה שהכלים מגלים את האורות כנ"ל¹⁰, כ"א מה שכללות הע"ס דאצי', בחי' אורות וכלים, מגלות את האוא"ס שלמעלה מאצי' כו'.

דהנה ידוע¹³ דכללות ענין האצי' הוא בכדי שיהי' גילוי אלקות בעולמות, וכמ"ש בזח"ב דמ"ב ע"ב, דכללות ענין הע"ס דאצי' הוא בגין דישתמודעון בי' כו', דהרי מההתהוות לבד לא היינו יודעין אלקות (דבכח ויכולת הא"ס הוא שתהי' ההתהוות גם שלא ע"י אמצעית האצי', אך מזה לא היינו יודעין אלקות כו'), לפי שההתהוות היא בבחי' העלם והסתר הבורא מהנברא¹⁴, דלולא זאת הרי לא הי' התהוות היש, כ"א דוקא ע"י שהאלקות מסתיר את עצמו כו'. ובפרט אם הי' ההתהוות מאוא"ס שלא ע"י אצי', הרי לא הי' בבחי' התלבשות כלל. דהנה, בהאור שהוא בבחי' התלבשות כח הפועל בנפעל, שייך לומר שמתעלם ומסתתר, אבל מה שאינו מתלבש כלל, אינו שייך שמתעלם כו'. דכן הוא גם בבחי' האין האלקי שאינו בבחי' התלבשות בנבראים, דהיינו שההתהוה' שהאין האלקי מהווה את הנבראים אינו בבחי' התלבשות בהם, רק שאינו בדרך ממילא, מפני שיש לו שייכות עכ"פ אל הנבראים, וזהו ע"י אמצעית האצי', כמו שנמשך ממדרי' למדרי' במדריגות

(8) ראה אוה"ת שם תשפד, א. ח"ז תתתז, ב. רד"ה ואברהם זקן תרמ"ד (סה"מ תרמ"ד ע' קסב). ד"ה הנ"ל תשד"מ.
(9) אבות פ"ה מ"ג.
(10) פצ"א ואילך (ע' רלה ואילך).
(11) ואתחנן ד, כד.
(12) = הר' שם טוב (הובא לעיל שם).
(13) ראה לעיל פ"ו (ע' יג). וש"נ. סה"מ תרע"ח ע' רצו. תרצ"ו ע' 79.
(14) ראה סה"מ תרכ"ט ע' קנט ואילך. תרל"ג ח"ב ס"ע תקה. עת"ר ריש ע' עה.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה על אמרי בינה שער הק"ש פנ"ה ואילך – כנסמן לקמן בהערות.
(2) חיי שרה כד, א.
(3) ראה אוה"ת חיי שרה ח"ד תשעט, ב. רד"ה ואברהם זקן תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' כב).
(4) = ובכ"ל יקר (ע"ה פ).
(5) צ"ל: אוצ"ל: צ"ל מ"ש.
(6) = דלפי הנראה.
(7) ב"ר פנ"ט, ז.

דאצי' גופא, נעשה בבחי' שייכות כו', וכמ"ש במ"א¹⁵, אבל לא בבחי' התלבשות כו', רק מפני שכל פעולה צ"ל ע"י התגלות הפועל¹⁶, ה"ז בחי' הארת האין שבא בבחי' כח הפועל ובנפעל כו', ובחי' זו הוא שמתעלם ומסתתר כו'. ואם הי' ההתהוות מעצמות אוא"ס, לא הי' בבחי' התלבשות, ובדרך ממילא כו', וא"כ לא הי' מזה בחי' גילוי אלקות כו'.

והגם שמהתהוות מוכרח שיש מהוה, שהרי א"א לומר שהדבר נתהווה מעצמו¹⁷, קפד שהרי¹⁸ כל מציאותו הוא מההרכבה כו'¹⁹, וכמו"כ מזה שיש בהם הפסדות²⁰, הרי נראה שהן נבראים כו', וגם מובן שההתהוות הוא בדרך אין ערוך כו', וכמ"ש במ"א²¹, וא"כ הרי מהתהוות מובן גם ההפלאה דאוא"ס כו'. הנה לבד זאת דכל ענין ההשגה הזאת היא ע"י אמצעית הע"ס דאצי', שע"י הו"ע ההשגה באדם ושישיג השגה אלקית (שהרי ענין ההשגה לא בכולם בשוה, שזה משיג באופן כזה וזה באופן אחר (בל"א²² בא דעם לייגט זעך אזוי ובא דעם לייגט זעך באו"א), שזהו מצד החילוקים באופן שרשן ומקורן כו', וכמו"כ זה שיהי' השגה אלקית הוא מפני שכבר יש בחי' ספי' החכ' בסדר השתל' כו'²³). הרי גם הידיעה שהיו יודעים מהתהוות, ה"ה ידיעה כללית שיש אלקה הבורא ומהוה, אבל לא הי' שום ידיעה פרטית באופן האור והחיות האלקי כו', וגם לא הי' כלל בחי' אור וחיות המתלבש, מאחר שהתהוה' היא מעצמות אוא"ס שלא ע"י התלבשות כנ"ל, א"כ הרי אינו שייך כלל אור וחיות המתלבש כו'. וכמו"כ ידיעת ההפלאה הוא רק מה שהאלקות מרומם מהעולמות, ובאמת אין זה ענין ההפלאה דאוא"ס מה שמופלא מעצם מהות חומריות העולם כו', דהפלאה שייך בבחי' אורות²⁴ ובמדריגות גבוהות שייך ההפלאה שמופלא מזה, אבל לא ההפלאה מעצם מהות העולמות כו'. וכללות הידיעה בזה הוא רק מה שהאוא"ס מופלא ומרומם, אבל אינו שייך בזה הידיעה באופן ההפלאה כו', כי העולמות אינם בערך כלל וכלל לגבי אלקות, וא"כ אינו שייך שמפירטי הנבראים יהי' איזה ידיעה פרטית באופן ההפלאה דאלקות כו'.

ועצמות אוא"ס ה"ה סתום ונעלם לגמרי, שאינו בגדר גילוי כלל, וכמא²⁵ אנת הוא עילאה על כל עילאין סתימא דכל סתימין כו', שסתום ונעלם בעצם כו'. וגם הארה מן העצמות אין העולמות יכולים לקבל כו'. וענין הארה מן העצמות, לפי המבו' כאן, י"ל שזהו האור שבבחי' א"ס ובלי גבול כו'. וכמא²⁵ לית מח' תפיסא בך כלל, שאינו שייך שום השגה באוא"ס כו'. וכמ"ש א²⁶ אתה²⁷ קדוש ושמך קדוש, דגם בחי' שמו קדוש

15) ראה סה"מ תרס"ח ס"ע לו ואילך. תרס"ט ע' לא.

16) ראה סה"מ תרנ"ז ע' נא. ובכ"מ.

17) ראה האמונות והדעות מאמר א פ"ב. חובת הלבבות שער א (שער היחוד) רפ"ה. שם פ"ו. וראה ספר החקירה להצ"צ ז, ב, קה, א.

18) ספר החקירה להצ"צ ד, ב ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' קסג (הובא לקמן ח"ג ע' א'תמב). תרנ"ו ע' רנח.

19) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ד ה"א ואילך.

20) ראה לעיל פנ"ג (ע' קל).

21) ראה לקו"ת שה"ש מ, ריש ע"ג. סה"מ תרנ"ב ס"ע ו

ואילך. תרנ"ד ע' לו. ובכ"מ.

22) בל"א: בלקו"ש חכ"א ע' 448, בלשון אשכנז. בספר

השיחות תשנ"ב ח"א ע' 38 הערה 20 בשוה"ג: בלשון אידיש" (ולא בלשון אשכנז).

23) ראה גם ספר השיחות תש"ד ע' 8.

24) דהפלאה שייך בבחי' אורות: אוצ'ל: דבבחי' אורות.

25) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

26) = וכמו שאנו אומרים (בתפילת העמידה).

27) מכאן עד סוף הקטע הוא ע"פ לשון הלקו"ת ויקרא א,

א עם הוספות.

ומובדל, וכמ"ש²⁸ כי נשגב שמו לבדו, שאין ערוך לעולמות עם שמו ית', עד שהוא קדוש ומובדל מהם כו', מ"מ²⁹, הודו וזיו מאיר על ארץ ושמים³⁰, דהארה משמו ית' ה"ז בא בבחי' ירידה וצמצום להיות בגילוי בעולמות כו' (דשמו בכלל הוא בחי' המל' ³¹, ועם היות דהמלך המרומם לבדו³², וכמ"ש³³ והים עומד עליהם מלמעלה, רק בבחי' מקיף³⁴, מ"מ, הארה מזה בא בבחי' גילוי בנבראים, שז"ע בחי' דבר ה' ³⁵, שהדיבור הוא בחי' השפעה בקירוב דבחי' מל', והוא בחי' גילוי ההשגות וגילוי התענוג שבג"ע כו', והיינו לפי שכללות בחי' המל' יש לזה שייכות אל העולמות, דאין מלך בלא עם כו' ³⁶, שגם הרוממות הוא מה שמרומם מעם כו', ע"כ הארה מזה בא בבחי' קירוב בגילוי כו'. וכמו שהוא במל' דאצי' לגבי ב"ע, כן בבחי' מל' שלמעלה מאצי' לגבי אצי', וכן במל' דא"ס לגבי כללות העולמות כו', ועמ"ש בלק"ת ד"ה ראשי המטות ספ"א³⁷, וכבר נת"ל³⁸ דמל' דא"ס זהו בחי' ההשערה להאיר במדה וגבול כו'), אך פי' אתה קדוש הוא בחי' הקב"ה בכבודו ובעצמו שלמעלה מבחי' שמו, היינו שאפי' בחי' זיוו והודו לא היו העולמות יכולים לקבל ממנו כלל כו'.

ולזאת, מבחי' עצמות אוא"ס לא הי' שום גילוי בעולמות כו', כ"א ע"י התהוות האצי', שהוא בבחי' גילוי ההעלם מאוא"ס המאציל³⁹, ה"ז בבחי' גילוי אור כו', דהתהוות שבבחי' התחדשות, הרי ההתהוות היא בחי' ⁴⁰ העלם, אבל מה שנתהווה בבחי' גילוי ההעלם, ה"ז גילוי כו', והאור הוא באופן כזה שהעולמות יכולים לקבל כו' (דכללות הגילוי הוא מבחי' שמו ית', ובא באופן כזה שהוא בבחי' גילוי לגבי העולמות, והעולמות יוכלו לקבלו כו'). ולפי שהגילוי הוא בבחי' מדות פרטיות, בחי' חו"ב וחו"ג כו', עי"ז נמצא השגה אלקית והרגישות אלקות בעולם כו', ועי"ז יודעים אופן האור והגילוי, דמאחר שהן בבחי' מדות וכחות פרטיים, יכול להיות בהם ההשגה באיזה אופן ואיך ומה כו', דהיינו שמשגיגים את האור האלקי כו'. וז"ש בזהר שם, בגין דישתמודען לי' במדות דילי, דכאשר מצמצם⁴¹ בבחי' מדות פרטיות, עי"ז יודעים ומכירים אלקות כו'. ועמ"ש הפרד"ס שע"ד פ"ח⁴² על מא' זה, שזהו ג"כ ע"י הכלים, שעושים ציור ותמונה בהאור כו', אך עי"ז יודעים אלקות כו'. וזהו כללות ענין האצי', שנתהווה בבחי' גילוי ההעלם דוקא, בכדי שיהי' גילוי אלקות בעולמות כו'.

קפה

קיצור. והנה, המחשבות הנעלמות, הכוונה על אוא"ס שלמעלה מאצי'. דהנה, התהוות האצי' הוא בגין דישתמודעון בי', דמהתהוות לבד לא היינו יודעים אלקות, מפני שהוא בבחי' העלם, ובפרט אם הי' ההתהוות מעצמות אוא"ס, ה"ז לא בבחי' שייכות

(36) בחי' וישב לת, ל. שם ר"פ בלק. תניא שעהיה"א רפ"ז

(פא, ב). ובכ"מ.

(37) מטות פא, סע"א ואילך.

(38) ספכ"ז (ע' נח).

(39) ראה לעיל פ"ז (ע' יד). וש"נ.

(40) בחי': אוצ"ל: בבחי'.

(41) מצמצם: אוצ"ל: מתצמצם.

(42) = שער ד פרק ח.

(28) תהלים קמח, יג.

(29) ח"ח: אוצ"ל: ומ"מ.

(30) ע"פ תהלים שם.

(31) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פרק כא

מערכת שם.

(32) ברכת יוצר.

(33) מלכים א ז, כה (ושם: והים עליהם מלמעלה).

(34) ראה גם סה"מ תרנ"ג ע' קמב.

(35) תהלים לג, ו.

ולא בבחי' התלבשות כלל, משא"כ האין האלקי ה"ה בבחי' שייכות אל היש, והארה ממנו היא בבחי' התלבשות. והגם דמהתהוות יודעים שיש מהוה, ושהוא באין ערוך, היינו שמופלא, הרי ענין הידיעה הוא ע"י אמצעות חו"ב דאצי, וגם היא רק ידיעה כללית שיש בורא, וגם, לא זו היא ההפלאה שמופלא מהיש. ועוד, שלא הי' גילוי אור וחיות בעולמות, שהרי עצמות סתום, וגם גילוי העצמות לית מחת"ב, אתה קדוש ושמך קדוש, והארה משמו הוא בחי' גילוי ע"י צמצום, ואתה קדוש ומובדל לגמרי. רק ע"י האצי' שהוא גילוי ההעלם, דהיינו ע"י הצמצום, ובא במדרי' פרטיות, עי"ז הוא גילוי אור וחיות, וההשגות והרגישות אלקית.

(צו) ועוד זאת, שע"י הע"ס יודעים את האוא"ס שלמעלה מאצי, שז"ע שהם מגלים את המחשבות הנעלמות, דהיינו כח אצי' הכמוס וחתום⁴³ באוא"ס המאציל, והן הע"ס הגנוזות במאצילן כו'. אך מה שהספי' דאצי' מגלות המחשבות הנעלמות, היינו הע"ס הגנוזות כמו שהן בהמשכה להיות בבחי' מקורים עכ"פ לע"ס הגלויות כו', וגם בהם וע"י יש גילויים מהאורות עצמיים דע"ס הגנוזות כו'.

ויוכן זה עד"מ בנפש האדם, שיש בו כחות עצמיים הכלולים בנפש, דהנה, הנפש עצמה ה"ה פשוטה לגמרי, ואינה בגדר כחות כלל, וכמ"ש בסש"ב פנ"א⁴⁴ שהיא כולה עצם א' רוחני פשוט כו', והיא למעלה גם מבחי' יחידה, וכדאי' במדרש⁴⁵ חמשה שמות נקראו לה כו', הרי הנפש עצמה למעלה גם מבחי' יחידה⁴⁶, והיא בבחי' פשיטות לגמרי כו', רק שכוללת בתוכה כל הכחות, וכמו כח השכל ההיולי העצמי וכח החסד ההיולי העצמי כו', שמהם נמצאים כל הכחות הגלויים כו' (והכחות העצמיים זהו בחי' יחידה שבנפש, ונק' יחידה, לפי שהכחות עצמיים אינם בבחי' מציאות כחות כלל, והן בבחי' פשיטות לגמרי בעצם מהותם, ואינם בבחי' התחלקות כלל, היינו שאינם כלל בבחי' עשר כחות כו'. והגם שזה כח החכ' וזה כח הבינה כו', ה"ה בבחי' פשיטות לגמרי, ונק' העלם שאינו במציאות כו', וכמ"ש במ"א⁴⁷, וכמו כח האש שבצור החלמיש כו'⁴⁸. וכללות בחי' יחידה זהו ע"ד כמו חומר היולי, שכולל בעצמו שרשי הד' יסודות, ואין בו שום צורה, רק עתיד להלביש צורה, ונק' תהו כו'⁴⁹, וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ג⁵⁰, ושם, שזהו בחי' אריך כו'⁵¹). ומובן, דהכחות עצמיים, הגם שמהם נמצאים כל הכחות, אינם בגדר מקור לכחות, דכל מקור בהכרח שהוא בבחי' מציאות דבר מה שנעשה מקור, וגם הוא בבחי' המשכה להיות מקור לדבר כו', והכחות עצמיים הרי אינם בבחי' מציאות כחות כלל, דכל דבר הכלול בעצם ה"ה כמו העצם⁵², וכמו שעצם הנפש אינו בבחי' מציאות דבר, כמו"כ הכחות הכלולים בו

קפו

(43) ראה לעיל פ"ח (ע' טז).

(44) עא, ריש ע"ב.

(45) ב"ר פי"ד, ט.

(46) ראה גם סה"מ תרנ"א ע' מ. תרנ"ז ע' רלד. תרצ"ב ס"ע

ריא ואילך. תרצ"ז ס"ע 56. וש"נ.

(47) ראה סה"מ תר"ן ע' שס ואילך. סה"מ תרנ"ז ע' רח ואילך. תרנ"ט ע' קצו. המשך תרס"ו ע' קו ואילך.

(48) ראה מקומות שבהערה הקודמת. לעיל פכ"א (ע' מה).

וש"נ.

(49) ראה רמב"ן בראשית א, א.

(50) בניח שמי"א פ"ג: = בעץ חיים שער מא פרק ג. – כ"ה

בעץ חיים דפוס שקלאוו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: שער מב פ"א.

(51) ראה לקמן ח"ב ע' תתקצח: „וממ"ש [בעץ חיים] שם ..

משמע דאפס ותהו זהו בחי' עתיק ואריד". ועד"ז לקמן ח"ג ס"ע אישצ ואילך. וראה גם סה"מ תרנ"ז ע' שצא.

(52) ראה סה"מ תרנ"ז שם. תרס"ה ע' צט. ע' רסת. עטר"ת

ריש ע' נ. תרפ"ז ע' קצט. תרפ"ט ע' 141. תרצ"ב ע' קצו. וש"נ.

אינם בבחי' מציאות דבר כו', וגם אינם בבחי' המשכה כלל, והיינו להיותם עצמיים, וכל עצם אינו נמשך (ר"ל בבחי' המשכה והתפשטות, כ"א בבחי' המשכה עצמיות, הרי בהמשכתו הוא בבחי' מהות עצמו, שאינו בגדר בחי' מקור כו'. ובמ"א⁵³ מבואר, דבהמשכתו, הגם שזהו שהעצם נמשך, ואינו בגדר מקור עדיין, מ"מ, הוא בגדר שנעשה בבחי' ממוצע כו', והוא בחי' העליונה שבהממוצע, שמובדל בערך כו', וכמ"ש במ"א⁵³). (והגם שהן כחות הנפש, לא עצמות הנפש, י"ל, דזה שהן כחות הנפש, אין זה שהן התפשטות וגילוי מהנפש שנעשים כחות, כ"א מה שנמצאים עם הנפש, דכשנמצא הנפש נמצאים עמו הכחות כו', וע"כ, עם היותם כחות, ה"ה עצמיים כו'). הרי שאינם בגדר מקור לכחות, רק שמהם נמצאים הכחות בדרך ממילא (שאינן הכחות עצמיים מתפעלים במציאות הכחות מהם, שזהו דוקא בדבר שהוא בבחי' מקור, ה"ה מתפעל בעצמו כו', וע"ד כל מניע מתנענע בעצמו כו'⁵⁴, אבל הכחות עצמיים אינם מתפעלים בזה, וזהו שהוא בדרך ממילא כו'). ומה שנמצא מהם, הוא להיות בבחי' מקור לכחות הגלויים, דהכחות הגלויים ממש, אינם בערך להיות נמצאים מהכחות העצמיים כו' (וכאשר לפעמים נמצאים מהכחות עצמיים, ה"ה בעילוי באין ערוך, וכמו בגילוי ההשכלות הבאים בכח או"ח ע"י קושיות כו', וכמו תלמיד המחכים את רבו כו'⁵⁵, וכמ"ש במ"א⁵⁶. ולפ"ז צ"ל, דההמשכה מהכחות עצמיים, הגם שזהו רק מה שנמצא מהם, וה"ז רק בדרך סיבה לכד, מ"מ, יש בזה איזה ערך, ואין זה בדרך אין ערוך לגמרי כו'). כ"א מה שנמצא מהכחות⁵⁷ הוא בחי' מקורי הכחות, שהן בבחי' מציאות דבר, ובבחי' המשכה להיות בבחי' מקור.

והוא הנק' המשכה נעלמת כו'⁵⁸. וכמו שמכח השכל ההיולי העצמי נמשך להיות מקור לשכל גלוי, והוא בחי' כח המשכיל שבנפש כו', דכח המשכיל הוא בבחי' מציאות דבר לגבי הכח השכל ההיולי העצמי הנטוע ומושרש בנפש, ולגבי שכל הגלוי אינו במציאות שכלי עדיין, שה"ה כח היולי על כל השכליים, וידוע דכל כח היולי הוא מושלל מהגלויים שממנו כו', וכמו"כ כח המשכיל⁵⁹, מאחר שהוא היולי על כל מיני שכליים, בהכרח שהוא מושלל ממצאות שכל גם במדרי' היותר נעלית כו', וכמ"ש במ"א⁴⁷, ומ"מ, אינו מושלל מגדר שכל לגמרי, מאחר שהוא בבחי' המשכה עכ"פ מכח ההיולי עצמי, ממילא ה"ה באיזה ציור ובאיזה מציאות, רק שהוא בבחי' המשכה נעלמת כו', דענין המשכה נעלמת הוא שמושלל ממצאות הדבר שהוא מקור אליו, אבל אינו מושלל מעצם הדבר כו'.

קיצור. וגם שהע"ס מגלות בחי' הע"ס הגנוזות בהמשכתן (היינו מה שנמצא מהן להיות מקור) וגם גילוי מעצמותן. ועד"מ עצם הנפש, שמושללת מכחות לגמרי, וכוללת בתוכה כחות, שהן נמצאים עמה מתחלת ההתהוות (ולמעלה ה"ז רק באור א"ס), וע"כ הן ג"כ עצמיים, והן בבחי' פשיטות, לא בבחי' מציאות כלל וכלל, ואינם בבחי'

(57) מהכחות: אוצ"ל: מהכחות העצמיים.

(58) ראה אמרי בינה שבהערה 1.

(59) ראה גם סה"מ תרס"ח ע' קצט ואילך. אעת"ר ע' ה

(56) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' יא. סה"מ ואילך.

אעת"ר ע' קנט.

(53) ראה המשך תרס"ו ע' קלו ואילך.

(54) מורה נבוכים הקדמת ח"ב הקדמה ט.

(55) ראה חגיגה יד, א.

המשכה והתפשטות כלל, ואינם בבחי' מקור כלל, רק שמהם נמצאים מקורי הכחות (לא קפז הכחות, וא"כ אין זה אין ערוך לגמרי), וכמו כח המשכיל, מקור השכל, שהוא המשכה נעלמת, היינו שמושלל ממציות השכל, ואינו מושלל מעצם ענין השכל.

צז) ויובן זה מענין השגה נעלמת⁵⁸, דהנה⁶⁰, כל השכלת והשגת דבר ה"ז התפשטות כח החכ', לא עצם כח החכ', עם היות שהחכ' היא השכלה, היינו לא רק כח להשכיל, כ"א הוא ענין ההשכלה עצמה, מ"מ, אין ההשכלה עצם הכח, כ"א התפשטות הארה לבד כו' (והענין הוא, דהנה, כל השכלת והשגת דבר הוא באיזה פרט דבר, היינו הדבר המושג, ויש בזה ב' ענינים, השכלת והשגת הדבר המושג, ועצם ההשכלה, היינו ידיעת הדבר המושג⁶¹. ועצם ההשכלה וההשגה, הגם שהוא בהדבר המושג, ה"ה בעצם למעלה מהמושג, שהרי המושג הוא ענין פרטי מה שהוא המושג (וואס דער מושג איז), וההשכלה אינו פרטי⁶², וכמו שכל א' שמסתעפים ממנו שני ענינים, הרי הענינים המה פרטים, וההשכלה אינה פרטיות, וכמו המבין דבר מתוך דבר⁶³, הרי המה דברים פרטיים מובדלים, וההשכלה בהם אחת היא, וכמו"כ הוא בכל שכלי בפרט, הנה המושג הוא שהשכל הוא בהתלבשות בדבר פרטי, וההשכלה, הגם שהיא באותו הפרט, היא בעצם מופשטת מהפרט, והוא עצם ענין ההשכלה שלמע' מהתלבשות ותפיסא בדבר מה, הגם שמשכיל ומתחכם באיזה דבר, הנה עצם ההשכלה (והכוונה היא על ההשכלה בפועל) היא למעלה מהדבר, דרך הארתו הוא המתלבש ונתפס בהדבר המושג כו'. והרי הארה זו ודאי היא רק התפשטות לבד. אמנם, גם עצם ההשכלה היא רק התפשטות הארה מעצם כח החכ' כו'). וההארה היא בסדר והדרגה, דלפעמים מתפשטת יותר, ולפעמים במיעוט, כמו בשכל גדול יש בו יותר מאור החכ' מבשכל קטן, וכן בחכם גדול מאיר ומתפשט אור החכ' יותר, וגבי חכם קטן מאיר אור החכ' במיעוט כו'. ומן המיעוט יכולים לבוא אל הריבוי, וכמו בהדרגת ההשכלות, הרי יודע ומשכיל שכל קטן ואח"כ בא לידי השכלת שכל גדול כו', וכמו בחכמים, החכם הקטן נעשה במשך זמן חכם גדול, והחכם הגדול מלמד את הקטן כו', כי כ"ז הוא התפשטות הארה בסדר והדרגה, ששייך בזה לימוד והגדלה ממדרי' למדרי' כו'.

אמנם, מי שמאיר אצלו עצם כח החכ', והוא הנק' חכם מצד עצם כח חכמתו, הנה ההשגות שלו המה נפלאים בערך, שלא יש כלל השגות כאלו בחכם זולתו (היינו מי שהוא חכם רק בבחי' התפשטות החכ'), ואינו⁶⁴ משערים כלל השגות כאלו. וגם הוא א"א לו להשפיע ולגלות השגה זו, מפני שבו בעצמו אין זה בכלי השגה שלו, כי כלי ההשגה המה קטן מהכיל השגה זו, וע"כ לא יוכל לגלות ולבאר זה בדבור, וכמה שידבר בזה, לא יהי' זה מה שהוא עצם כוונתו בהענין, כי הדבור מגלה רק מה שנתפס בכלי

62) וההשכלה אינו פרטי: בסה"מ תרפ"ב שם: וההשכלה הרי איננה פרטית. בסה"מ תרפ"ד שם: ועצם ההשכלה אינה פרטית. בסה"מ תרצ"א שם: ועצם ההשכלה אינו פרטי.

63) חגיגה יד, א.

64) ואינו: = ואיננו, ואין אנו.

60) מאמרים שכנראה מיוסדים על פרק זה – סה"מ תרפ"ב ע' שלח ואילך. ע' שעג ואילך. תרפ"ד ע' לת. תרצ"א ע' רלו ואילך.

61) היינו ידיעת הדבר המושג: בסה"מ תרפ"ב שם: והיינו ידיעת ההשכלה וההשגה. בסה"מ תרצ"א שם: היינו שהשכיל והשיג את הדבר המושג.

ההשגה, אבל השגה זו היא למע' מתפיסא בכלי השגה. וה"ז קרוב להידיעה דראי' דחכ', עם היות שזה השגה, מ"מ, הידיעה היא כמו הראוי⁶⁵ כו'. ויותר מכוון, שזה כמו השגה דשכלים נבדלים כו'⁶⁶. וכן יכול להיות בכל ענין שכלי, לבד ההשכלה נגלית שבו, שזה ידוע לכל חכם, ה"ה תופס את הענין באופן אחר לגמרי, שאינו ידוע כלל לשום חכם זולתו, וגם הוא אין ביכולתו כלל לגלות מה שהוא יודע בהענין הזה, רק בידיעה יוכל להביא את הדבר ענין באותיות קצרים שנושאים את הענין, לא שהוא בהם בהתגלות, כי א"א להיות בהתגלות, כ"א בהשגה נעלמת לבד, בעצם החכ' שלמע' מהשגה נגלית, גם בעצמו, וכ"ש שא"א להתגלות אל הזולת, כ"א בדברים הנושאים את הענין כו' (וכמו באיש הטוב בעצם כח הטוב שבנפשו, יוכל לבוא על עיני הטבה ולהתעורר בהם, מה שהאיש הטוב זולתו לא יבוא כלל ע"ז כו', וכמו"כ הוא בחכ' ושכל כו').

קפח

וגם יובן זה כמו המבין מדעתו⁶⁷, דהיינו שצריכים לפתוח לו רק כחודה של מחט⁶⁸ בהענין, ומעצמו יבוא ע"ז, וזהו מצד עצם כח חכמתו, שיש לו בעצם חוש טוב ביותר בהשכלה, א"צ להגיד לו הרבה, ומכ"ש שלא לפרט לו הפרטים, רק שצריכים לפתוח לו הענין, ומעצמו בכח חכמתו יבוא על הענין ועל פרטיו, ולא יטעה ח"ו בשום דבר כו'. גם, מי שהוא מבין בדעתו, יבין הכוונה האמיתית בכל דבר, שהגם שלפי הנגלה הכוונה באופן אחר, ה"ה מבין שאמיתית הכוונה היא באופן כך וכך, הגם שאינו נגלה כלל בהדברים, זהו מצד עומק המושג שהדברים לא יכילנו, ע"כ נראית הכוונה באופן אחר, או משום כבוד אלקים הסתר דבר כו'⁶⁹, ומי שהוא מבין מדעתו, ה"ה בא על אמיתית הכוונה, שזהו רק מפני שמאיר בו עצם כח חכמתו, שלמעלה מהשכל גלוי כו'.

ועד"ז יובן ענין המשכה נעלמת דכח המשכיל, שאין זה שכל, ומ"מ, אינו מושלל לגמרי מענין השכלי, וכמו ההשגה נעלמת, שאינה בבחי' שכל גלוי כלל, עד שא"א לו להביאו לגילוי כו', כנ"ל, ומ"מ ה"ז שכלי כו', וכן בהמבין מדעתו כו' (דבאמת זהו גילוי מכח המשכיל, שז"ע כח חכמתו העצמי כו', וההשגה נעלמת זהו שהשכלי גופא הוא כמו מהות עצם החכ' כו', והמבין מדעתו זהו הגילוי מעצם כח החכ' להבין מדעתו כו', ובאמת גם ההשכלה בזה היא באופן הזה, כמו מצד העצם כו'. ובאמ"ב⁷⁰ מבו' ⁷¹ שזהו מכח המשכיל מהמדרי' העליונה שבו, היינו מה שסתום ונעלם בעצם כו').

קיצור. ויובן זה מהשגה נעלמת, שזהו השגה נפלאה בערך, הבאה מעצם כח חכמתו, וכמו השגה דשכלים נבדלים, והיא למעלה מתפיסת כלי השגה, ולכן א"א לגלות ולבאר זאת, כ"א להביא באותיות קצרים הנושאים את הענין, ובחכם כזה, בכל

שנבדלים מן החומר, וכמ"ש הרמב"ם בה' יסוה"ת פ"ב ה"ג

שהן צורה בלא גולם). ועוד.

67 ראה משנה חגיגה יא, ב.

68 ע"פ לשון חז"ל – שהשיר פ"ה, א (ב). ועוד.

69 משלי כה, ב.

70 שבהערה 1 (פג, ד ואילך).

71 = מבואר.

65 הראוי: אוצ"ל: הראי.

66 המלאכים נקראים "שכלים נבדלים" – ראה מורה נבוכים ח"א רפמ"ט. ח"ב פ"ב. פ"ו. מלת ההגיון להרמב"ם שער יד. ספר העיקרים מאמר ב פ"א (הובא בספר החקירה להצ"צ יג, א). פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ו. עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ז. לקו"ת שלח מה, א, מו, רע"א. סה"מ עזרת' ע' צח (ושם: המלאכים שנק' שכלים נבדלים,

ענין ידיעתו באופן כזה, וכן המבין מדעתו, שזהו מצד טוב עצם חוש ההשכלה, וההשכלה היא כמו מצד העצם.

(צח) והנה ידוע⁷² דכח המשכיל נודע מציאותו ולא מהותו, דהגם דמהותו אינו ידוע כמו החכ' הגלוי' שאנו יודעים ומרגישים איך ומה הוא כו' (דהגם שידיעתנו בהשכל גלוי הוא ג"כ רק מציאותו לבד, כי אין אנו יודעים מהות הרוחני, מ"מ, הרי אנו יודעים את מציאות הכח ממש כמו שהוא כו'), משא"כ מקור השכל אין אנו יודעים איך ומה הוא כו', מ"מ, הרי מציאותו אנו מרגישים שיש מקור שמשם בא השכל גלוי, שהרי כשבאים על איזה השכלה חדשה, הרי מרגישים שבא מאיזה מקום, לא שכאן נתחדש ההשכלה, כ"א שבא מאיזה מקור, הרי שאנו מרגישים מקור השכל ע"י השכל גלוי כו'. וממילא אנו יודעים ג"כ עילוי המקור על הגלוי, כמו כל היולי שיש בו עילוי הנ"ל על הגילוי שממנו, ושמ"מ אינו מושלל לגמרי כו', כנ"ל. וגם יש גילויים ממקור השכל, כמו ענין השגה נעלמת ומבין מדעתו הנ"ל, שכ"ז הוא ע"י השכל גלוי, שהרי יהיב חכמתא לחכימין⁷³, דדוקא לחכימין בכח השכל הגלוי, יהיב חכמתא מעצם כח החכ' כו'. וגם יכולים להיות גילויים גם מהכח השכל ההיולי העצמי, בכח אור"ח, כמו ומתלמידי יותר מכולם⁷⁴, כתלמיד המחכים את רבו⁷⁵, שכ"ז הוא ע"י השכל גלוי כו'.

וכ"ז הוא לפי שהתהוות השכל גלוי ממקורו אינו בבחי' התחדשות ממש, כ"א בבחי' גילוי ההעלם כו', שאם הי' בבחי' התחדשות, לא היינו יודעים ומרגישים את המקור (היינו שלא הי' ההמשכה באופן כזה שיורגש שנמשך מאיזה מקור כו'), מאחר שהוא בדרך אין ערוך כו', וכ"ש שלא הי' גילויים מעצם כח החכ' כו', כ"א ע"י שהוא בבחי' גילוי ההעלם, ע"י הוא הרגש מציאות המקור והגילויים ממנו כו'. וגם הגילויים מכח העצמי, הגם שזהו ע"י ההעלמו' והסתירים, מ"מ, ה"ז ע"י השכל גלוי, שהרי זהו ע"י בירור וליבונו דהשכל גלוי, וגם, שע"י שמעייני בשכלו ומייגע א"ע לתרץ הקושיות, ה"ה בא לידי גילויים מהכח העצמי, שכ"ז הוא ע"י השכל גלוי (ולפי⁷⁵ שאופן ההמשכה אינו בדרך אין ערוך לגמרי, כ"א בבחי' איזה שייכות כו', וכמשנת"ל פצ"ו⁷⁶, שמה שנמצא מכח השכל העצמי הוא דוקא מקור השכל, לא שכל הגלוי, ואם יהיו גילויים מכח השכל העצמי, ה"ה שכליים נעלים ביותר, מכ"ז⁷⁷ מובן שאין זה בדרך ערוך⁷⁸ לגמרי, דאל"כ לא הי' הבדל בין מקור השכל לשכל גלוי, וגם לא הי' הפרש בין אופני הגילויים כו').

והדוגמא מזה יובן בע"ס דאצי', דלבד זאת שהן בבחי' גילוי מהמחשבות הנעלמות, הנה ע"י שהן בבחי' גילוי ההעלם לבד, ה"ה מגלים גם את המחשבות הנעלמות,

72 ולפי: לכאורה הכוונה: וגם לפי. והוא בהמשך למ"ש לפנ"ז: "וכ"ז הוא לפי שהתהוות השכל גלוי ממקורו אינו בבחי' התחדשות ממש כו'", וממשיך כאן: "וגם) לפי שאופן ההמשכה אינו בדרך אין ערוך לגמרי וכו'".

76 ע' קפו ואילך.

77 מכ"ז: אוצ"ל: ומכ"ז.

78 בדרך ערוך: אוצ"ל: בדרך אין ערוך.

72 ראה סידור עם דא"ח לט, ג ואילך. ועם הוספות כו' – אזה"ת סידור ע' מג ואילך. ע' שפ.

73 דניאל ב, כא. וראה תו"ח בא קיב, א ואילך (ועם הוספות וכו' – סה"מ תרנ"ב ע' קו; תרס"ג ח"א ע' עח ואילך; תרס"ד ע' עג). סה"מ תרס"ט ע' כו. עת"ר ע' ג.

74 תענית ז, א. מכות י, א.

היינו מקורי הספירות כו'. דהנה ידוע⁷⁹ דחכ' סתימאה נק' שכל הנעלם מכל רעיון⁸⁰, שאינו בבחי' מציאות חכ' כמו בחי' חכ' הגלוי, וכמשנת"ל פ"ד⁸¹ בענין שתוק כך עלה במח' כו'⁸², ומ"מ, אינו מושלל לגמרי מבחי' החכ'. וכידוע ההפרש בין שכל נעלם לשכל מופלא⁸³, דשכל מופלא הוא בחי' חכ' דעתיק (כמשל כח ההיולי העצמי), שמופלא לגמרי מגדר החכ', משא"כ שכל נעלם אינו מופלא לגמרי מבחי' החכ', והיא בחי' העלם השייך אל הגילוי כו' (ומה שהוא למעלה מן החכ' לגבי חכ' הגלוי, כמשנת"ל בענין שתוק כו', זהו כמו שהשגה נעלמת הנ"ל היא נעלם לגמרי משארי חכמים, וגם הוא אין ביכולתו להביא לידי גילוי, ומ"מ ה"ז בחי' חכ' ושכל כו'). וידוע שח"ס נק' הוא, שנודע מציאותה עכ"פ, כמ"ש בסי' בפי' ברוך שאמר⁸⁴, והיינו להיותו בחי' מקור לחכ', ע"כ ע"י החכ' נודע ג"כ מציאות בחי' ח"ס כו' (והעיקר מה שנודע מציאותו הוא באצ"י, דגילוי החכ' שם הוא בבחי' גילוי המהות ממש, וח"ס בבחי' גילוי המציאות כו'. ועמ"ש בלק"ת ד"ה וידעת הא'⁸⁵, דבבחי' ממכ"ע, דהיינו בחי' חכ', שייך ידיעת המציאות, ובבחי' סובב, דהיינו בחי' הכתר, הו"ע האמונה כו', ומבו' במ"א⁸⁶, שזהו אצלינו כך, אבל באצ"י, החכ' היא בבחי' השגת המהות, וח"ס בהשגת המציאות כו'. וגם מבו' שם בהבי' הב'⁸⁷, בענין הדעת באמונה⁸⁸, שגם בבחי' סובב שייך השגת והרגשת המציאות כו', וזהו גם אצלינו, וכמש"ש⁸⁹ שכל הנבראים יכולים להשיג מציאות בחי' הסובב כו'. וגם בחי' ח"ס אין זה בחי' הסובב ממש, שזהו מקור או"פ כו', אך גם הסובב מושג מציאותו, וכמשי"ת). וגם יש המשכות וגילויים מבחי' ח"ס, וכמו סודות ורזין דאורייתא, וכמו בחי' השגה נעלמת, והחכ' דמבין מדעתו כו', שכ"ז הוא מבחי' ההמשכה נעלמת דבחי' ח"ס כו'. וכמו עד"מ בנפש, ע"י קושיות ותירוצים יהיו גילויים גם מהשכל ההיולי העצמי, כמו"כ הוא למעלה, שע"י הבריורים יהיו גילויים אורות עצמיים מבחי' חכ' דעתיק, וכמו טעמי תורה שיתגלה לעתיד ע"י משיח⁹⁰, מבחי' פנימיות עתיק⁹¹, שזהו ע"י הבריורים דעכשיו⁹², וכמ"ש⁹³ יעשה למחכה לו, למאן דדייק כו'⁹⁴, שע"י יהי' גילוי בחי' עדן סתימאה, בחי' העלם העצמי כו', וכמ"ש במ"א⁹⁵. וכ"ז הוא ע"י בחי' החכ' דאצ"י כו', כי לולא ח"ו בחי' חכ' דאצ"י, לא היו כל הגילויים הנ"ל, כ"א הכל הי' סתום ונעלם לגמרי, ולא הי' שום גילוי כלל, וכל הגילויים

קצ

88) שיכול להיות דעת באמונה .. כמ"ש בלקו"ת ד"ה וידעת ובכ"ד (סה"מ תרנ"ו ע' רפג).

89) = וכמו שכתוב שם [בלקו"ת].

90) ראה אותיות דר' עקיבא אות ז. לקו"ת צו יז, א ואילך.

לקו"ש חכ"ב ע' 77 הערה 68. וש"נ.

91) ראה רמ"ז לזח"ג רעו, ב. אוה"ת נ"ך ח"א ע' שיט. ד"ה

והי' ביום ההוא גוי' והחרים תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' רכז ואילך). ועוד.

92) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי והמשך תרס"ו שבהערה 94.

93) ישע"י סד, ג.

94) זח"א קל, ב. ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי

חתונה ח"ב ע' תקכב ואילך. המשך תרס"ו ע' קד ואילך.

95) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' תקכה ואילך.

המשך תרס"ו ע' קכט ואילך.

79) ראה פירוש המלות פצה (ס, ד). מאמרי אדמו"ר האמצעי נצבים ע' תשפה. סה"מ עת"ר ע' ח.

80) פיוט "אל מסתתר" לר' אברהם מימון תלמיד הרמ"ק (נדפס בכמה סידורים בזמירות לסעודה שלישית). וראה תורה אור לך לך יא, א. אמרי בינה שער התפילין פרק קמא (קפב, א).

81) ע' ל ואילך.

82) מנחות כט, ב.

83) ראה אוה"ת סידור ע' מו ואילך. ועם הוספות כו' -

סה"מ תרס"ט ע' מו ואילך.

84) לט, ג ואילך.

85) ואתחנן ד, ב.

86) ראה אוה"ת שם ע' מד.

87) שם ו, ב ואילך.

הנ"ל הכל ע"י החכ' הגלוי' כו'. וגם, דהרי כל הביירוים הן ע"י החכ', דבכח' אתברירו כו'⁹⁶, ועי"ז הן כל הגילויים, גם גילוי האורות עצמיים כו'. וזהו דכח' דאצי' וכן כל הע"ס דאצי' מגלים לנו את המחשבות הנעלמות כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש² ואברהם זקן בא בימים. דבזהר אי'⁹⁷, בא בימים, באינן יומין עילאין, והן הלבושין דתומ"צ, שבאים בימים, בחי' הזמן, וכמ"ש במ"א⁹⁸, והיינו שע"י הלבושים הוא אחיזת האור שיהי' בבחי' המשכה והתגלות כו', וכמשנת"ל פצ"ב⁹⁹. וזהו ואברהם זקן, ואי' במדרש¹⁰⁰ זקן ויושב בישיבה הי' כו', ועז"א בא בימים, שבא ביומין עילאין, שע"י הוא המשכת והתגלות האור כו'. דהנה, אברהם התחיל להאיר, דעד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה, ואברהם התחיל להאיר¹⁰¹, שפרסם אלקותו בעולם ע"י העובדות בגמ"ח כו'¹⁰², והן בחי' היומין שע"י הוא המשכת והתגלות האור כו'. ובמדרש הנעלם¹⁰³, שבא לעולם שהוא בבחי' ימים, ולא לעוה"ז שנק' לילה, והיינו כמו שנת"ל פצ"ה¹⁰⁴, דמהתהוות העולם אינו¹⁰⁵ יודעים אלקות, וזהו שעוה"ז נק' לילה, ועולם שבבחי' ימים היינו עולם האצי', שע"י הספי' הוא גילוי אלקות, זהו שבא לעולם שהוא בבחי' ימים, היינו בחי' הע"ס דאצי' כו'. ומ"ש וה' ברך את אברהם, היינו מה שע"י האורות הוא התגלות בחי' המחשבות הנעלמות שלמעלה מאצי' כו', ואומר ע"ז וה' ברכ'², שזהו בבחי' המשכה מלמעלה כו'¹⁰⁶, דהנה, המשכת והתגלות האור ע"י הלבושין דתומ"צ, הוא ככח עצמו ועבודתו כו', אמנם המשכה דבחי' מח' הנעלמות, זהו מה שנותנים מלמעלה כו'. ולהיות דיהיב חכמתא לחכימין⁷³ דוקא, כנ"ל, זהו לאחר שבא בימים ככח עצמו ועבודתו, אז וה' ברך את אברהם בהמשכה העליונה, בבחי' הגילוי שלמעלה מאצי' כו'. ומש"א במדרש שהשליטו ביצרו, זהו מה שבא ע"י בירוים, שמאיר מבחי' העצמיות דע"ס הגנוזות כו', וענין שהשליטו ביצרו היינו שא"צ ללחום עוד¹⁰⁷, והו"ע הגמר¹⁰⁸ הביירו, דאז הגילוי דבחי' העצמיות דהע"ס כו'. וזהו ואברהם זקן בא בימים, היינו שע"י היומין הוא המשכת והתגלות האור, וגם שע"י הע"ס דאצי' הוא בחי' גילוי אלקות בעולם כו'. ועי"ז וה' ברך את אברהם בהגילוי דע"ס הגנוזות כו'. וענין שהשליטו ביצרו היינו גמר הביירוים, שמאיר מבחי' העצמיות דע"ס הגנוזות כו'.

קיצור. וידוע דכח המשכיל נודע ע"י השכל גלוי, והיינו לפי שהוא גילוי ההעלם, ויש גילויים מעצם כח החכ' ע"י החכ' הגלוי, דיהיב חכמתא לחכימין דוקא, וגם הגילויים מכח ההיולי העצמי, הגם שזהו בדרך או"ח, מ"מ, הוא ע"י השכל גלוי. והדוגמא

101 ראה ב"ר פ"ב, ג. שמורר פט"ו, כו.

102 ראה תו"ח לך לך פג, ד. שה"מ תרע"ח ע' עב.

103 בזח"א קכו, א.

104 ע' קפג ואילך.

105 אינו: = איננו, אין אנו.

106 ראה ד"ה ואברהם זקן תשל"ז (סה"מ מלוקט ח"ד ע' נד. בהוצאה החדשה – ח"א ע' שא).

107 ראה גם אוה"ת חיי שרה ח"ד תשפד, ב. ד"ה ואברהם

זקן תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' מ). שה"מ תרנ"ג ע' רב.

108 הנמר: אוצ"ל: גמר.

96 ראה זח"ב (היכלות) רנד, סע"ב. עץ חיים שער ח (שער

דרושי נקודות) פ"ו. שער יח (שער רפ"ח ניצוצין) פ"ה. שער

לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש א. תניא אגה"ק ס"כ (קמד, ב). סכ"ח.

סהמ"צ להצ"צ לא, ב. סו, ב. אוה"ת אמור ח"ג ע' תתסג. שה"מ

תש"ח ע' 206. תש"ט ע' 55.

97 ראה זח"א רכד, א. קכט, א.

98 ראה אוה"ת חיי שרה ח"ד תשפג, ב ואילך. פינחס ס"ע

א"רא ואילך.

99 ע' רלו ואילך.

100 יומא כח, ב. ילקוט שמעוני בראשית רמז קד.

למעלה, דלהיות ע"ס דאצי' בבחי' גילוי ההעלם, עי"ז יש גילויים מבחי' ח"ס, והן הרזין דאורייתא (ובאצי' ח"ס נודע מציאותו), ועי"י הבירורים, שהן בכח החכ', יהי' גילויים אורות עצמים, יעשה למחכה לו. ובזה יובן מ"ש ואברהם זקן בא בימים, ובמה"נ¹⁰⁹, בעולם שבבחי' ימים, היינו אצי', ועי"ז וה' ברך, גילוי הנעלם. והשליטו ביצרו הוא גילוי העצמות שע"י הבירורים.

קצא ואלה¹ תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק². והקשה מהרמ"א³ מ"ש ואלה בוי"ו, שארז"ל⁴ כל אלה פוסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים, ומה מוסיף כאן על בני ישמעאל שנא' בפ' הקודמת. והנה, רש"י⁵ פי' תולדות יצחק, יעקב ועשו האמורים בפרשה, ולפי"ז י"ל דמ"ש ואלה היינו עשו, שמוסיף על בני ישמעאל⁶, אך א"מ למה נא' ואלה, שמוסיף על הראשונים, בשביל עשו, יותר הי' ראוי לו' אלה, שפוסל את הראשונים, בשביל יעקב, שזהו שבח יותר. גם צ"ל מ"ש אברהם הוליד את יצחק, אחרי שכבר נא' יצחק בן אברהם, למה כפל עוד אברהם הוליד כו'. גם א"מ מ"ש בן אברהם, ולא נא' תולדות יצחק סתם, כמו שנא' אלה תולדות יעקב כו', ולמה נא' כאן יצחק בן אברהם, וכפל עוד אברהם הוליד כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל⁸ בפ"י ספירה, מל' ספור והגדה, כמו השמים מספרים כבוד אל⁹, דכמו שהדבור והמכתב מגלים דברים הנעלמים במח', כן השמים מורים על השי"ת, שכן הספי' מגלות את המחשבות הנעלמו¹⁰. ונת'¹¹, דהיינו שע"י הע"ס, להיותם בבחי' גילוי ההעלם, נמשך ע"י גילוי אלקו' בעולם, וגם שהם מגלים המחשבות הנעלמו, שהן הע"ס הגנוזו'. ונת'¹² שיש בזה ב' מדרי', בחי' העצמי דע"ס, ובחי' ההמשכה, שנק' המשכה נעלמת, שהוא מקור הספי', ונת'¹³ דהאורות דע"ס מגלות מקור הספי', דע"י חכ' הגלוי' נודע מציאותה דבחי' ח"ס, ויש גילויים מח"ס כמו ידיעת הסודות כו', וגם מגלים בחי' העצמי דע"ס הגנוזו' כו'.

צט) והנה לבד זאת שהע"ס מגלים שרשם ומקורם, שהן המחשבות הנעלמות כו', עוד זאת, שאצ"י מגלה את בחי' הא"ס הבל"ג כו', שז"ע השמים מספרים כבוד אל⁹, שהשמים התחתונים מספרים ומגלים אלקו', היינו שהם מגלים את בחי' או"א"ס הבל"ג כו'. דהנה¹⁴, בת"י¹⁵ כ' ע"ו, דמסתכלין בשמיא משתעין ביקרא¹⁶ דה, והוא כענין שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה¹⁷, שנראה ונגלה בהם כח הא"ס, הן במה שהן קיימים באיש¹⁸, בלי הפסדות כלל, שזהו רק מכח הא"ס כו', וכמשנת"ל פרק פ"ז¹⁹ בקצרה, ומבו'

(8) פצ"א ואילך (ע' רלה ואילך).
 (9) תהלים יט, ב.
 (10) הר' שם טוב – הובא לעיל ריש פצ"א. וש"נ.
 (11) פצ"ה ואילך (ע' רמו ואילך).
 (12) פצ"ו ואילך (ע' רמט ואילך).
 (13) פצ"ח (ע' רנג ואילך).
 (14) בהבא לקמן – ראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים שבהערה 1.
 (15) = בתרגום יונתן (תהלים שם).
 (16) ביקרא: בתרגום יונתן שלפנינו: יקרא.
 (17) ישע"י מ, כו.
 (18) ראה רד"ק ישע"י שם. מקומות שצויינו בהערה 20.
 (19) ע' רכד.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה השמים מספרים באוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' נת. ד"ה להבין המשנה כו' חמשה קנינים באוה"ת במדבר (שבועות) ע' ר ואילך – כנסמן לקמן בהערות.
 התחלת וסיום המאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה ואלה תולדות יצחק באוה"ת תולדות ח"ד תשצט, א ואילך.
 (2) תולדות כה, יט.
 (3) = מורנו הרב ר' משה אלשיך (בספרו תורת משה עה"פ).
 (4) שמו"ר פ"ל, ג.
 (5) עה"פ.
 (6) ראה שמו"ר שם.
 (7) וישב לו, ב.

במ"א באורך²⁰, ועמשית"ל פ'²¹, וכן מהתמדת הפעולה שלהם, מה שסובבים תמיד בלי הפסק כו', שא"ז מכח עצמן, כי הבע"ג א"א שיתמיד פעולתו בתמידות, ובהכרח שיהי' נח מפעולתו, והגלגלים שמסבבים תמיד בלי הפסק, ה"ז מכח הא"ס ב"ה. והגם שהסיבוב הוא רק בשית אלפי שנין²², וא"כ ה"ז בהגבלה, הענין הוא, דהתמדת הפעולה הוא שפעולת הסיבוב שלהם בכח נצחי, היינו שאינו מוכרח כלל שיופסק, ומה שיופסק בשית אלפי שנין, זהו ברצון הבורא שיופסק סיבובם, אבל עצם הסיבוב שלהם הוא באופן כזה שאינו מוכרח ההפסק, ויכול להיות בבחי' בל"ג. וכמו העדר ההפסדות שלהם הוא שאין בהם הפסדות כלל, דדבר הנפסד הוא שבעת קיומו הוא נפסד²³, וצבא מעלה, בעת קיומם אין בהם הפסדות כלל, הגם שאחר שית אלפי שנין²² יפסדו, וכמ"ש²⁴ שמים כעשן נמלחו כו', הרי דבהקיום גופא אינו דומה קיומו של הנפסד לקיומו של בלתי נפסד²³. כמור"כ בהסיבוב, אופן הסיבוב של הגלגלים הוא בבחי' סיבוב נצחי, וה"ז רק מכח הא"ס כו'. ועוד²⁵, שהן גופים רבים, ובסיבובי' מיוחדים ומחולקי' זמ"ז, וכולם מכוונים לכוונה א', שא"ז בכוונת עצמן, כ"א מכח עליון הבלתי מלוכש בהם, והוא כח ויכולת הבורא ית'. דהנה, הגלגלים הם בעלי דעה והשכל, כמ"ש הרמב"ם בהל' יסוה"ת²⁶, ובזה יכול לכוון סיבוב עצמו, אבל לא סיבוב הזולת, וא"כ, מה שכולם מכוונים לכוונה א', א"ז מכח עצמן, כ"א מכח שחוץ להם, והוא כח הבורא ית', וכמ"ש במ"א²⁷, ועמ"ש מזה בד"ה מצה זו, רנ"ה²⁸. הרי מהשמים נראה בראי' חושי' כח הא"ס הבל"ג כו'.

קצב

ובמד"ת²⁹ ובילקוט³⁰ אי' עפ"ז³¹, משל³² לגבור שנכנס למדינה, ולא היו יודעים מה כחו, א"ל פקח א', מאבנא דהוא מתגושש בהון אתון יודעים גבורתו, כך מהשמים אנו למדין מה כחו של הקב"ה. ופי' מתגושש הוא כדאי' במשנה פ"ב דחלה³³, אימתי בזמן שהספינה גוששת, פי' הערוך³⁴ שקרקעית הספינה נוגעת בקרקעי' הים, וכמור"כ כאן, מש"א דהוא מתגושש, היינו כח הקב"ה שנראה ונגלה למטה ע"י השמים כו', והיינו כח הא"ס שנראה ונגלה בהם, וי"ל שזהו שמגלים בחי' אחדות ה' יחודו בתחתונים, וז"ע דהוא מתגושש בהם, דפי' שנוגע בקרקע כו', היינו בחי' יחודו ית' בתחתונים. דהנה ידוע מ"ש³⁵ ה' אחד, ואין אומרים ה' יחיד, דהכוונה באו' א', שגם כמו שנתהוו העולמו' ה"ה אחד, לפי שכולם בטלים ביחודו ית', שז"ע כד אמליכתי' כו'³⁶, כידוע ומבו' במ"א³⁷. שכ"ז נראה בחוש בשמים, איך שכח הא"ס פועל, והן בטלים בתכלית כו', והוא, שבהתמדת הפעולה ובהסיבוב לכוונה א', נראה כח הא"ס שפועל בהם ומנהיגם, ואיך שהם בטלים

-
- 20 ראה ספר החקירה להצ"צ סב, א ואילך. קג, א ואילך.
 21 לעיל פנ"ג (ע' קכה). וש"נ.
 22 9: שלג (ע' תרפד ואילך).
 23 ראה ר"ה לא, א.
 24 ראה לעיל שם.
 25 ישע"י נא, ו.
 26 בהבא לקמן – ראה ספר החקירה להצ"צ ת, ב ואילך.
 27 פ"ג ה"ט. וראה רש"י ותוס' חולין מ, א.
 28 ראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים שבהערה 1. ספר החקירה שם.
 29 ע' קנג ואילך. והוא מיוסד, כנראה, על מקומות
-
- שצויינו בהערה הקודמת.
 29 = ובמדרש תהלים.
 30 ילקוט שמעוני תהלים רמז תרעג.
 31 = על פסוק זה (השמים מספרים כבוד א"ל").
 32 בהבא לקמן – ראה ד"ה להבין המשנה כו' חמשה קנינים שבהערה 1.
 33 משנה ב.
 34 לרבינו נתן ב"ר יחיאל מרומא (מערכת גשש).
 35 ואתחנן ו, ד.
 36 ברכות יג, ב.
 37 ראה תו"א וז"ל נה, ב ואילך.

בתכלית לאוא"ס ב"ה שמנהיגם כרצונו. ובפרט לפי הידוע³⁸ דסיבוב עצמן הוא באופן אחר (היינו ממערב למזרח), והסיבוב שלהם להכוונה המיוחדת הוא בכח עליון המסבבם ומנהיגם באופן כזה, הרי נראה בזה איך שהן בטל' בתכלית לבחי' א"ס ב"ה המנהיגם כרצונו ית'. וזהו דהוא מתגושש בהון, דמהז"ר³⁹ וארץ נראה ונגלה כחו דאלופו ש"ע⁴⁰, ואיך שהן בטל' בתכלית לגבי א"ס ב"ה, שהוא מנהיגם כרצונו ית'. גם³² ענין אבנא דהוא מתגושש הוא כדאי' במד"ר בשלח ר"פ כ"ה ע"פ⁴¹ הנני ממטיר, הה"ד⁴² כל אשר חפץ ה' עשה כו', כל מה שהקב"ה חפץ לעשות עושה, שהכל שלו כו', כשהמטיר אש וגפריית ה' מן השמים כו', והטל מן השמים כו', והמן מן השמים כו', ור"ל שבין השפעת הדין והעונש הגדול ר"ל, ובין השפעת החסד הגדול, אשר הם ב' עניני' הפכי', הכל נמשך מכלי א', דהיינו מהשמים, והו"ע התכללו' חו"ג, שזהו ע"י הגילוי דא"ס הבל"ג, שע"ז דוקא יהיו התכללו' ההפכי' כו'. וזהו ג"כ ענין יקרא דה' שכ' הת"י⁴⁵, שהו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא⁴³, בבחי' התכללו' שנראה וניכר בהשמים כו', דענין היופי והיוקר הוא בהתכללו' הגוונים דוקא כו'⁴⁴, וכמ"ש בד"ה מצה זו הנ"ל⁴⁵. וגם התהוות השמים הוא מאש ומים⁴⁶ דקיימי ברוחא עילאה, כדאי' בזהר פ' לך דע"ז ע"א⁴⁷, דפי' רוחא עילאה הוא בחי' הת"ת, שכולל חו"ג, בכח אוא"ס הבל"ג המאיר בו כו', וכמ"ש במ"א⁴⁸.

קיצור. והנה הע"ס מגלים גם בחי' אוא"ס הבל"ג, וכמו השמים מספרים כבוד אל, יקרא דה', והוא, דבקיומם התמידי ברצון הבורא, והתמדת פעולתם, וסיבוב כולם לכוונה א', נראה בזה כח הא"ס. ובמד"ת, מאבנא דהוא מתגושש בהם, מל' ספינה גוששת, והיינו הגילוי למטה, והוא גילוי יחודו ית' שהשמים בטלים, וביותר, שהסיבוב הוא היפך טבע עצמן. גם שמציאותם הוא באש ומים, וקיימא ברוחא עילאה, ופועלים פעולת הפכים דחו"ג, דההתכללות הוא מאוא"ס הבל"ג. וזהו יקרא דה'.

ק) ועד"ז יובן בע"ס דאצי', שהן מספרים ומגלים את בחי' האוא"ס הבל"ג. דהנה, אנו אומרים⁴⁹ ותן בלבנו בינה להבין, דהיינו להבין דבר מתוך דבר כו'⁵⁰. דהנה, ענין הבינה הוא בחי' תפיסת האור שבא בבחי' התלבשו' דוקא, וכמו עד"מ כח הבינה בנפש, שהיא להשיג כל ענין שכלי שבא בבחי' תפיסא בכלי מוחו. ולא כמו נקודת החכ', שאינה בבחי' תפיסא עדיין, דע"ה שיודע את הענין בכללו', אין הענין אצלו עדיין בבחי'

(46) "כמ"ש במד"ר [ב"ר פ"ד, ז] נטל אש ומים ופתכן זה בזה" – סה"מ תרנ"ה שם.

(47) וז"ל: דכד ברא קב"ה עלמא ענד שמיא מאש וממים מתערבין כחדא, ולא הוו גלדי ולבתר אגלדו וקיימי ברוחא עלאה.

(48) בסה"מ תרנ"ה שם: "וכמ"ש מזה בד"ה לך לך על מאה"ז [= מאמר הזהר] ע"פ [תהלים פד, ב] מה ידידות משכנותיך כו'". – ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ת, ג ואילך.

(49) ברכות אהבת עולם דשחרית.

(50) חגיגה יד, א.

(38) ראה ספר החקירה שם (ו, ב, ט, א ואילך). אוה"ת מסעי ע' אישצח ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' כב ואילך. עת"ר ע' מג. וש"נ.

(39) = דמהז' רקיעים.

(40) = של עולם (לשון ב"ר פ"כ, ב).

(41) בשלח טז, ד.

(42) תהלים קלה, ו.

(43) ראה זהר ח"ב רמז, ב. ח"א לח, ב. ח"ג יג, א. לקו"ת שה"ש מא, ד.

(44) ראה לקו"ת שם יד, א. ביאורי הזהר שבהערה 48.

תו"ח בראשית מ, א. וש"נ.

(45) סה"מ תרנ"ה ע' קנה.

תפיסא ממש, כ"א בבחי' מקיף לבד, שמרחף על מוחו, ויודע רק כלליו' הענין לבד כו', אבל במוח הבינה בא הענין בבחי' תפיסא ממש, שיודע ומשיג אותו היטב איך ומה הוא כו'. וכמו"כ הו"ע הבינה למע', שהוא בחי' תפיסת האור בכלי דוקא, שידוע ומושג כו'. וזהו דש' ה' דבינה הוא בניקוד אלקי', דהיינו בחי' הכלים כו', וכמ"ש במ"א⁵¹. וזהו שהבינה היא בחי' נשמה⁵², וכמ"ש⁵³ נשמת שדי תבינם, דהיינו בחי' גילוי או"פ, דכשם שהנשמה ממלאה את הגוף בבחי' התלבושו' בגילוי ממש, עד שאנו יודעים ומשיגים את הכחות כו' (וכנ"ל פצ"ח⁵⁴ בענין ידיעת המציאו' והשגת המהות כו'), כמו"כ בינה שהיא בחי' נשמה, ה"ה בחי' השגה ותפיסא ממש בהאור כו' (וה"ז יותר מהשגת כחות הנפש למטה, שאינם השגת המהות ממש, כמשנת"ל⁵⁴, ולמע' בבחי' בינה הוא שמושג מהות האור והזיו כו', וכמו השגת הנשמו' בג"ע, שנהנין מזיו השכינה⁵⁵ בבחי' השגת המהות ממש כו', וכמ"ש במ"א⁵⁶). וענין להבין דבר מתוך דבר הוא, דמהשגה זאת, בא לידי השגה אחרת, ההפכי' מההשגה הקודמת, והיינו, שמזה בא לידי השגה שבהכרח לומר שיש דבר הבלתי מושג כו'. ובמ"א⁵⁷ מבו' ענין להבין דבר מתוך דבר, דהיינו, שבא מהשגה זו על ענין אחר שאין לו לכאו' שייכות כלל להענין הזה, אמנם ג"ז הוא בכלל מבין דבר מתוך דבר, שמתוך השגה בא לידי השגה שיש דבר הבלתי מושג כו'.

וענין מה שהשגה זאת הפכי מהשגה הקודמת הוא, כי השגה ובלתי מושג ה"ה הפכים זמ"ז, וע"כ, מי שהוא בחוש ההשגה, לא יהי' בו ענין העדר השגה, והיינו שכל ענינו וכל התעסקו' שלו הוא בהשגת הענין, היינו איך שהענין מושג, לא בזה שהענין הוא למע' משכל המושג כו', והיינו שבכל ענין ההתעסקו' שלו הוא למצוא המושג שבו, ר"ל איך שהוא מושג, ולהביאו לידי השגה, לא למצוא בו איך שאינו מושג, שא"ז מהחוש שלו, להיות שהחוש שלו הוא בהשגה דוקא. וע"ד שיש מתון ומסיק, וחריף ומקשה⁵⁸, שהן ב' חושים נבדלים, דמתון ומסיק הו"ע הירידה וההתגלות של המושכל כו' (בל"א⁵⁹ געפינען דיא רעכטקייט פון דעם ענין ווי דער ענין איז רעכט), וחריף ומקשה הוא להעלים ולהסתיר איך שעדיין אין הענין מובן כו', וכמ"ש במ"א⁶⁰, ה"ה ב' חושים, דמי שהוא מתון ומסיק, אינו חריף ומקשה כו'. כמו"כ מי שהוא בחוש ההשגה, אין ענינו למצוא הבלתי מושג, כ"א כל ענינו והתעסקו' שלו למצוא את המושג כו'. ובד"כ התעסקו' שלו הוא בעניני' המושגים דוקא, לא בעניני' שהן למע' מהשגה כו', ובכל ענין התעסקו' שלו הוא להשיג את הענין בלבושי השגה דוקא, ולהיות בבחי' תפיסא דוקא כו'. וע"כ,

57) ראה תו"א בראשית א, א. אוה"ת בראשית ח"ו תתרכד, ב ואילך. סה"מ תרל"ח ע' רכב ואילך. עת"ר ע' ב ואילך. ד"ה פנים בפנים עטר"ת. תרצ"ג. תרצ"ז (סה"מ עטר"ת ע' תקפב ואילך. תרצ"ג ע' תקכה ואילך. תרצ"ז ע' 276). ועוד.
58) הוריות יד, א.
59) ב"א: ראה לעיל ע' רמז הערה 22.
60) ראה שערי אורה שער החנוכה כג, סע"א ואילך. המשך תרס"ו ע' כג. ד"ה חייב איניש תרפ"א (סה"מ תרפ"א ס"ע קצו ואילך. תש"ח ס"ע 123 ואילך). סה"מ תרצ"א ע' רמא ואילך.

51) ראה פרדס שער כ (שער השמות) פ"א. אוה"ת ואתחנן ע' כג. ע' שעט ואילך. לעיל פל"ד (ע' עד).
52) ראה זח"א עט, ב (בס"ת). עץ חיים שער ו (שער עקודים) פ"ה. לקו"ת פ' ראה כה, א. ובכ"מ.
53) איוב לב, ח (ושם: ונשמת). ראה רמב"ן בראשית ב, ז. מאמרי אדמו"ר האמצעי פ' זכור ע' תלה.
54) ע' קפח ואילך.
55) ברכות יז, א.
56) ראה ביאורי הזהר האדמו"ר האמצעי עה, א. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' שנג ואילך. אוה"ת בראשית ח"ג תקכט, ב ואילך. סה"מ תרפ"ב ע' פג. תרח"ץ ע' רכב ואילך.

ההשגה וההרגש שיש דבר הבלתי מושג, ה"ז הפכי מעצם החוש שלו כו'. ובפרט שהרי השגה הו"ע בחי' יש, וענין דלמע' מהשגה זהו בחי' ביטול כו' (וכמו חו"ב שהן אין ויש כו'⁶¹), דההרגש איך שיש דבר הבלתי מושג, פועל ביטול בכלי מוחו ובחושים שלו כו', א"כ ה"ה הפכים זמ"ז כו'. ומ"מ ה"ה בא לידי ההשגה האחרת הנ"ל.

הנה באמת זהו בבחי' פנימי' בינה דוקא, דחיצוני' בינה הוא להשיג ולתפוס כו', והשגה דחיצוני' בינה הוא בהאור האלקי כמו שבא בגילוי, ששייך בזה תפיסא והשגה כו'. אמנם, אחר שתופס ומשיג היטב את הענין האלקי, ה"ה בא מהשגה זו גופא לידי השגה פנימי' (מצד בחי' פנימי' בינה), דמאחר שזה הענין בא בהשגה, בהכרח שזהו רק זיו והארה לכד, שהרי העצמי' אינו בגדר התלבשו' ובגדר תפיסא, ומאחר שבא בבחי' התלבשו' ותפיסא, ה"ז רק הארה לכד, ויש בחי' העצמי' שמופלא ומובדל מזה ובלתי מושג, דכללו' האור שבא בהשגה הוא באין ערוך כלל לגבי העצמות כו'. ומה שבא לידי השגה זו היא מבחי' פנימי' בינה דוקא, לפי שזהו כמו יציאה מחוש א' לחוש אחר ההפכי כו', כי חוש ההשגה הוא רק להשיג כנ"ל, וא"כ, מה שבא (בל"א⁵⁹ וואס ער קומט גאָר אַרויף) ע"ז שיש מה שבלתי מושג, ה"ז התחדשו' היפך החוש שלו כנ"ל. וביותר, שהרי ההשגה הו"ע הישות ומציאו' הדבר, והיינו, דלבד מה שהשגה בעצם הוא בחי' יש, הרי הענין המושג בהכרח שהוא בבחי' מציאו' דבר באיזה ציור, דאז שייך בו השגה כו', וע"י ההשגה והתפיסא בכלי מוחו ה"ז בא בבחי' מציאו' יותר כו', והבלתי מושג, הרי אינו בבחי' מציאו' דבר, דמשו"ז אינו מושג, ופועל הביטול גם בהמושג, היינו איך שהמושג הוא באין ערוך כו'. נמצא, דהשגה הו"ע המציאו', לא ביטול הדבר, והבלתי מושג הוא בעצם בבחי' בלתי מציאו', ועוד בבחי' ביטול הדבר המושג כו', א"כ, ה"ז היפך מציאו' הכח דחיצוני' בינה כו'. ולכן באמת בחיצוני' בינה אין כח ההשגה הזאת, רק השגת הדבר ומציאותה כו', כ"א הכח הזה הוא בבחי' פנימי' בינה דוקא כו'. וזהו שנק' מבין דבר מתוך דבר, כמו הבנה חדשה, דהגם שבאה מההשגה הקודמת, ה"ה הבנה חדשה והפכי' מההבנה הקודמת, ובאה דוקא ע"י ההבנה הקודמת, דאם לא יהי' המושג, אין הכרח על הבלתי מושג, כ"א ההשגה היא אשר תכריח את השגת והרגש הבלתי מושג כו'.

קיצור. וכמו"כ הע"ס מגלים בחי' או"א"ס הבל"ג. דהנה א"א ותן בלבנו בינה להבין דבר מתוך דבר, בינה היא השגה ותפיסא בכלי, ולכן נק' נשמה, או"פ, ומתוך ההשגה בא לידי השגה שיש דבר הבלתי מושג, והיא השגה הפכיות מהקודמת, דחוש ההשגה היא למצוא בכל ענין את המושג, לא הבלתי מושג, מתון ומסיק, חריף ומקשה. גם, השגה היא יש, והמושג הוא מוגבל בציור, ובא בבחי' מציאות, והבלתי מושג הוא לא במציאות וידיעת והרגש הדבר, ופועל ביטול בהמושג. הרי שזה התחדשות. ובא מתוך ההשגה, דמאחר שמושג, ה"ז הארה, ויש הבלתי מושג, והוא בחי' פנימיות בינה.

קא) והנה פנימי' בינה היא ג"כ השגה (דבינה בכלל הו"ע השגה כו'), וההשגה בזה באה ג"כ מבחי' חיצוני' בינה (דכשם שכללות ההשגה הזאת שיש מה שבלתי

מושג, הוא מה שמוכרח מתוך ההשגה כו' כנ"ל, כמו"כ השגת ענין הבלתי מושג הוא מהאור הנגלה המושג כו'), רק שהיא השגה אחרת, והוא השגת ענין ההפלאה דעצמו/ אוא"ס ב"ה כו'⁶².

והענין הוא, דהנה ידוע⁶³ שיש ידיעת החיוב וידיעת השלילה, ידיעת החיוב הוא שמשיג מהות הדבר מה הוא, והו"ע תוארי החיוב, שמתארי' את הדבר במהותו ומציאותו כו', ותוארי השלילה הוא שאינם מתארים את הדבר, כ"א ששוללים ממנו את ההיפך, וכמו שם חכם, הוא לא לתאר במדרי' החכ', כ"א לשלול את ההיפך מהחכ' כו'. וידוע דתוארי השלילה הן באוא"ס שלמע' מהשתל', בחי' סוכ"ע בכלל, דאינו שייך שם שום תואר, שהרי אוא"ס מופשט מכל תואר כו', כ"א שייך שם תוארי השלילה, דאנו אומרי' עד"מ שם חכם, הכוונה לא לתאר במדרי' החכ', כ"א לשלול כל מה שהוא היפך החכ' כו'. וא"כ, ה"ז חכ' עכ"פ, ולכאו' מהו השלילה, מאחר שסוף סוף הוא בחי' חכ'. הענין הוא, דהשלילה היא שאינו כלל מערך וסוג בחי' החכ' דהשתל', גם לא בהמקור דהשתל' כו' (דאל"כ, לא היו צריכים לשלול, שה"ה חכ', רק שהיא במדרי' עליונה הרבה יותר, וכמו ח"ס לגבי חכ' הגלוי', ה"ז מסוג בחי' החכ' כו', וכמשנת"ל פצ"ו⁶⁴, דכח המשכיל, עם היותו מושלל ממציו' השכל, אינו מושלל מענין השכל כו'. ובאמת בחי' החכ' דהשתל' אינו נחשב חכ' לגבי עצמות א"ס, וכמו עד"מ גבי חכם גדול, הרי חכמת החכם הקטן אינו נחשב חכ' כלל, וכמו"כ ויותר מכן באין ערוך, דלגבי עצמות א"ס, בחי' החכ' דהשתל' אינו נחשב לחכ' (ועמ"ש לקמן⁶⁵ בענין חכ' דתורה וחכ' דמע"ב), וכמ"ש⁶⁶ כולם בחכ' עשית, וכמו שכל המעשי לגבי חכמת אלקית, ומכ"ש לגבי למעלה מהחכ' כו'). ונמצא, במה שאנו אומרים תואר חכם רק בדרך שלילה, הרי אנו שוללי' לא רק מההיפך דחכ', כ"א גם מהחכ' דס' השתל' כו'. ומאחר ששוללים בחי' החכ' דס' השתל' מאוא"ס ב"ה, הרי ע"י ידיעת החכ' דס' השתל' במהותה ומציאותה, ובפרטי המדרי' שבוזה, גבוה מעל גבוה כו'⁶⁷, ואנו שוללי' פרטי אופני המדרי' והגילוי' האלו מבחי' עצמו/ אוא"ס ב"ה, יש עי"ז ידיעה והכרה באופן ההפלאה דאוא"ס ב"ה בענין החכ' כו'. וכמו"כ הוא בכל העניני', וכמו בענין היכולת⁶⁸, ובענין החיות, שנק' חי בעצם, ולא בחיים כו'⁶⁹, וכמ"ש במ"א⁷⁰.

קצה

וכ"ז אינו בבחי' מציאות מדרי' באוא"ס, שהרי כ"ז אינו בבחי' חיוב באוא"ס, כ"א רק בדרך שלילה, והיינו, דזה שאנו אומרים שזהו חכ' עכ"פ, הרי א"ז בבחי' חיוב (דאז ה"ז בבחי' איזה מדרי'), כ"א בבחי' שלילה, שאנו שוללים את היפך החכ', ואנו שוללים את החכ' דסדר השתל', א"כ, מה שהוא בבחי' חכ' עכ"פ, א"ז בבחי' איזה מדרי', כ"א שזהו הפלאה דאוא"ס בענין החכ', וכן הפלאה דאוא"ס בענין היכולת וכו' (ועמ"ש לקמן⁷¹ בעזה"י

(68) ראה סהמ"צ להצ"צ קלו, א. אוה"ת ענינים ע' קמא.

המשך תרס"ו ע' רמ ואילך. ד"ה באתי לגני תשמ"ה (תורת מנחם סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקיז).

(69) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"י. מורה נבוכים ח"א פנ"ז.

(70) ראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' א ואילך. הש"ת ע' 31

ואילך.

(71) פק"ד (ע' רמ ואילך).

(62) ראה גם המשך תרס"ו ע' שיט.

(63) ראה לקו"ת פקודי ג, ד, ו, ג. המשך תרס"ו ע' עח ואילך. סה"מ עת"ר וד"ה פנים בפנים שבהערה 57.

(64) ע' קפו.

(65) ח"ב ע' תתפב ואילך.

(66) תהלים קד, כד.

(67) לשון הכתוב – קהלת ה, ז.

בענין הספי' באוא"ס הבל"ג). ומפני שאינו באיזה מדרי', היינו באיזה מציאו' דבר, ע"כ ה"ז באמת למע' מהשגה, דלית מח' תב"כ כו'⁷², רק שע"י ידיעות ההשגה מה שאפשר להיות מושג, וכאשר יודע לשלול העניני' מאוא"ס ב"ה, יהי' קצת ידיעה בענין ההפלאה דאוא"ס ב"ה כו'. וי"ל כמו בענין ההתאמתות מבו' במ"א⁷³ שע"י הקדמת ההכרה בא לידי התאמתות, שנותנים זה מלמע' כו', כמו"כ ע"י הקדמת ידיעת השלילה, באים לידי ידיעת והרגש ההפלאה דאוא"ס ב"ה כו' (וכ"ז שייך רק בבחי' חיצוני' דאוא"ס השייך אל העולמו' כו'). ואם לא היו הגילויים מאתו ית', לא היינו יודעים כלל מציאו' ההפלאה, ומכ"ש שלא היו יודעים אופן ההפלאה, כ"א ע"י הגילויים, דהיינו הע"ס, יודעים מציאו' אוא"ס ואופן ההפלאה דאוא"ס ב"ה כו', וגם מובן איך שכל הגילוי' הם באין ערוך לגבי אוא"ס המופלא כו'.

קיצור. והנה פנימיות בינה ג"כ השגה, והיא ידיעת השלילה, ובאה מחיצוניות בינה שהוא ידיעת החיוב. דהנה, השלילה בחכ' עד"מ היא מהעדר החכ'. וא"כ ה"ה חכם. אך השלילה היא גם מהחכ' דהשתל'. וא"כ, מידיעה טובה בבחי' החכ', יודעים ומכירים אופני ההפלאה דאוא"ס בענין החכ'. וכן ביכולת, משלילת היכולת דהשתל' יודעים ומכירים ההפלאה בענין היכולת. וכ"ז אינו מדרי', כ"א הפלאה. וידוע מן הגילוי דוקא.

קצו (קב) והנה מה שהאור הוא באין ערוך לגבי עצמו, ה"ז בחי' ביטול האור, ומ"מ א"ז בבחי' ביטול אמיתי עדיין, והביטול האמיתי הוא מבחי' עצמו' אוא"ס ב"ה (היינו כמו שבאוא"ס ידוע האין ערוך דהאור) דכולא קכל"ח⁷⁴ כו'.

והענין הוא, דהנה ידוע⁷⁵ בהב' דעות דד"ע וד"ת שהן דעת המשפיע ודעת המקבל, והן הפכים זמ"ז, דד"ת הוא דעת המקבל (הן בני"ע לגבי אצי', והן באצי' לגבי המאציל עליון כו'). והדעה היא שלמטה הוא היש ולמע' אין כו', וד"ע היא דעת המשפיע, שלמע' הוא היש האמיתי ולמטה אין כו'. ויובן זה בעולמו' בני"ע לגבי אצי', דהנה, עולמו' בני"ע הם נבראים מחודשים מאין ליש⁷⁶, בבחי' מהות ומציאו' דבר ממש, ובבחי' הגבלה, שאינם בערך הא"ס כלל, ומ"מ, מתלבש בתוכם אור וחיות אלקי החיותם, שבא בהם בבחי' התלבשו' פנימי ממש, שמורגש ומושג בנבראי'. וכמו המלאכי' עליוני', שמשיגים את האור האלקי המתלבש בתוכם. וכידוע בענין השרפים שאומרים קדוש⁷⁷, מפני שמשיגים את החיות שלהם, ואיך שעצמו' אוא"ס קדוש ומובדל כו', וכתתי⁷⁸ שרפים עומדים ממעל לו, דהיינו ממעל לש' אד' המחי' אותם, שזהו מפני שמשיגים את החיות, וההשגה ה"ה מקפת את הדבר המושג, ע"כ הם עומדים ממעל להחיות שלהם כו', וכמ"ש במ"א⁷⁹. ונדוע ג"כ דהשגת המלאכי', מה שמשיגים ההארה האלקי', זהו המזון פנימי

(76) לקו"ת שה"ש שם. ובכ"מ.

(77) ישעי' ו, ג. וראה חולין צא, סע"ב ואילך ובתוד"ה ברוך – שם צב, א.

(78) ישעי' שם, ב.

(79) ראה אוה"ת נצבים ע' אקצו. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שב.

עת"ר ע' תסג.

(72) = תפיסא ב"י כלל (תקו"ז בהקדמה יז, א).

(73) ראה המשך תרס"ו ע' קצת. ע' תצא. סה"מ תרס"ח ע' קת. ס"ע ריא ואילך.

(74) = קמי' כלא חשיבי (ע"פ דניאל ד, לב. זח"א יא, ב).

(75) ראה תו"א יתרו סת. סע"א ואילך. לקו"ת פ' ראה כג,

ד. שמע"צ פג, א. שה"ש ל, א ואילך. מז, ב. המשך תרס"ו ס"ע רצא ואילך. סה"מ עת"ר ע' שה. ובכ"מ.

שלהם כו'⁸⁰. וזהו ג"כ ההתחלקו' שלהם, מה שמחולקים זמ"ז⁸¹, שהרי אין להם גופים שיחלקו אותם, כ"א ההתחלקו' הוא בההשגה אלקי' ובאופן עבודתם, שזה משיג באופן כך וזה באו"א כו', ולפי אופן כזה הוא עבודתם (גם במדה א' באה' או ביראה כו'). וכן גם בנבראי' שלמטה מתלבש בהם ההארה אלקי' בבחי' פנימי', עד שמורגש בהם החיות כו', רק שלמטה האור מסתתר ביותר, ואינו מורגש שהחיות הוא אלקו' כו' (ויכולים להיות ח"ו היפך מאלקו', דמלאכי' עליוני', מפני שמרגישי' שהחיות הוא אלקו', אינם יכולי' כלל להיות היפך האלקו' ח"ו. ובאמת, גם למטה, מה שאפ"ל היפך ח"ו, זהו בכח הבחירה, שהוא כח עליון מאד, אבל מצד החיות המתלבש בתוכו, אא"ל באו"א⁸², וכמו בלעם שא'⁸³ לא אוכל לעבור את פי' ה' כו', ועמ"ש באגה"ק סי' כ"ה⁸⁴ בענין ה' אמר לו קלל כו'⁸⁵), אבל מרגישים את החיות (והם באמת לפי אופן החיות שבתוכם כו', כנ"ל), והחיות הוא בהם בבחי' פנימי' בכל הנבראי' כו'. וע"כ צריך הכח האלקי המחי' אותם לצמצם עצמו בצמצום גדול, שלא להשפיע רק הארה וזיו לבד, שיהי' בערך להתלבש בנבראי' בע"ג כו'. וג"ז צ"ל שההארה היא בבחי' מציאו' דבר מה, להיות מושג ומורגש בנבראי' כו', והוא רק בחי' תחתונה שבמל', שנק' דבר הוי'⁸⁶, שבא בבחי' התלבשו' בנבראי' דבי"ע, אבל עצמי' בחי' המל', היא למע' מהתלבשו' בעולמו', ואינו מושג בהם כלל כו'. וז"ע ד"ת, שלמטה יש, היינו ההארה אלקי' שמושג בהם הוא בחי' יש, היינו בבחי' מציאו' דבר, וע"י ההשגה בא בבחי' מציאו' יותר כו', ולמע', היינו בחי' העצמי' דמל', וכ"ש מדרי' העצמי' דאצי', שלמע' מהשגתם, הוא אין כו' (ונק' אין, שאינו מושג, וגם הוא באמת בחי' אין, שאינו בבחי' מציאו' דבר, דמשו"ז אינו בהשגת הנבראים כו'). ומלמעלמ"ט, בחי' ד"ע, הוא להיפך, דעצמי' המל' ומדרי' עצמי' דאצי' הוא בחי' יש האמיתי, ולגבי האצי' הרי כל דיירי ארעא כל"ח⁸⁷, והיינו שגם ההארה שמאיר ומתלבש בנבראים ה"ז רק הארה לבד, וכל"ח לגבי העצמי', ה"ז בחי' אין כו'.

וכמו"כ הוא באצי' לגבי אוא"ס המאציל ב"ה כו'. דהנה, בד"כ ב' המדרי' דד"ע וד"ת הן בהב' מדרי' דממכ"ע וסוכ"ע, דממכ"ע הוא שבא בבחי' התלבשו' פנימי בעולמו', והן האורות דאצי' שהם בבחי' התלבשו' בכלים, שההתלבשות היא בבחי' התאחדות ממש, שהאור מורגש ומושג בהכלי כו', וכמ"ש במ"א באורך⁸⁸. וכללו' האור הזה הוא שבא ע"י הצמצום, שנמשך רק הארה לבד, שהרי עצמו' אוא"ס אינו בגדר התלבשו' בכלים כו'. וגם בזה, בחי' ד"ת הוא דעת הנאצלי', שלמטה היש, והיינו בחי' הארת המאציל שמאיר ומושג בהם כו', ולמע' הוא האין, היינו בחי' אוא"ס הסוכ"ע שלמע' מהשגה כו'. וכמו החכ' מאין תמצא⁸⁹, שהכתר נק' אין⁹⁰, מפני שאינו בבחי' מהות ומציאו' החכ' כלל, ואינו מושג כלל בבחי' חכ' כו'. וזהו מלמטלמ"ע, מן הנאצלי' אל המאציל, הוא בחי' ד"ת כו'. אמנם

קצו

(80) ראה תו"א ויקהל קיג, ג. לקו"ת ר"פ צו. ובכ"מ.
 (81) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ב ה"ו. לקמן פקט"ח (ע' שלט). פשלו' (ע' תרצא).
 (82) = אי אפשר להיות באופן אחר.
 (83) בלק כב, יח. שם כד, יג. וראה תניא פכ"ד.
 (84) קלת, ב.
 (85) שמואל-ב טז, י.
 (86) אגה"ק שם (קלט, סע"א).
 (87) = כלא חשיבין (דניאל וזהר שבהערה 74).
 (88) ראה המשך תרס"ו ע' תרכ.
 (89) איוב כח, יב.
 (90) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) מערכת אין.
 אוה"ת בראשית ח"ג תפט, ב.

מלמעלמ"ט, מן המאציל אל הנאצלי, הוא בחי' ד"ע, שלמע' הוא היש האמיתי, והוא בחי' עצמו' או"א"ס ב"ה, ולמטה הוא האין, שכל האורות והמשכות החיות להחיות העולמו' והנבראי' הם רק הארה לבד, וכולא קמי' כל"ח ממש, ולכך נק' אין כו'.

קיצור. יבאר ענין ד"ת וד"ע, ד"ת, מלמטלמ"ע, שהנברא יש, וגם ההארה המח' הוא מציאות מושג, ועצמיות אצי' אין, שאינו במציאות מושג. ומלמעלמ"ט, אצי' יש, וההארה המח' הנבראים היא אין. וכן באצי', האור שבכלים הוא מושג באצי', ה"ז בחי' יש נאצל, ולמעלה מאצי' אין. ומלמעלמ"ט, המאציל יש אמיתי, והאור אין.

(קג) **והנה** דעה זו יש ג"כ בנאצלי, שזהו ג"כ ענין מבין דבר מתוך דבר, שמדבר השגה א' ה"ה בא להשגה הפכי' מהקודמת כו', והוא, דעם היות דהשגה דד"ת הוא שההתהוות היא מאין ליש כו' (הן בנבראי' והן בנאצלי' כו'), דהיינו שהאור והגילוי הוא בבחי' מהות ומציאו' דבר המושג להם, וביטול האור לגבי העצמי' הוא רק מה שאינו תופס מקום לגבי העצמו' שאינו בערך כו', ה"ה בא לידי השגה אחרת, איך שלגבי עצמי' נהפוך הוא, דהאור כל"ת, ואינו בבחי' מהות ומציאו' דבר כלל, וה"ה בחי' אין באמת כו' (וזה בא מההשגה הקודמת, דמאחר שמתלבש בפנימי' ומושג כו', ה"ז הארה לבד, וא"כ, לגבי העצמו' ה"ז בבחי' אין כו'). ועם היות דשני הדעות הפכי' הן, דלד"ת ההארה היא בבחי' מהות ומציאו' דבר, ולד"ע הוא בבחי' אין כו', הנה באמת מצד האו"א"ס ב"ה שניהם אמת⁷⁵. וז"ע אל דעות ה'⁹¹, דש' אל נושא ב' הדעות כו'. דהנה, מצד הרצון שבעצמו' להיות עולמו', מצד זה ההארה האלקי' היא בבחי' מציאו' דבר כו', ומצד העצמו' היא כל"ח כו'. והיינו, שע"י צמצום העצמו' הוא בחי' ד"ת כו', אך ע"י הרגש העצמו' (שרש ומקור ההארה כו') הוא גילוי בחי' ד"ע, שבא לבחי' ביטול אמיתי כו'. ויש בהאור ב' הענינים, שהרי האור בא ע"י צמצום העצמו', ומ"מ הוא בבחי' דבקו' בהעצם כו', דמצד הצמצום הוא בבחי' מציאו' אור, ומצד הדבקו' שנרגש בו העצמי' הוא בבחי' ביטול דכולא קמי' כלא כו'.

ובפרטי' ה"ז ב' מדרי' בהאור, דמצד חיצוני' האור הוא בבחי' ד"ת, ובחי' פנימי' האור הוא בבחי' ד"ע כו'. וכן מצד האו"א"ס, הנה בחי' חיצוני' דאו"א"ס, שהוא בחי' ראש ומקור לנאצלי', לגבי מדרי' זו האורות הן בבחי' מציאו' דבר, מאחר שזהו בבחי' מקור עכ"פ כו', ובחי' ד"ע שבבחי' ביטול במציאו', הוא מצד הפנימי' דאו"א"ס, שזהו מה שהדעת מחליף מקום הכתר⁹², בחי' פנימי' הכתר כו', וכמ"ש במ"א⁹³. וז"ע⁹⁴ ברישא חשוכא והדר נהורא⁹⁵, ברישא חשוכא הוא הצמצום הראשון, שע"י נמשך האור שהוא בבחי' מציאו' דבר כו', והדר נהורא הוא כמ"ש⁹⁶ באורך נראה אור, באורך העצמי נראה אור, שהוא בחי' האין של היש האמיתי דכולא קמי' כל"ח כו'. וזהו ג"כ בתחלה עלה במח'

קצח

94 ראה שערי אורה שער החנוכה כח, ב. עטרת ראש

דרוש לעשי"ת נא, א. ועוד.

95 שבת עז, ב.

96 תהלים לו, י.

91 שמואל"א ב, ג. וראה תקו"ז תס"ט בתחילתו.

92 ראה עץ חיים שער כג (שער מוחין דצלם) פ"ה. שער

מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.

93 ראה תו"א מגילת אסתר צא, ג ואילך. לקו"ת שלח

מט, ג ואילך. סה"מ עת"ר ע' נ. וש"נ.

לברוא את העולם במדה"ד⁹⁷, וכמ"ש⁹⁸ בראשית ברא אלקי' כו', דבאמת הרי ההתהוות היא מש' הוי', רק שזהו הארת ש' הוי' הבא ע"י ש' אלקי' כו', ואח"כ שיתף עמו מדה"ר⁹⁷, היינו גילוי עצם ש' הוי' כו'. ובד"כ הוא ההפרש בין ההמשכה דברה"ע וההמשכה דמ"ת, דההמשכה דברה"ע הוא בבחי' ד"ת, וע"י תומ"צ ממשיכי' גילוי בחי' ד"ע, שז"ע שיתף עמו מדה"ר, במ"ת, שנא⁹⁹ אנכי ה' כו'. ובכללותו הוא בהאור גופא ב' המדרי', דמצד הצמצום הוא בבחי' מציאו' דבר, ומצד הדבוקו' בהעצם הוא בבחי' כלא כו'.

וזהו השמים מספרים כבוד אל⁹⁹, דש' אל הוא הכולל ב' הדעות כו', כנ"ל, ופי' כבוד אל הוא בחי' כבוד תתאה, וכמ"ש בזח"א ד"ח ע"א¹⁰⁰, דא כבוד כלה, והוא בחי' ד"ת, שלמטה יש, ולמע' אין, שאינו מושג, וע"כ נק' כלה, מל' כלתה נפשי¹⁰¹, דמפני שאינו מושג, נעשה הצמאון כו', והשמים מספרים ומאירים בחי' הכבוד, להיות בהם גילוי ד"ע, ע"י הרגש העצמו', שנעשה בהם הביטול, והו"ע השוב כו', וכמ"ש במ"א¹⁰². וכ"ז הוא בבחי' האור, להיותו דבוק במקורו כו', דגם בחי' הרצוא הוא מצד הדבוקו', וכמשנת"ל פצ"א¹⁰³ בענין טבע האש כו', וכ"ש בחי' השוב, שזהו מצד גילוי העצמו', ה"ז מצד הדבוקו', דלהיותו דבוק במקורו, יש בו הרגש העצמו' כו'. וזה"ע שהאורות, להיותן בבחי' אצי', ה"ה מספרים ומגלים גילוי בחי' דעה העליונה, איך שכולא קכל"ח⁷⁴ כו', והביטול הוא בהאור גופא, שהוא בבחי' מציאו' דבר, ה"ה בבחי' ביטול דכלא, מצד הרגש העצמי' כו' (שזהו בדוגמא בחי' יחודו ית' בתחונני' כו'). והגילוי הזה הוא באצי'. וע"י תו"מ נמשך הגילוי דד"ע גם למטה, שהרי זה ההתחדשות דהיחוד דמ"ת לגבי ברה"ע כו', כנ"ל.

וז"ע מה שספי' הוא ל' ספור והגדה⁸, שזהו למע' מבחי' מספר, שהוא בחי' מל', וענין הספור הוא בד"כ במדרי' שלמע' מהמל', והוא שהכלים מגלים את האור כו', וגם שע"י הכלים והאורות הוא בחי' גילוי אלקו' בעולמו' כו' (דהגבלת המספר הוא להיות בחי' המציאות דעולמו', והספור הוא בד"כ להיות גילוי אלקו' בעולמו' כו'). ובפרטי' הוא בבחי' האורות דאצי', שמגלות המחשבות הנעלמו', שהן מקורי הספי' כו', וגם מגלים בחי' האוא"ס הבל"ג, לידע בחי' האוא"ס המופלא ומרומם ואופן ההפלאה כו', והיינו לידע מציאו' האוא"ס ואיך הוא האוא"ס ב"ה, ואיך שלגבי עצמו' כולא קכל"ח⁷⁴ כו', שהגילוי הוא באצי', וע"י תומ"צ הגילוי גם למטה כו', דלולא האצי' לא היו כל הגילויים האלו, כ"א ע"י התהוות האצי' דוקא, שהוא בבחי' גילוי ההעלם, הם כל הגילוי' האלו כו'. וז"ש בס"י¹⁰⁴ ודברו בהם ברצו"ש, הרי גילוי האורות דאצי' הוא בחי' דבור (והן רצו"ש, בחי' ד"ת וד"ע כו', כנ"ל), וגם, ודברו הוא בחי' מל' דא"ק, או מל' דא"ס, שז"ע בחי' ספור, להיות בחי' גילוי אור כו'. וי"ל דז"ש הרש"ט¹⁰⁵ כמו שהדבור והמכתב יבאר כו', הדבור

102 ראה אוה"ת (יהל אור) שם.

103 ע' רלו ואילך.

104 = בספר יצירה (פ"א מ"ו).

105 = הרי' שם טוב (הובא לעיל פצ"א (ע' רלה). פצ"ה (ע')

(רמו).

97 ראה פסיקתא רבתי פ"מ (בחודש השביעי). ב. פרש"י

בראשית א, א (ד"ה ברא אלקים).

98 בראשית שם.

99 יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.

100 בהבא לקמן – ראה אוה"ת תהלים (יהל אור) ע' סא.

101 תהלים פד, ג.

הוא בחי' האור, והמכתב הו"ע הכלים, וכמ"ש בלק"ת ד"ה זאת חקת התורה¹⁰⁶ ובהבי' דאם בחקותי¹⁰⁷, דהכלים דאצי' הן ע"ד אותי' הכתב כו'.

וע"פ הנ"ל יוכן מ"ש ואלה תולדות יצחק. דהנה¹⁰⁸ הרמ"א¹⁰⁹ הביא בשם הפסיקתא¹¹⁰ ע"פ¹¹¹ ויצא הראשון אדמוני, ששאב את הדם נדות, ואומר¹¹², דהנה בכדי שישראל יקבלו את התו', הי' צ"ל שיפסוק מהם זוהמת הנחה"ק¹¹³, וכמא"ל¹¹⁴ ישראל שעמדו כו' פסקה זוהמתן כו', ובתחלה הי' זה בהאבות, שהם עשו הכנה למ"ת, דאע"ה ע"י שנתנסה בהנסינות נמרק חלק רב מזוהמת הנחש, ובכדי להוליד את יצחק, הי' צ"ל תחלה ישמעאל, שבזה נפרדו מאתו הסיגים והפסולת, וכמא"ל¹¹⁵ אברהם יצא ממנו ישמעאל, יצא בבחי' הפרדת הפסולת כו', וכמ"ש במ"א¹¹⁶. ובשרה הי' צ"ל חדל להיות לה אורח כנשים¹¹⁷, דדם נדות הוא מזוהמת הנחש כו'¹¹⁸, וע"כ הי' צ"ל לידת יצחק דוקא לאחר שחדל כו'. והקצת סיגים שנשארו בו, הי' צ"ל המירוק דעקדה כו'. וגם יצא ממנו עשו¹¹⁵, בבחי' יציאת והפרדת הפסולת כו', וגם שאב את דם הנדות מרבקה כו', ואז יצא יעקב נקי ומזוכך כו'. וזהו ואלה מוסיף על הראשון, דכמו שבאברהם יצא ממנו ישמעאל בשביל יצחק, כמו"כ ביצחק יצא ממנו עשו בשביל יעקב, שיהי' נקי ומזוכך כו'. והענין, דלהיות שענין התורה הוא שיהי' עי"ז גילוי ד"ע, שזהו הגילוי דבחי' עצמו' אוא"ס ב"ה, כנ"ל, הי' צ"ל פסקה זוהמתן כו'. וע"ד מ"ש בלק"ת ד"ה למנצח על השמינית¹¹⁹, דבכדי שיהי' גילוי בחי' יסוד דא"ק, צ"ל העברת הערלה, וגם עור הדק בפריעה כו'. וכמ"ש במ"א¹²⁰ בענין שכר מצוה בהאי עלמא ליכא¹²¹, מפני שכ"ז¹²² שיש מציאו' הנוגה, אא"ל הגילוי דעצם אור המצות, כ"א כאשר יהי' וחד חרוב כו'¹²³. וזהו ואלה מוסיף כו', שצ"ל הפרדת הפסולת, בכדי שיהי' הגילוי דתו' כו', וזהו שהוא בשביל יעקב, שהוא בחי' התו', וכמ"ש¹²⁴ ויקם עדות ביעקב כו'. וזהו ואלה תולדות יצחק, דתולדותיהן ש"צ¹²⁵ הן תו' ומע"ט¹²⁶, ובכדי שיהי' התגלו' התו', צ"ל ואלה מוסיף, הפרדת הפסולת כו'. והנה, במאור עינים¹²⁷ פי' ואלה מוסיף, שמוסיף ומרחיב מקום הקדושה, והיינו ע"י הברוריי, שזהו בבחי' ד"ת,

(106) חוקת נט, ד.

(107) בחוקתי מו, סע"א. שם, ד.

(108) בהבא לקמן – ראה אוה"ת תולדות שבהערה 1.

(109) = ה' משה אלשיך (בספרו תורת משה עה"פ).

(110) ילקוט שמעוני בראשית רמז קי בשם מדרש אבכיר.

(111) תולדות כה, כה.

(112) הבא לקמן הוא תוכן דברי הר"מ אלשיך – הובא

באוה"ת שם.

(113) = הנחש הקדמוני.

(114) שבת קמו, א.

(115) פסחים נו, א. ויקר' פל"ו, ה.

(116) באוה"ת שם מציינ': עמ"ש בפ"י שיצא ממנו בד"ה

שחורה אני ונאור בלק"ת בשה"ש דרוש הב' בהביאור פ"ד [ט,

ב]. וראה מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ד ע' רמ ואילך. המשך

תרכ"ו ע' שנא ואילך.

(117) ע"פ וירא יח, יא.

(118) באוה"ת שם מציינ': כמ"ש בת"ז תיקון מס דפ"ג

ע"ב*.

(119) תזריע כא, א.

(120) ראה אוה"ת תצוה ע' איתקעא. סה"מ תרל"ח ע' לב.

אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"א ס"ע קכה ואילך. ע'

קלו.

(121) קידושין לט, ב. וש"ג.

(122) = שכל זמן.

(123) ר"ה לא, א. סנהדרין צו, א.

(124) תהלים עה, ה.

(125) = של צדיקים.

(126) ב"ר פ"ל, ו.

(127) להרה"ק ר' מנחם נחום מטשערנאָביל – ר"פ תולדות.

הובא באוה"ת שבהערה 1. וראה גם סה"מ תרמ"ח ע' קצו. ד"ה

ויאמר לו יהונתן דש"פ תולדות תשל"ד.

(* דפ"ג ע"ב: בהוצאת מנטובא, ש"יח. בתקו"ז שלפנינו: פ,

א.

דהרי ד"ת הו"ע ביטול היש, שזהו"ע הבירור כו'. וזהו שפרש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה, דעשו הוא שמוסיף על ישמעאל בהפרדת הפסולת, שזהו ג"כ בשביל יעקב כו', ויעקב הוא בחי' י' עקב¹²⁸, שמברר למטה, שבזה מוסיף ומרחיב מקום הקדושה כו'. וזהו ג"כ מ"ש יצחק בן אברהם אברהם כו', דהנה¹²⁹, יצחק הוא בחי' היראה¹³⁰, וכמ"ש¹³¹ ופחד יצחק כו', וידוע שיש ב' בחי' יראה¹³², יר"ת ויר"ע, יר"ת בחי' ד"ת, ויר"ע בחי' ד"ע, וז"ש יצחק ב"פ, הא' בחי' יר"ת, והב' בחי' יר"ע כו'. ואברהם הוא בחי' אה¹³⁰, ויש באה' ג"כ ב' מדרי¹³², אה"ע ואה"ר, דאה"ע הוא שבא ע"י השגת החיוב, שהוא האה' שע"פ טו"ד כו', ואה"ר באה' ע"י השגת השלילה וידיעת ההפלאה דאוא"ס כו'. והסדר הוא, יר"ת ואה"ע, ואח"כ אה"ר ויר"ע. וזהו יצחק בן אברהם, יר"ת ואה"ע, והן ד"ת וידיעת החיוב כו', אברהם הוליד את יצחק, אה"ר ויר"ע, שהן ידיעת השלילה ובחי' ד"ע כו'. וזהו ואלה תולדות יצחק, שבשביל הגילוי דתו' צ"ל הפרדת הרע והפסולת, וגם הבירורים, שמוסיפים ומרחיבים מקום הקדושה, והו"ע יעקב ועשו האמורים בפרשה כו'. ויצחק בן אברהם ואברהם הוליד את יצחק, הן בחי' ד"ת וד"ע וידיעת החיוב וידיעת השלילה, שכ"ז מגלים הספי' דאצי', והגילוי הוא למע', וע"י התו' נמשך הגילוי גם למטה כו'.

קיצור. ויש גם ידיעה זו דד"ע¹³³, ובא מהמושג דד"ת, שמזה מובן שלגבי עצמות הוא אין. ושניהם אמת, דמצד הרצון בהתהוות ה"ז מציאות, ומצד העצמות ה"ז כלא. וכן בהאור, מצד הצמצום הוא בבחי' מציאות, ומצד הדביקות הוא כלא. ובפרטיות הוא בחיצוניות האור ופנימיות האור. וכן מצד אוא"ס, ד"ת מבחי' חיצוניות, וד"ע מבחי' הפנימיות. וזהו ברישא חשוכא, ד"ת, והדר נהורא, ד"ע. וזהו כבוד אל, ד"ת, ומספרים ומגלים בחי' ד"ע, וזהו שמגלים בחי' אוא"ס הבל"ג. ובזה יובן מ"ש ואלה תולדות יצחק, דבשביל התורה, ד"ע, צ"ל הפרדת הפסולת. ובמ"ע¹³⁴, שמרחיב, היינו הבירורים דד"ת. וזהו ג"כ ב"פ אברהם וב"פ יצחק, ד"ת וד"ע.

(131) ויצא לא, מב.
 (132) ראה תניא פמ"ג. ובכ"מ.
 (133) ו"דד"ע: אוצ"ל: דד"ע בנאצלים.
 (134) = ובמאור עינים.

(128) פרס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו. עץ חיים
 שער ג (שער סדר האצילות) פ"ב. וראה תו"א ויצא כא, א.
 ובכ"מ.
 (129) בהבא לקמן – ראה אה"ת תולדות קלו, ב.
 (130) ראה תו"א ר"פ תולדות. ובכ"מ.

והאבן¹ הזאת אשר שמתי מצבה יהי בית אלקי². וצ"ל מהו"ע מצבה, דמה נתחדש בזה לגבי מה שהי' בתחלה אבן סתם, ועשאה מצבה כו'. גם אינו מובן מ"ש והאבן הזאת כו' יהי' בית אלקי, איך אפ"ל בית מאבן א', הלא בית עשוי מכמה אבנים, וכאן הרי הי' אבן א' דוקא, וכמ"ש תחלה³ ויקח מאבני המקום כו', ואח"כ⁴ ויקח את האבן כו', שנעשה אבן א' כו'⁵, ואיך מאבן א' יהי' בית כו'. וגם דהול"ל תהי' בית אלקי, כמ"ש קודם והאבן הזאת, ל' נקבה, ומהו אומרו יהי, ל' זכר⁶. ולהבין כ"ז ילהק"ת משנת"ל ב' פי' בש' ספי', ל' מספר⁷, ול' סיפור⁸. ונת'⁹ דכללו' ענין המספר הוא בכלים, דאורות הן למע' מבחי' מספר, ונת'⁹ דעיקר ענין הגבלת המספר הוא בבחי' המל'. וענין הסיפור הוא מה שהכלים מגלים את האור, וזה גם בכלים שלמע' מבחי' המל', וגם מה שכללו' הספי' אורות וכלים מגלים אלקו, היינו שעיי"ז יהי' גילוי אלקו' בעולם. ועיקר ענין הסיפור הוא בהאורות, שמגלים המחשבות הנעלמו', היינו הע"ס הגנוזו', שרשי האורות, וגם מגלים את האוא"ס הבל"ג, היינו ההפלאה דאוא"ס ב"ה.

קד) **והפי'** הג' בספי'¹⁰ הוא מל'¹¹ אבן ספיר¹², שהוא מורה ענין¹³ הבהירות¹⁴. וזהו לחלק ככלל בין הכלים ללבושי', שהכלים אינם מסתירים על האור כו', דהלבושין הן מעלימי' ומסתירים על האור, והכלים דאצי' הן בבחי' בהירות, שהאורות המלוכשי' בתוכם אינם מכוסים ומוסתרין ע"י, כ"א הם מאירים ומתנוצצים ע"י, שאין הכלי מסתיר על האור. וכמו עד"מ זכוכית בהירה מאד, שהאור¹⁵ השמש שעובר דרך בה לבית, מאיר ומתגלה אורו מאד, ואין הזכוכית מסתרת ומחשכת האור, לגודל בהירותה כו', כמו"כ הכלים דע"ס אינם מסתירים על האור, אדרבה, מגלים אותו כו'.

והענין הוא¹⁶, דהנה, במא' פתח אליהו¹⁷ אי', אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן כו', שהע"ס נק' תיקונין, ופי' תיקונין הן לבושי', וכמ"ש¹⁸ לא ילבש

שבהערה 1. אוה"ת תשא ע' איתתכג. סה"מ תרל"ח ע' סה ואילך. וראה גם ד"ה וספרתם לכם תשל'.
 (11) יחזקאל א, כו.
 (12) בהבא לקמן – ראה ד"ה בזהר פ' חיי שרה שבהערה 1.
 (13) מורה ענין: כ"ה באוה"ת שבהערה 1. בביאורי הזהר שם: מורה על ענין.
 (14) ראה מצודת דוד יחזקאל שם.
 (15) שהאור: אוצ"ל (כמ"ש באוה"ת ובביאורי הזהר שבהערה 1): שאור.
 (16) בהבא לקמן – ראה ד"ה פתח אליהו בתו"א וירא יג, ג. הגהות לד"ה פתח אליהו הנ"ל תרנ"ח ע' ו ואילך. סה"מ תרנ"ג ע' רלו ואילך.
 (17) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
 (18) תצא כב, ה (ושם: ולא).

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על: ד"ה בזהר פ' חיי שרה באוה"ת חיי שרה קו, ב ואילך; ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' ע ואילך. ד"ה להבין מה שבברכה ראשונה כו' משמח חתן וכלה במאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' תקלו ואילך – כנסמן לקמן בהערות.
 (2) ויצא כח, כב.
 (3) שם, יא.
 (4) שם, יח.
 (5) פרש"י שם, יא.
 (6) תו"א ר"פ ויצא (כא, א). תו"ח שם (כב, ב).
 (7) פפ"ג ואילך (ע' ריג ואילך).
 (8) פצ"א (ע' רלה ואילך).
 (9) פפ"ה (ע' ריח).
 (10) פירוש ד' – לשון ספר – לקמן פק"ג (ע' רלט). – ד' הפירושים מיוסדים, כנראה, על ד"ה בזהר פ' חיי שרה

גבר, ות"א¹⁹ לא יתתקן גבר כו'. ולכאו' מפני מה נק' לבושי' בש' תיקוני'. אך הענין ידוע, דמ"ש לא יתתקן גבר קאי על התכשיטין, שלא יתקשט גבר בתכשיטי נשים כו'²⁰, והתכשיטין, עם היותם לבושי', אינם דומים לשארי לבושי', בזה שהאדם מתקשט בהם, והיינו שהם מתאחדים עם האדם, שמתפעל מהם ומתייפה על ידן כו'. כי יש שני מיני לבושים²¹, הא', לבוש הנפרד, שמעלים ומסתיר על האדם, והב', לבוש המיוחד, שאינו מעלים עליו, אדרבה, מגלה אותו כו'. וכמו עד"מ הלבושי' שהאדם מתלבש בהם, הרי כל ענינם הוא להתכסות בהם, ולהסתיר עצמו מן הזולת כו', וכאשר האדם הוא בפ"ע, א"צ ללבוש, כ"א לגבי הזולת צריך לכסות א"ע, וכן לעצמו, מפני הקור וכה"ג, והיינו, שלגבי דבר שחוץ ממנו, צריך לבוש לכסות ולהגן עליו כו'. ויש כמה מיני לבושי', וכמו לבושי הראש ולבושי הגוף ולבושי הרגל²², העשוי' מעור, שהן עבים ביותר כו', והיינו שלפ"ע הדבר שחוץ ממנו, כ"ה הלבוש כו'. ובאמת הלבושי' הן ג"כ לפ"ע המתלבש, דע"ה שהן לבושי' נפרדים, מ"מ, הן לפ"ע המלוּבש, דלפ"ע דקות ועביות המלוּבש, כ"ה הלבוש, וידוע, דבג' חלקי הגוף, ראש גוף ורגל, הרי הראש דק יותר, והרגל עב ביותר, לפיכך הן מחולקי' בהלבושי'. אך ע"פ פשוט הוא לפ"ע הדבר שמבחוץ, דברגל הולך גם במקום רפש וטיט, ע"כ צריך לבוש עב יותר, להגן עליו כו'. וכללו' ענין הלבושי' הוא לכסות ולהסתיר על הגוף כו'. ואדה"ר קודם החטא לא הי' צריך ללבושי' המסתירים על הגוף²³, מפני שבעצם לא הי' בבחי' זולת, וגם הי' מרוחק מהדברים שחוץ ממנו, והיינו שהי' מרוחק ומובדל מן הרע, וע"כ לא הי' צריך ללבושי' המסתירים, כ"א אחר החטא הוצרך ללבושים המסתירים כו'.

רא

והנה, הגוף הוא ג"כ לבוש, וכמ"ש²⁴ עור ובשר תלבישני, אך אין ענינו להסתיר, כ"א שבתוכו יתלבש אור וחיות הנפש ויתגלה ע"י כו', שהרי כל כחות הנפש, ההתגלות שלהם הוא ע"י אברי הגוף, כמו כח הראי' בעין, וכח השמיעה באזן, הרי לולא חומר העין או חומר האזן, לא הי' ענין הראי' והשמיעה כו', כי הנפש קודם התלבשותו בגוף, הכחות הם בבחי' התכללות והתעלמו' בנפש, ואינם מתגלים כלל כו'²⁵. והענין הוא, כמשנת"ל פצ"א²⁶, שהאור הוא בבחי' התכללו' במקורו, כשאין לו דבר הנאחז כו', כמו"כ הכחות, כשאין להם כלי שיתאחזו בהם, ה"ה בבחי' התכללו' בנפש, ואינו שייך ענין הראי' והשמיעה כלל כו'. ומה שמבו' במ"א²⁷ דהנשמה רואה ושומעת הכרוזים למע', זהו ג"כ ע"י לבוש²⁸, שע"יז הוא התגלו' הכחות, כי גם הנשמה למע' יש לה לבוש, רק שאינו בבחי' גוף, כמו במלאכים שיש להם גופים (והם מהיסודו' הדקים כו'²⁹), והנשמות למע' אין להם

19) = ותרגם אונקלוס (ושם: יתקן).

20) ראה נזיר נט, א. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח וסה"מ תרנ"ג שם.

21) ראה אוה"ת וירא ח"ד תשמא, א. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח שם (ע' ב ואילך). סה"מ תרנ"ג שם (ע' רלה ואילך). ד"ה ונחה עליו רוח ה' תשי"ד (סה"מ מלוּקט ח"ב ע' רצב ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ג ע' קעב ואילך).

22) ראה סה"מ תר"ל ע' מת. המשך וככה תרל"ז פקי"ב.

וראה לקו"ש חכ"ט ע' 20 הערה 29.

23) ראה ד"ה בזהר פ' חיי שרה שבערה 1 (אוה"ת חיי

שרה קת, ב. ביאורי הזהר ע' עה). לקמן פק"ו (ס"ע רד ואילך).

24) איוב י, יא.

25) ראה גם לעיל פ"ב (ע' ה).

26) ע' רלו ואילך.

27) ראה לקו"ת תצא לו, ד. האזינו עא, ד. שה"ש טז, ד.

לעיל פס"ו. פע"ז (ע' קסז. ע' קצא).

28) ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע עב.

29) ראה רמב"ן – הובא בתו"א בראשית ד, ב. לקו"ת

ברכה צח, א.

גוף כו', וכמ"ש במ"א³⁰, אבל מ"מ, יש להנשמה למע' לבוש, והוא לבוש דק ורוחני, שאינו מעלים, ולכן בו וע"י הנפש רואה ושומעת כו'. וכן ע"י חומר העין והאזן הוא התגלו' הכחות דראי' ושמיעה, וגם לראות ולשמוע דברים הגשמיים כו'. וזהו מה שאברי הגוף מגלים את הכחות, היינו שיתגלו ויפעלו גם בדבר שחוץ מהם, דהכחות דראי' ושמיעה עד"מ מצ"ע, אינם בערך לפעול בדבר הגשמי, והאברי' מביאים ומגלים אותם גם בדברי' הגשמי' כו'. וכמו"כ כח השכל להשכיל הוא ע"י חומר המוח, דבלעדי זאת ה"ה בהתכללו' בנפש, ואינו שייך להשכיל דבר כו'. והשגת הנשמו' בג"ע הוא ג"כ ע"י לבוש שיש להנשמה, שע"י היא מצטיירת בכחות, ששייך בה השכלה והשגה כו'. וע"י חומר המוח הוא גילוי אור השכל להשכיל השכלו' גם בעניני' החומרי' כו'. הרי כל ענין הגוף הוא להיות התגלו' אור הנפש ולפעול ע"י כו', וזהו הלבוש המיוחד, שמתייחד עם הנפש ומגלה אותו כו', וכמו בגשמי' הגוף, שא"א לפושטו ולהחליפו כמו הלבוש' שפושט ולובש כו', והיינו מפני שהוא הלבוש המיוחד, וכ"ה בפעולתו לגבי הנפש, שהגוף הוא לבוש המיוחד, שענינו לגלות ולהביא את הכחות לידי פעולה כו'.

קיצור. הפי' הג' בספי', ל' אבן ספיר, והוא שהכלים מגלים את האור, ולא כמו לבושים. ויבאר הענין, דהנה, יש לבוש הנפרד, כמו לבושי האדם, שענינם לכסות הגוף ולהסתירו מדבר שחוץ ממנו, ויש לבוש המיוחד, כמו הגוף, שהאברים מגלים, כי לולא זאת היו בהתכללות בנפש, וגם התגלות כחות הנשמה קודם התלבשותם בגוף הוא ע"י לבוש רוחני.

קה) והנה כמו בגשמיות לבושי הגוף הן לכסות ולהסתיר, ולבוש הגוף הוא לגלות, כמו"כ יובן שיש ב' מיני לבושי' הנ"ל ברוחני' הנפש, שהן כחות הנפש ולבושי' דמחדו"מ. דהנה ידוע³¹ דכחות הנפש שהן שכל ומדות, אינן עצמי' הנפש, וראי' לזה הוא, מה שיש בהם שינויים דקטנות וגדלות³², וכמו ימים ידברו ורוב שנים יודיעו' חכ'³³, שהקטן שכלו ומדותיו קטנים, וכשיגדל נתגדל שכלו, וגם מדותיו הם בדברים גדולי' הערך כו', וה"ז הוראה שאינם עצמי', דכל עצם אינו משתנה כו'³⁴. והגם שהשינוי הוא מצד הכלים ואברי' הגוף, דהקטן, כלי מוחו קטנים, ואינם כלים לקבל אור השכל, ע"כ השכל הוא בהעלם (דבהעלם יש בו אור השכל הגדול גם בקטנותו, וכמ"ש³⁵ בוצין בוצין מקטפוהי ידיעא כו', רק כשאינן כלים ה"ה בהעלם כו'), וכשמתגדלים כלי מוחו, מתגלה האור כו', הנה מזה גופא מובן שאינו עצמי, כי העצמי, אינו נוגע לו הכלי, אם היא בקטנו' או בגדלות כו'. וכמו בקישור וחבור עצם הנפש מה שהוא מוגדר בגוף, אינו נוגע בזה כלל קטנות וגדלות הגוף כו' (וזהו מפני שאינו בא בבחי' התלבשות בדרך אור וכלי כו'. אך הא בהא תליא, דמפני שהוא עצמי, אינו בא בהתלבשו', ומה שבא בהתלבשו' ה"ז הארה לבד כו'³⁶), וכח השכל שיש שינוי בהמשכתו והתגלותו לפי אופן קטנות

(33) איוב לב, ז. וראה לעיל פ"ג (ע' קטז).

(34) תו"ח וארא עה, ב. מאמרי אדמו"ר האמצעי פ' זכור ע' תעדה. וש"נ.

(35) ברכות מה, א.

(36) ראה גם סה"מ עת"ר ע' קנ. ובכ"מ.

(30) ראה לקו"ת בהר מא, א. ברכה שם. שה"ש לו, ב.

(31) ראה תו"א וירא שם. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח שם (ע' א ואילך). סה"מ תרנ"ג שם (ע' רלד ואילך). תרנ"ט ע' מא ואילך. עת"ר ע' רא ואילך. וש"נ.

(32) ראה לקו"ת ויקרא ד, ב.

וגדלות הכלי, ה"ז הוראה שאינו עצמי כו'. וה"ה רק כמו לבושי' וכלים אל הנפש שהנפש פועלת בהם וע"י³⁷, וכמו שהנפש משכלת ע"י כח השכל ומתחסד ע"י כח החסד כו'. ומ"מ ה"ה לבושי' מיוחדים, שה"ה כחות נפשיים, והן ממהות הנפש, וממילא ה"ה מיוחדים עמו (שבאם לא היו מיוחדים, לא היו ממהותו ולא היו נפשי' כו'), ובפרט כח השכל, שמתאחד עם הנפש עד שהנפש נק' ע"ש נפש המשכלת כו'³⁸, וכמו"כ כל הכחות המה מיוחדים כו'. משא"כ לבושי' דמחדו"מ הם לבושי' נפרדים, שהרי אינן מסוג הנפש וממהותו, וה"ה כמו דבר בפ"ע מהנפש, וממילא אינם מיוחדים עם הנפש, וע"כ הם מסתירים על אור הנפש כו'. והגם דמחדו"מ ג"כ ענינם לגלות אור הנפש כו', מ"מ, הרי האותי' בעצם מהותם הם מעלימים. וכמו אותי' הכתב, הרי מי שאינו בר שכל, וכמו התינוק, אינו יודע מאומה מן האותי', הרי שהן מעלימים בעצם כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה והניף ידו כו'³⁹. וכן אותי' הדבור ה"ה מעלימי' בעצם, וכמו כשידבר דבר שכל לפני מי שאינו בר שכל, הרי הגם שיודע את הדבור, לא ידע את השכל כלל כו'. וע"כ, הגם שהן מגלים, יש בהם התעלמו' ג"כ כו'. אבל הכחות, הרי אינם מעלימים בעצם מהותם, אדרבה מגלים כו' (וכמו גם הגוף שאינו מעלים על החיות, שהרי נראה ונגלה שהגוף חי, והיינו שגם בלי תנועה נראה ונגלה בהגוף שהוא חי, וזהו מפני שהוא לבוש המיוחד כו'), והיינו מפני שהם בבחי' לבוש המיוחד, ה"ה מגלים את הנפש כו'.

(והנה הכחות הן ג"כ מעלימים על הנפש, והראי', שהרי בהתגלות⁴⁰ אין הנפש מאיר בגילוי, וכידוע⁴¹ דכאשר הכחות הן בהעלם, אזי העצם הוא מתגלה, וכאשר הכחות הן בגילוי, אזי העצם בהעלם כו', וא"כ מובן מזה דהתגלות הכחות הוא ע"י העלם עצם הנפש. אך ענין ההעלם דהכחות על הנפש הוא, שאין הפנימיות ועצמיות אור הנפש מתגלה בהם, רק בחי' חיצונית אור הנפש, משא"כ בלבושים דמחדו"מ הוא שמעלימים על האור המתלבש בתוכם. והנה, נעריך⁴² המשל דכחות הנפש על בחי' הכלים, דענין ההעלם שלהם הוא זאת שאין הפנימיות מתגלה בהם, מבו' במ"א⁴³ שזהו בבחי' כלים שבכתר, אבל כלים דאצי' הוא שמעלימים על האור המתלבש בתוכם, וכמשית"ל פקכ"א⁴⁴, וזהו שהאור נעשה כמהות הכלי⁴⁵. אך צ"ל בכללות⁴⁶ הוא ההפרש בין בחי' פנימיות הכלים וחיצונית הכלים, דפנימיות הכלי הוא שהכלי הוא כמו האור, וענינה הוא לתאר ולגלות את האור (וכמשי"ת לקמן⁴⁷), וחיצונית הכלי הוא שמעלים על האור ולפעול כפי מהות הכלי כו'. ועמש"ל⁴⁸ דחיצונית הכלים הן בחי' לבושים כו', ועמשנת"ל פצ"ג⁴⁹, ובמ"א⁵⁰ מבו' המשל דכחות הנפש על האורות דאצי' כו').

רג

(43) ראה המשך תרס"ו ע' תרל ואילך.

(44) ע' רלד ואילך.

(45) ראה לעיל פ"ו (ע' יג).

(46) אך צ"ל בכללות: אוצ"ל: אך צ"ל שבכללות. או: אך

בכללות.

(47) פרפ"ה ואילך (ע' תקעה ואילך).

(48) פת"כ (ע' תתעא).

(49) ע' רמא.

(50) ראה סה"מ תרנ"ט שבהערה 31. ובכ"מ.

(37) וע"י = ועל ידם.

(38) ראה רמב"ן בראשית ב, ז. של"ה פג, ב. לקו"ת במדבר

טו, סע"ד ואילך. סה"מ תרנ"ג ע' רלד. לקמן פר"ג (ע' תיא).

סה"מ תרע"ח ע' שס.

(39) צו טו, ד.

(40) בהתגלות: אוצ"ל: בהתגלות הכחות.

(41) ראה גם סה"מ תרמ"ח ס"ע קפו ואילך. לעיל פ"ג (ס"ע

קטז).

(42) נעריך: אוצ"ל: כשנעריך.

ולכן האותי' דמחוי'ד יכולים להחליף, דשכל המלוּבש באותי' אלו יוכל להלבישו באותי' אחרים, משא"כ בשכל ומדות, כשהשכל מאיר בהמדות ונמשך ממנו מדות אלו, לא שייך לומר כן שכך יכול להלביש שכל זה במדות אחרים, כי השכל המעורר את האה, אינו אותו שכל המעורר את היראה כו'. ונמצא השכל והמדות מתאחדים זע"ז, ואין המדות לגבי השכל כלבוּש ודבר נפרד כו'. וכן כללו' השכל והמדות לגבי עצם הנפש, שא"א שישכיל באופן אחר מעצם מהות נפשו כו', וכמו הנשמה האלקי, שכלה ומדותי' הכל באלקו', ואינו שייך בה השכלה אחרת ח"ו, וכנודע בנה"א ונה"ב, דנה"א כל ההשכלות וההשגו' שלה הכל באלקו', ואין הנפש מסוגלת כלל לעניני' אחרים⁵¹, והנה"ב להיפך, השכלתה והשגותי' רק בעניני הטבעי' כו'. ורק ע"י התלבושו' הנה"א בנה"ב, ישכיל הנה"א באלקו' ע"י העניני' הטבעי', וכן פועלת בהנה"ב שגם היא תבין ענין אלקי כו', וכמ"ש במ"א⁵², אבל מצד עצם מהותם, ה"ה מחולקי' ומובדלי' זמ"ז לגמרי בכל הכחות שלהם כו'. וניכר הדבר ביותר גבי בע"ת, שמתחלה ההשגות והמדות הן רק להיפך מאלקו' ר"ל, ואח"כ ע"י התשו' משתנים מהקצה אל הקצה, שכל ההשכלו' וההנחות שבנפש וכן כל המדות הכל הוא לטוב כו', והיינו מפני שבתחלה היו הכחות דנה"ב בהתגלו', וע"י התשו' מתגלים הכחות דנה"א כו'. הרי שלפי מהות הנפש, כך הם הכחות, שאא"ל באו"א כו'. וכן כפי מהות נפשו בשרשה מבחי' חו"ג, כ"ה שכלו והשגתו, וכמו ב"ש ובי"ה כו'⁵³, ובד"כ מה שזה תופס הענין שכלי באופן כך וזה באו"א, הוא מצד הנפש כו' (והגם שיש חילוקי' ג"כ באותי' המלבישי' את השכל, שזה אומר באותי' אלו דוקא וזה באותי' אלו דוקא, שזהו ג"כ מצד הנפש כו', וכמ"ש במ"א⁵⁴, זהו מן עצם מהות הנפש שלמע' מהגילויים דנפש כו', דמ"מ בהגילוי' יכול לומר את השכל גם באותי' אחרים, ויכול להיות שבאותי' אחרים אין אור שכלו מתגלה כ"כ (בא' עם ווערט ניט אַראָפּ גיטראָגין דער שכל אַזוי פיל אין די אותי' כמו שבאם הי' אומר אותם באותי' שלו), והיינו מפני שבהאותי' האחרים אינו מוצא את הענין כ"כ כמו באותי' שלו, אבל מ"מ אינו נמנע הדבר, ויכול לו' ג"כ השכל באותי' אחרים. משא"כ בשכל, הרי א"א שישכיל באו"א, שבאם הי' משכיל ג"כ כמו הזולת, הרי הי' בדעה א' אתו כו', רק⁵⁵ מפני התכללו' הכחות יכול להיות מקולי' ב"ש כו'⁵⁶). ודבר זה נראה בחוש איך שהכחות מיוחדים עם הנפש ומגלים את הנפש כו'.

קיצור. וכמו"כ בנפש, לבושי מחדו"מ ה"ה מעלימים על האור המלוּבש בהם, ועי"ז הם מגלים, אמנם הכחות שכל ומדות, שהן ג"כ לבושים לגבי עצם הנפש, אבל הם מיוחדים, וענינם הוא לגלות, ולכן האותיות יכולים להחליף (ואותיות כאו"א הן מעצם מהות הנפש, לא לפי השכל). משא"כ⁵⁷ א"א להחליף, וכמו בשכל הנה"א ונה"ב, ולפי אופן שרש הנפש בחו"ג, כן הוא השכל והמדות.

(54) ראה לקו"ת פ' ראה כד, ד.

(55) ראה אגה"ק שם.

(56) ראה עדיות פ"ד וה'.
(57) משא"כ: אוצ"ל: משא"כ השכל.

(51) ראה גם סה"מ תרנ"ד ע' קנח.

(52) ראה תו"א וישב כט, ב ואילך. סה"מ עת"ר ע' יח

ואילך.

(53) ראה זח"ג רמה, א. תניא אגה"ק סי"ג. לעיל פי"ג (ע')

(כח).

קו) **והדוגמא** מזה יובן למע, דהכלים דאצי' אין ענינם להעלים ולהסתיר ח"ו, כ"א תכלית ענינם הוא לגלות אוא"ס⁵⁸, ועש"ז נק' ספי', ל' ספירות ובהירות כו', וכמ"ש⁵¹ כמראה אבן ספיר דמות כסא, דכמו אבן ספיר הוא אבן טוב המזהיר⁴⁴, כך עד"מ דמות כסא, שהיא בחי' המל', דעם היות שהיא בחי' היותר אחרונה שבאצי', והיא שרש ומקור ב"ע שבאצי', ושם הוא עיקר ענין הכלים, ובבחי' הגבלת דבר בבחי' מספר כו', וכמשנת"ל פ' פ"ה⁵⁹, ומ"מ אינה מסתרת ומעלמת האורות דאצי' לגמרי כו'. ולכן באמת מבחי' המל' לא היו העולמו' מתהווים עדיין בבחי' יש וגבול, וכמ"ש בלק"ת ד"ה מה יפו פעמיך בנעלים⁶⁰, דגם מבחי' המל' ה' העולם מתפשט בל"ג וקץ, ושיהי' התהוות בבחי' גבול מהלך ת"ק שנה כו'⁶¹, הוא ע"י המלאך סנד"ל, שהוא בחי' נעל החופה את רוב הרגל⁶², בחי' מל' כו', והיינו שע"י המל' עדיין מאירים אורות דאצי', ואא"ל מציאו' יש ממש עדיין כו'. וענין הגילוי דבחי' מל' הוא, דהנה⁵⁸ נודע דעשרה מאמרות הן ע"ס דמל'⁶³, שהוא בחי' דבור העליון⁶⁴, ויאמר אלקי' יהי אור⁶⁵ הוא בחי' חסד שבמל' כו', אין הכוונה שנראה כאלו המא' נמשך מספי' החסד שבמל' עצמו ממש ח"ו, כ"א עצמו' אוא"ס ב"ה מאיר הארתו ע"י ספי' חסד שבמל' שיהי' התהוות האור, ואין הכלי דבחי' חסד שבמל' מסתרת כלל על אוא"ס ב"ה, שיהי' נראה ח"ו שהשפעה נמשך מהספי' ממש. ועש"ז נק' ספירה, שאינה מסתרת על האוא"ס ב"ה, רק מה שע"י נמשך האור במדרי' שלמטה להוות ולהחיות עולמו' ב"ע כו', וה"ה מחברת אוא"ס ב"ה עם העולמו' כו', אבל ההמשכה וההתגלו' מה שמתגלה ע"י הוא בחי' אוא"ס ב"ה כו'. וע"ה דהמל' הוא בחי' דמות לבד, דהיינו שאין העצמי' דאצי' מתגלה ע"י המל', ועש"ז נק' כסא⁶⁶ כס א'⁶⁷, והיינו שאין גילוי עצמו' האור ע"י הכלים דמל', רק בחי' דמות לבד, ומ"מ מתגלה ע"י גילוי אוא"ס, והיינו שנראה ונגלה שהשפעה היא מאוא"ס ב"ה. וכ"ש במדרי' שלמע' מהמל', שע"י מאיר גילוי אוא"ס ממש, להיותם בחי' עצמי' האצי' כו'.

וכמו בתחלת הבריאה, שהי' גילוי אוא"ס למטה, וכמ"ש⁶⁸ אלה תולדות השמים והארץ, מלא ו'⁶⁹, שהי' גילוי בחי' ו' דש' הוי', ולכן הי' גילוי אוא"ס למטה כו' (וגם אז הי' הגילוי ע"י המל', רק שבחי' המל' הי' ג"כ בבחי' מאה"ג⁷⁰, והיינו שהיתה בבחי' אספה"מ⁷¹, והי' ע"י המל' גילוי בחי' האור העצמי דאצי' כו'. ומבו' במ"א⁷² די"ל שכמו בהתהוות הנשמו' עכשיו, דגם בהיותם בחי' נברא ה"ה אלקו' ממש⁷³, כמו"כ הי' ההתהוות ע"י המל' בכללו' העולם קודם הקטרוג, שהי' הכל בבחי' אלקו' כו'. וגם, קודם החטא דעה"ד הי'

58) בהבא לקמן – ראה ד"ה בזהר פ' חיי שרה שבהערה
 1) (אזה"ת חיי שרה קז, ב ואילך. ביאורי הזהר ע' עב ואילך).
 59) ע' ריח.
 60) לקו"ת שה"ש מג, ג ואילך.
 61) ראה תגיגה יג, א.
 62) ע"פ יבמות קב, ב.
 63) ראה לקו"ת מטות פב, ג.
 64) ראה פרדס שערי כג (שער ערכי הכינויים) מערכת דבור. ובכ"מ.
 65) בראשית א, ג.
 66) ראה מאורי אור מערכת כ סעיף כב. ובכ"מ.
 67) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ט ע' כב. ובכ"מ.
 68) בראשית ב, ד.
 69) ב"ר פי"ב, ו.
 70) = מאור הגדול.
 71) = אספקלריא המאירה.
 72) ראה סה"מ תרס"ד ע' נד. ע' קצט. עת"ר ע' שה. ע'
 73) אעתי"ר ע' רכג. לקמן פשכ"ה (ס"ע תרסו).
 74) ראה ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי פינחס קיד, ד ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקמו ואילך. לעיל פפ"ח (ע' רכז).

גילוי אוא"ס, וכמא' 74 שהי' אדם מביט מסוף העולם ועד סופו, דהיינו בגילוי בחי' האור שנברא ביום הראשון⁷⁴, דהיינו גילוי אור הכתר, דביום הראשון בגימט' כתר כו'⁷⁵. ובמד'ר⁶⁹ ע"פ אלה תולדות הנ"ל⁶⁸, שהוי"ו⁷⁶ דברים נחסרו ע"י חטא עה"ד, הרי שקודם החטא הי' גילוי בחי' ו' כו'. ובלק"ת מהאריז"ל⁷⁷ אי' דקודם החטא הי' כלל' ההשתל' במדרי' עליונה יותר, והיו אז ז"א ומל' במקום או"א, שהיו ו"ה במדרי' י"ה, וכן יהי' לעתי', וכמ"ש⁷⁸ ביום ההוא יהי' כו'⁷⁹, ומאחר שהמל' הי' במדרי' הבינה, י"ל שע"י המל' הי' גילוי בחי' הוי"ו בגילוי ממש כו'. וזהו שאדה"ר קודם החטא לא הי' צריך ללבושי' המסתירים, כי הי' אז גילוי אוא"ס בעולם, ובפרט לאדה"ר הי' האור בגילוי כו'. וז"ע כתנות אור⁸⁰, שאינו מעלים כלל, כ"א רק מגלה כו'. וכמו במ"ת, שהי' גילוי אוא"ס למטה, והיינו שהי' גילוי האצ"י למטה, וכדאי' בגמ' פ"ק דסוכה ד"ה ע"א, ע"פ⁸¹ וירד ה' על ה"ס, למע' מעשרה טפחים, והן ע"ס דאצ"י כו', והוא כמו שארז"ל במכילתא⁸² הרכין הקב"ה השמים כו', וכמ"ש במ"א⁸³, והיינו שהי' ירידת והמשכת הע"ס דאצ"י למטה, והי' עי"ז גילוי אוא"ס ממש למטה כו'.

וזהו⁸⁴ שהכלים דאצ"י הן בחי' ספי' ובהירות, שמאיר ע"י גילוי אוא"ס ב"ה כו', ועש"ז נק' תיקונין, לפי שבהם וע"י מאיר גילוי אוא"ס בעולם, שזהו תכלית כוונת המאציל להיות גילוי אוא"ס בעולמו כו'. משא"כ הלבושי', שאמר לקמן⁸⁵ לבושין תקינת לון, הם מסתירים על האורות והכלים, ולכן אינן נקראו ספי' כו'. וכמו עד"מ הלבושי' באדם, שענינם הוא להסתיר ולכסות על הגוף, כמו"כ ענין הלבושי' למע' הוא להעלים ולהסתיר על האור, דגם לבושי' דאצ"י, וכמו לבוש החשמל, שמקיף ומלביש לזו"נ מצדדיהם ותחת רגליהם⁸⁶, עם היות שזהו קדושה גמורה⁸⁷ (ובע"ח שמ"ג פ"א⁸⁸ שהלבושי' דאצ"י נק' אלקו' וקדושה כו'), והם מבחי' חיצוני' בינה, וכמ"ש מזה בתו"א בד"ה והבדילה הפרוכת⁸⁹, ה"ה מלבישי' את הכלים ומעלימים ומסתירים עליהם, לפי שאינן בחי' ספי' ובהירות כמו הכלים, וממילא אינם מתייחדים כ"כ עם הע"ס, וע"כ הם מסתירים עליהם כו'.

(והנה ידוע⁹⁰ דשרש הלבושי' הם מהאו"מ, ולכן המקיף שורה על הלבושי' כו', ולהיות שהמקיף הוא בבחי' העלם, כמו"כ הלבושי' המתהווים מהאו"מ הן בבחי' לבוש המעלים כו'. והגם שהכלים ג"כ שרשם מהמקיף, הנה באמת הכלים הם ג"כ בחי' העלם

(74) חגיגה יב, א.

(75) לקו"ת דרושים לשמע"צ פה, ד בשם מגלה עמוקות.

וראה לעיל פמ"ח (ע' קט).

(76) שהוי"ו: אוצ"ל: שוי"ו.

(77) פ' בראשית (ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר קודם החטא).

(78) זכרי' יד, ט.

(79) ראה לקוטי תורה להאריז"ל זכרי' שם.

(80) כתנות אור: באלף – ראה ב"ר פ"כ, יב. עץ חיים שער

מא (שער החשמל) פ"א. מאמרי אדמו"ר הזקן פרשיות ח"א ע'

נ ואילך. שער היחוד פמ"ו (קמ, ב ואילך).

(81) יתרו יט, כ.

(82) יתרו שם. הובא בפרשי' עה"פ.

(83) ראה סה"מ תרמ"ג ע' פד ואילך.

(84) בהבא לקמן – ראה ד"ה בזהר פ' חיי שרה שבהערה

1 (אוה"ת חיי שרה קח, א ואילך. ביאורי הזהר ע' עג ואילך).

(85) בהמשך מאמר התקו"ז (שבהערה 17).

(86) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג.

וראה סידור עם דא"ח קמו, א. סהמ"צ להצ"צ ז, א.

(87) ראה מקדש מלך לזח"ב רח, ב. אוה"ת שה"ש ח"ב ע'

תלט.

(88) ובע"ח שמ"ג פ"א: בהקדמה להדרוש.

(89) לך לך יב, ג ואילך.

(90) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ג.

בעצם, והם בבחי' כיסוי והעלם על האורות כו', מ"מ, להיות דהתהוותם בסדר והדרגה הוא מן האורות, דמהתעבות⁹¹ נעשה הכלי⁹², ה"ה בערך האור, שמגלים את האור כו'. והתהוות הלבושי' בסדר והדרגה, י"ל שהוא מהכלים (דכל השתל' ההעלמות הן מהכלים, והגילויים מהאורות כו'), ולהיות דכללות ס' השתל' הכלים הוא שלא בבחי' דבקו' כו', לכן ההתהוות הוא בדרך אין ערוך, ונעשי' בבחי' לבושי' המעלימי', גם לבושים דאצי', עם היותם אלקו' וקדושה גמורה כו').

ובריבוי השתל' הלבושי' יש בהם טו"ר בלבושי' דיצי' ועשי', והן מעלימים ומסתירים לגמרי, וכמו המזלות, שהן מסתירים לגמרי על אלקו', עד שנראה שההשפעה היא מהם בכח עצמן, דמשו"ז יש שעובדים לשמש ולירח כו', ובאמת הן רק כגרזן ביד החוצב בהם כו'⁹³ כנודע, רק זהו מפני שמעלימים ומסתירים מאד כו'⁹⁴. משא"כ הכלים, גם בעשי' הן קדושה גמורה כו'.

קיצור. והדוגמא מזה למע' באצי', דהכלים מגלים האור, גם הכלים דמל' מגלים, וכמו בהתהוות נראה ונגלה שזהו מאוא"ס ב"ה, ומהמל' עצמה לא הי' ההתהוות בבחי' יש ממש, וכ"ש מדרי' שלמע' מהמל', דמבחי' תולדות מלא ו' הי' גילוי אוא"ס, וג"ז ע"י המל', דקודם החטא היו הע"ס במקומם האמיתי, ובמ"ת הי' גילוי אצי' למטה. וזהו שהספירות נק' תיקונין. אבל לבושים דאצי', כמו לבוש החשמל, מעלימים על הע"ס (ושרשם מהמקיף, ובהשתל' מהכלים, והתהוות הכלים בס' השתל' הוא מהאור), ולכן בהשתל' נעשים לבושים המעלימים לגמרי. משא"כ בכלים, דהכל קדושה.

קז) וזהו מ"ש גבי יעקב ולבן, לאחר שיעקב בירר צאן לבן ועשה מהם עקודים נקודים וברודים⁹⁵, שהן כללו' עולמו' ביי"ע הכללי' כו'⁹⁶, כתי'⁹⁷ ויקח יעקב אבן וירימה מצבה ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים וילקטו אבנים ויעשו גל כו', ואמר לבן אח"כ עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבור כו' ואם אתה כו'⁹⁸, וכ' הבחיי⁹⁹ שיעקב עשה מצבה, לא גל, ואמר לאחיו לקטו אבנים, היינו אחיו של לבן, והי' כוונתו שיעשו ג"כ מצבה, והם עשו גל כו' (ושם¹⁰⁰, דהכוונה שלהם הי' על גלגל החמה, שזה הי' עבודתם).

והענין¹⁰¹ הוא, דהנה ידוע שיש ב' פי' בענין הגל שעשה לבן בינו לבין יעקב, הא', דלבן הוא בחי' לובן העליון¹⁰² שלמע' מעולם האצי', ויעקב הוא בחי' עולם האצי' כו', והגל שעשה לובן העליון הוא בחי' הפרסא שבין אוא"ס המאציל אל הנאצלי',

רז

91 דמהתעבות: אוצ"ל: דמהתעבות האור.

92 עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"ג. שער מז (שער

סדר אבי"ע) פ"א. וראה לעיל פ"ח (ע' יח). וש"ג. פל"ו (ע' עח).

93 ע"פ ישע"י י, טו.

94 ראה סידור עם דא"ח קמב, א ואילך. סהמ"צ להצ"צ

ה, א ואילך. אוה"ת פ' ראה ע' תשכו. סה"מ תרנ"ז ע' נח.

95 ויצא לא, י, שם, יב.

96 ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' ט. ס"ע קפח ואילך. תרס"ד

ע' קיח. תרע"ח ע' עו. תרצ"ט ע' 108.

97 ויצא שם, מה"מו (ושם: ויקחו אבנים).

98 שם, נב.

99 שם, מו.

100 בבחיי.

101 בהבא לקמן – ראה ד"ה להבין מה שבברכה ראשונה

כו' משמת חתן וכלה שבהערה 1 (מאמרי אדמו"ר האמצעי

דרושי חתונה ח"ב ע' תקמב ואילך). וראה מאמרי אדמו"ר

האמצעי שם ע' תקו ואילך. סידור עם דא"ח דש, ג ואילך.

102 עץ חיים שער ו (שער העקודים) פ"א. תו"א ויצא

כג, א.

וכנודע¹⁰³ דכשם שיש פרסא בין אצי' לבי"ע¹⁰⁴, כמו"כ יש פרסא בין הכתר אל החכ'¹⁰⁵, בכדי שיהיו המשכת האורות באצי' בבחי' שיעור ומדה כו'. דהנה¹⁰⁶ ענין הפרסא ידוע שנעשית מאותי', רק שהן בלתי מסודרים, דאותי' מסודרים ה"ה כלים שבהם וע"י נמשך ומתגלה האור, וכמו אותי' הדבור כו', אבל אותי' הבלתי מסודרים הם להעלים האור, וכמו החידות, וכמו אותי' דקמיעות, שהן להעלים הסוד שבהם כו', וכמו"כ הוא בבחי' הפרסא שבין המאציל לנאצלי', שהיא ג"כ מאותי' הבלתי מסודרים כו'. אמנם ידוע דהאותי' וכלים דכתר הן בחי' אותי' החקיקה, שאינם בבחי' מציאות דבר¹⁰⁷, וע"כ גם האותי' הבלתי מסודרים אינם מעלימים לגמרי, דגם ע"י הפרסא, אופן המשכת האור הוא שאינו בבחי' מהות אחר ח"ו (ולא כמו הפרסא שבין אצי' לבי"ע, שהאור שע"י הפרסא הוא אור של תולדה, שאינו כמהות האור דאצי'¹⁰⁸, והיינו לפי שהאותי' דאצי' הן בחי' אותי' הכתיבה¹⁰⁷, שהן בבחי' מציאו' דבר, וע"כ האותי' הבלתי מסודרים הן בבחי' העלם לגמרי כו', וכמשנת"ל דס' ההשתל' דכלים אינו בהדרגה כו'). רק להיות שהאורות דאצי' הן בבחי' מדה ושיעור, דבזה הן באין ערוך לגבי אורות המאציל שהן בבחי' בל"ג כו', ע"ז הוא הפרסא שבין המאציל לנאצלים, שלא יהי' המשכת אור המאציל כמו שהוא בבחי' בל"ג, כ"א ע"י בקיעת הפרסא, וכמו אבא יונק ממזלא¹⁰⁹, בחי' השערות שיוצאין בדרך בקיעה כו'¹¹⁰, וכמו יעקב אותי' יבקע¹¹¹, בחי' בקיעת האור דרך הפרסא להיות בבחי' מדה ושיעור בס' והדרגה כו' (ובתחלה המשיך יעקב מבחי' לובן העליון גילויים אורות¹¹² עצמי' שלא בבחי' צמצום כלל כו', וכידוע¹¹³ דענין צאן לבן הוא בחי' היציאה¹¹⁴ מעצם התענוג הפשוט כו', והמשיך משם אורות עצמי' כו', והוא המשכת האור דתומ"צ¹¹⁵, שנמשך בזה מבחי' עצמו' א"ס ב"ה כו'. וענין הגל והפרסא שנעשה זהו על המשכת בחי' האור דס' השתל', שהוא במדה ושיעור כו'. ובאמת המשיך יעקב מבחי' לובן העליון כל האורות וההמשכות דבחי' פנימי' ובחי' חיצוני', והכל בבחי' ריבוי אור, לא בהגבלה כו'. וי"ל שזהו ע"ד עולם על מלואו נברא¹¹⁶, דבתחלת ההתהוות הי' גם למטה גילוי אוא"ס, והוא בכדי שיוכל להיות אח"כ ההמשכה ע"י עבודה כו'¹¹⁷, וכמו"כ המשיך יעקב בתחלה גילוי אוא"ס גם בבחי' חיצוני' ההמשכה, ואח"כ נעשה גל ופרסא, להיות ההמשכה בס' והדרגה כו').

יד, ריש ע"ג.

109 זח"ג (אד"ר) רפט, ב. עץ חיים שער הכללים פ"ה.

שער יג (שער א"א) ספ"ט. שער יד (שער או"א) פ"ג. ספ"ח ועוד.

110 ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שם (ע' תקה ואילך).

111 ראה עץ חיים שער הכללים פ"ד. סידור עם דא"ח רנח, ב.

112 גילויים אורות: אוצ"ל: גילוי אורות. אה: גילויים דאורות.

113 ראה תו"א ויצא כג, ג. תו"ח שם קפ, ג ואילך. מאמרי

אדמו"ר האמצעי חיי שרה ע' רכא.

114 ראה שרש ישע מערכת צון. הובא באוה"ת וישלח רכה, א.

115 הובא בסה"מ פרי"ת ע' סז.

116 ב"ר פי"ד, ז. וראה שם פי"ב, ו. פי"ג, ג.

117 ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' קנת.

103 ראה אוה"ת בראשית ח"ג תפ, א. ענינים ע' קפ.

ובכ"מ.

104 ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ד.

פי"ג.

105 ראה זח"א סה, א.

106 בהבא לקמן – ראה ד"ה להבין מה שבברכה ראשונה

כו' משמח חתן וכלה הנ"ל (מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' תקלו ואילך). עוד מאמרים שכנראה מיוסדים על חלק זה של ד"ה הנ"ל: הגהות לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' צז ואילך. סה"מ תר"ס ע' קכט. המשך תרס"ו ע' סט ואילך. סה"מ אעת"ר ע' ס ואילך. ע' קצג ואילך. וראה סה"מ תרמ"ט ע' רסד; תר"ן ע' שח (ומצייין שם לשער היחוד [קמד, ב ואילך] ולמאמרי אדמו"ר האמצעי שם).

107 ראה לקו"ת בחוקותי מו, ג.

108 ראה תו"א לך לך יב, ריש ע"ב. יג, ריש ע"א. וירא

והפי' הב' 101 הוא, דלבן הוא למטה הרבה מבחי' יעקב, שהוא בחי' האצי, ולבן הוא בחי' ק"נ דברי', שנק' לבן למטה, והוא בחי' חכ' דקל' 118, ארמי אובד אבי 119, לנגד בחי' חכ' דקדושה כו'. ונודע דחכ' דקל' הוא בחי' יש, שאינו רוצה להבטל ולהכלל בקדושה העליונה דבחי' יעקב דאצי, בחי' ש' מ"ה כו'. וע"כ עשה מחיצה להפסיק ביניהם, שלא יאיר בו אור הקדושה לפעול בו הביטול כו', וע"ד פן בעיניו יראה כו' 120. וי"ל דז"ע מה דאי' בזהר 121 דכאשר מכריזין למע' מאן בעי למחמי אפי שכינתא, הסט"א בורחת, שאינו רוצה לראות איזה גילוי אלקו' שיפעול בהם הביטול כו' (ולכן מ"ת הי' דוקא ע"י שהודה יתרו 122, וכידוע שהי' בחי' חכ' דקל', שנק' כהן און כו' 123, וע"י שהודה ונתבטל אל הקדושה, הי' ע"י יתרון אור כו', והודאה שלו הי' ע"י ששמע מהאותות ומופתים דיצי"מ וקי"ס, וכמ"ש 124 וישמע יתרו כו' את כל אשר עשה אלקי' כו'. וזה המשיך משה, להיות גילוי האור האלקי גם בחכ' דקל', לפעול שם הביטול כו', והתחלת ההמשכה הי' ע"י יעקב כו' 125).

רז

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש והאבן הזאת אשר שמתי מצבה. דהנה, ענין מצבה הוא הקמת המל' להיות בה גילוי אור כו', דהנה, אבן הוא בחי' נקודה לבד, שאין בה אור, ומצבה הוא בחי' פרצוף, שיש בה גילוי אור כו', וכמשי"ת 126, וזהו מה שחידש בעשיית המצבה כו'. ועי"ז יהי' מבחי' המל' גילוי אלקו' בעולמו' ג"כ, היפך בחי' הגל דלבן כו'. וענין בית אלקי' הוא שיהי' במל' גילוי בחי' פנימי' ועצמו' אוא"ס ב"ה, מה שלא ע"פ ס' והדרגה דס' השתל' (והו"ע קיימא סיהרא באשלמותא 127 שית' לקמן 128), ושעי"ז גילוי אוא"ס ממש בעולמו', וכמשי"ת 128. ובכדי שיהי' תוס' אור זה במל', צ"ל תחלה עליית המל' להיות בבחי' נקודה לבד כו', וזהו והאבן הזאת כו' יהי' בית אלקים, דע"י ההעלאה להיות בבחי' אבן, נקודה, נעשית בבחי' בית אלקי' כו'. וז"ש יהי' בית אלקים, ל' זכר, להיות שבמל' מאיר גילוי או"פ ועצמי, והיא משפעת בבי"ע, ע"כ נא' יהי' ל' זכר, וכמשנת"ל (ד"ה שובה ישראל 129) בענין אדון עוזנו 130, דכד סלקין מילין לעילא מכנס"י כולהו דכר אינון 131, וכן המל' כשמקבלת מהבינה נק' אדון, וכמו"כ כשמאיר בה בחי' אור עצמי, נא' בה יהי', ל' זכר. וגם י"ל יהי' הוא שו"ה יהי' במדר' י"ה, וכנ"ל 132 בש' הלק"ת מהאריז"ל, שקודם החטא הי' באופן כזה, וכן יהי' לעתיד כו', וז"ש יהי' בית אלקים כו'. וזהו והאבן הזאת, בחי' מל', שהיתה בבחי' נקודה, אשר שמתי מצבה, בבחי' פרצוף כו', יהי' בית

(124 יתרו ית, א.

(125 ראה אוה"ת בהעלותך ס"ע שלו ואילך. שם בהוספות

ע' 6 (בהוצאת קה"ת, תשנ"ז). לקמן פק"ד (ע' רכב).

(126 פק"ט ואילך (ע' רפד ואילך).

(127 זח"א רמג, סע"א.

(128 פק"ג (ע' רית ואילך).

(129 ע' קצא.

(130 ברכת יוצר.

(131 זח"א רמו, א. וראה לעיל פעה"ה (ע' קפו).

(132 פק"ו (ע' ערה).

(118 מאורי אור מערכת ל סעיף ו. ביאורי הזהר לאדמו"ר

האמצעי עט, ד. אוה"ת ויצא רכו, א.

(119 תבוא כו, ה.

(120 ע"פ ישעי' ו, י (ושם: פן יראה בעיניו). וראה סה"מ

עת"ר ע' רלו.

(121 ח"ב קלד, א. וראה סה"מ שם. וש"נ.

(122 ראה זח"ב סז, ב. אוה"ת יתרו ע' תשיט ואילך. ד"ה

וישמע יתרו תרמ"ז (סה"מ תרמ"ז ע' עב ואילך). ריש וסוף ד"ה

הנ"ל העת"ר (לקמן ח"ב ע' תתנב. ע' תתסא ואילך).

(123 ראה זהר שם סח, א. אוה"ת ס"ע תשכא ואילך. ע'

תשלא ואילך.

אלקי, בבחי' תוס' אור פנימי ועצמי כו', וזהו יהי' שהמל' תהי' בבחי' דכר ומשפיע, ומדרי' המל' יהי' כמו או"א כו', ויהי' הגילוי ע"י המל' למטה בבי"ע כו'.

קיצור. וז"ש עד הגל ועדה המצבה, יבאר ב' פי' בענין הגל שעשה לבן, הא', שזהו הפרסא שבין המאציל לנאצלים, והיא מבחי' אותיות החקיקה, וע"כ ההעלם הוא רק להיות בבחי' מדה וגבול (ובתחלה המשיך יעקב אור עצמי, והוא האור דתומ"צ, גם חיצוניות האור בבחי' גילוי), הב', שזהו הפרסא שבין אצי' לק"נ, ועשה לבן שלא יאיר בו האור להיות בבחי' ביטול, ומשה המשיך הביטול גם בנוגה, וההתחלה הי' ע"י יעקב. ובוה יובן מ"ש והאבן הזאת.

בס"ד. ש"פ וישלח, תנר"ג

רח וישלח¹ יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו כו' כה תאמרון כו' עם לבן גרתי ואחר עד תתה². וצ"ל מה מודיע לו הספור שהי' עם לבן, מה נוגע זה לעשו, ורש"י³ פי' עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, וג"ז אינו מוכן⁴, הלא אצל עשו לא הי' חשוב כ"כ ענין קיום המצות, ועל מה מודיע לו ששמר התרי"ג מצות כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת⁵ ל⁶ בענין ויקח יעקב אבן וירימה מצבה⁶, דיעקב עשה מצבה דוקא, ולא גל, ולבן עשה גל, ונת⁷ ענין הגל דלבן הוא בחי' נוגה דבי"ע, והוא קלי' קשה, שאינו רוצה להיות בטל לאלקו, וע"ז עשה את הגל, להפסיק בינו ובין הקדושה, שלא יאיר בו אור האלקי לפעול בו הביטול כו'.

קח) וביאור הענין הוא⁸, דהנה ידוע דאת זלעו"ז עשה אלקי⁹, דכמו שיש ע"ס דקדושה, בחי' כח"ב ומדות באצי' וברי' כו', שהכל הוא בבחי' תכלית הקדושה ובתכלית האחדות באוא"ס כו', שהרי באצי' איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד¹⁰, שגם הכלים דאצי' הם מיוחדים בתכלית באוא"ס, דהכלים דאצי' הן אלקו' ממש, והי' מיוחדים בתכלית היחוד כו'. רק שיש הפרש בין היחוד דכלים להיחוד דאורות, דלכן נא' ב"פ חד¹¹. וההפרש הוא ע"ד ההפרש בין יחיד לאחד, דיחיד הוא בבחי' יחוד עצמי, שכולא חד ממש, ואחד הוא בחי' התאחדות הפרטי' כו', וכמ"ש מזה בתו"א ד"ה וארא¹² ובלק"ת ד"ה בהעלותך¹³, דהיחוד דאחד הוא ג"כ בבחי' אחדות ממש כו', וכמו"כ הוא היחוד דאורות בבחי' יחיד, ובכלים היחוד הוא בבחי' אחד כו', אבל הכל הוא בבחי' יחוד ממש כו'. והע"ס דבי"ע, דלאו איהו וחיוהי וגרמוהי חד, כמ"ש בת"ז¹⁰, מ"מ ה"ה בבחי' ביטול כו', שהרי אור הנשמה דבי"ע ה"ז אלקו' ממש, והאורות נ"ר¹⁴, והכלים שהן בחי' נברא, מ"מ, ה"ה בבחי' כלים אל האור דנשמה כו'. ומבו' במ"א¹⁵ שזהו כמו הגוף שהוא כלי אל הנשמה, דמה שנדע ונרגשת הנשמה בגוף היא רק מציאותה לבד, לא

(4) ראה גם סה"מ תרס"ג ח"ב ע' סג. המשך תרס"ו ע' קלה. ד"ה וכל בניך תשמ"א (סה"מ מלוקט ח"ב ס"ע קצא ואילך. בהוצאה החדשה – ח"ב ע' פא). ד"ה עם לבן גרתי תשמ"ב.

(5) פק"ז (ע' רעו).

(6) ויצא לא, מה.

(7) שם (ע' רעח).

(8) בהבא לקמן – ראה להבין מה שבברכה ראשונה כו' משמח חתן וכלה במאמרי אדמו"ר האמצעי שם.

(9) קהלת ז, יד (ושם: האלקים). וראה תניא רפ"ו.

(10) תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

(11) ראה לעיל פכ"ז (ע' נו). וש"נ.

(12) נה, ב ואילך.

(13) כט, ד.

(14) = נפש רוח.

(15) ראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' טו. אעת"ר ע' עג.

(1) חלק מהמאמר מיוסד, כנראה, על ד"ה להבין מה שבברכה ראשונה כו' משמח חתן וכלה במאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"ב ע' תקמב ואילך. ד"ה להבין שרשי דברים הנ"ל באוה"ת חנוכה ח"ה התקית, ב*. ביאור לד"ה ועשית בגדי קודש באוה"ת תצוה ס"ע אתרי ואילך. ד"ה ותסף אסתר בתו"א מגילת אסתר צד, ד. ד"ה ובהגיע תר אסתר באוה"ת מגילת אסתר ע' כא ואילך – כנסמן לקמן בהערות.

המשך ר"ה תרפ"ג ותש"ז פ"ח"א (סה"מ תרפ"ג ע' צו ואילך. תש"ז ע' 141 ואילך) כנראה, מיוסדים על מאמר זה.

(2) וישלח לב, ד"ה.

(3) שם, ה.

(* והוא ד"ה הנ"ל במאמרי אדמו"ר הזקן תקנ"א ע' י ואילך – עם הגהות כו'.

מהותה כו', וזהו ההפרש בין כלים דאצי' לכלים דבי"ע, דכלים דאצי' משיגים מהות האור, וה"ה בבחי' ביטול ויחוד בתכלי' כו' (בבחי' הביטול דיחוד"ע כו'), וכלים דבי"ע משיגים רק בחי' המציאו' לבד כו', ומ"מ, ה"ה ג"כ בבחי' הביטול, וכמו הגוף, שע"י הביטול דוקא הוא חי מאור הנשמה כו', וכמ"ש במ"א¹⁶, וכמו"כ בחי' הע"ס דבי"ע, גם בחי' הכלים, הכל הוא בבחי' היחוד והביטול כו'. ולכן בהכלים דבי"ע אין בהם תערובות טו"ר ח"ו, וכמשנת"ל פק"ו¹⁷. הרי דע"ס דקדושה הן בתכלית הקדושה ותכלית היחוד כו'. הנה כך בלעו"ז יש ג"כ ע"ס, כח"ב ומדות, והוא הרצון והתענוג דלעו"ז, ובחי' חו"ב, וכמו חכמים המה להרע כו'¹⁸, רק שהן בבחי' הפירוד בתכלית מאלקו', בבחי' ישות וגסות, כענין חומרי' עוה"ז וחכמות חיצוני' כו', שהן היפך האלקו' לגמרי, רק דמבחי' צמצום האור במותרי' השפע מבחי' חיצוני' הכלים דע"ס דקדושה, נמשך להם קצת יניקה כו' (ולא מבחי' הכלים ממש ח"ו, כ"א מבחי' השערות דאחורי העור דמל"ו¹⁹, שזהו בחי' מותרות השפע כו').

וזהו⁸ לבן דקלי', שלמטה מהפרסא שבין אצי' לברי'. ונת"ל פק"ז²⁰, דלבן הוא בחי' חכ' דקלי', ואי' ג"כ שהוא בחי' כתר דקלי'²¹, והוא תוקף הקלי' ביותר, דכמו בקדושה, בחי' לובן העליון הוא בחי' פשיטת העצמי' דאוא"ס שלמע' מבחי' החכ' כו', כמו"כ בקלי' הוא בחי' תוקף הקלי' שלמע' מטו"ד, והו"ע הרצון והתענוג דלעו"ז, וכמו השקוע ביותר ר"ל בתאוות ותענוגי' הגשמי', וכמו"כ יש עניני תאוות שהן בבחי' מקיפים דקלי', וכמו הכבוד וכה"ג, וכמשי"ת בסמוך. וזהו בחי' לבן דקלי', שנפל בדרך שבירה ונפילה מבחי' לובן העליון דקדושה, והו"ע שבה"כ דתהו, שהוא בחי' ס"ג שלמע' מש' מ"ה, שירד ונפל למטה בבחי' ב"ן דנוגה כו', כנודע²².

ולבן זה דקלי' עשה גל בינו לבין הקדושה, היינו שלא יתגלה מאורות עליוני' דחכ' דש' מ"ה דאצי', למטה בהיכלות דנוגה דבי"ע, להעלותם ולבררם ליכלל בקדושה דאצי' כו'. שהרי יש בירורי' למטה בתענוגי עוה"ז שמתבררים ועולים למע', ע"י התו' וע"י קיום המצות בדברים גשמי', ובפרט ע"י התשו' כו', וכמו"כ יש בירורים בדרך מלמטלמ"ע, ע"י העבודה דתפלה, שמעלים באתעדל"ת מהיכלות דנוגה דבי"ע, לאצי', בחי' ניצוצות דקדושה שנפלו לשם²³, וכמו והנפש אשר עשו בחרן²⁴, בהגרים שגייר אברהם כו'²⁵, וכמו נשמו' הגבוהות דר"ע ור"מ ושמע"י ואבטליון²⁶, וכן בנביאים כעובדי' כו'²⁷. דכל אלו ההמשכות והעלאו', דהיינו בכדי שיהיו הבירורים למטה ע"י תומ"צ ותשו', ושיהי' עליית הנשמו' כו', כ"ז הוא ע"י תוס' אור והמשכה שלמע' מכפי המדה שנמדד ונקצב בס' השתל',

(22) ראה עץ חיים שער ח (דרושי נקודות) פ"א. שער י (שער התיקון) פ"ב.

(23) ראה גם תו"א תולדות כ, ג.

(24) לך לך יב, ה (שם: ואת הנפש).

(25) ראה ב"ר פל"ט, יד. פרש"י עה"פ.

(26) דר"ע ור"נו ושנע"י ואבטליון: ראה הקדמת הרמב"ם

לספר יד החזקה.

(27) ראה סנהדרין לט, ב.

(16) ראה סה"מ ע"ר ע' כד.

(17) ע' רעו.

(18) ירמ" ד, כב.

(19) ראה עץ חיים שער מא (שער החשמל) פ"א-ג. תו"א וישלח כו, ב. לעיל פ"פ (ע' רב).

(20) ע' רעח.

(21) מאורי אור מערכת ל סעיף ו. ביאורי הזהר לאדמו"ר

האמצעי עט, ד. אוה"ת ויצא רכו, א.

כי ע"פ המדה דס' השתל', נמשך האור בבחי' צמצום, ומתמעט ממדרי' למדרי' כו', ועל האור המצומצם, הנה המסכים והפרסאות מעלימי' ומסתירים (כי גם תחלת המשכת האור הוא ע"י הצמצום שהי' בתחלה²⁸, שהוא בבחי' העדר האור והגילוי כו'), שלאחר הפרסא מאיר אור מצומצם ביותר, שאין בכח האור הזה לברר ולהעלות כו', כ"א דוקא ע"י שנמשך אור עליון יותר, שמאיר גם ע"י הפרסא כו', וכמו ויהי קול ממעל לרקיע²⁹, שהוא בחי' קול התו' שלמע' מהפרסא³⁰, היינו מה שאין הפרסא יכולה להעלים כו' (וע"ה שזה בא ג"כ במדה ושיעור, מ"מ, הרי נמשך בזה בחי' העצמי', והמדידה היא ג"כ מדידה עצמי' כו', כידוע ומבו' במ"א³¹). וזהו במסכים ופרסאו' דקדושה, שאינם מעלימים לגמרי גם על האור דס' השתל', וכ"ש שאינם מעלימים על האור שלמע' מהשתל' כו'. אבל לבן הארמי רצה להגביר את המסכי', להיות בבחי' העלם לגמרי ח"ו (וע"ד כ"א עוונותיכם היו מבדילי' כו'³², וכמ"ש באגה"ת פ"ה³³, שאין שום דבר חוצץ ומפסיק כ"א עוונותיכם כו'), והיינו, להעלים גם על המשכה דתומ"צ, ושלא יהי' ח"ו התעוררו' תשו' בבע"ת, ושלא יהי' גילויים מאצי' לבי"ע, כמו הגילוי אלקו' שהי' בבהמ"ק, וכגילוי הנבואה בנביאים, וכמו כל האותות והמופתי' שלמע' מהטבע כו'.

(וי"ל שזהו בחי' מקיף דקלי', שהיא קלי' קשה ביותר, שמעלים ומסתיר גם על ההמשכות והגילויים דאוא"ס שלמע' מהשתל', וכמו חוצפא כלפי שמיא מהני³⁴, דהיינו שיכול לעמוד גם נגד הגילוי דאלקו' כו', כנודע ומבו' במ"א³⁵. וכמו"כ הוא בתאוות ותענוגי', שהן בבחי' המקיף דקלי', שמעלים גם על הגילוי כו', וכמו השקוע ביותר ר"ל בתענוגי' גשמי', שמאבד באמת כל חלקי טובה שבנפש כו', וכמו התאוה והכבוד³⁶, דתאוה הוא בחי' או"פ דקלי', וכבוד הוא או"מ דקלי', שזה גרוע יותר³⁷, שמי שרוצה להיות מכובד בעיני הבריות, ה"ז מרחיק אותו מאור הקדושה ביותר, דכל ענין הקדושה הוא הביטול והנחת עצמותו³⁸, ובזה הוא בבחי' הרגש עצמו ביותר כו', וכמו"כ במלבושי כבוד³⁹, שמלבישים ומקיפי' את הנפש (עס נעמט עם זייער אַרום), שמשוקע בזה ביותר, שנוגע לו מאד, וכנראה בחוש, דמי שהוא בקלי' זו דמלבושי כבוד, נוגע הדבר בנפשו הרבה יותר מעניני אכוש וכה"ג, מפני שמלביש ומקיף מאד את הנפש, ה"ז מעלים לו לגמרי על אלקו' כו'⁴⁰, וגם מפני ששומר מאד את הציור שלו, ובקדושה צ"ל דוקא הפסד הצורה החיצוני⁴¹, ומי שהלבושי' נוגעים לו, ה"ה שומר א"ע מאד מהפסד הצורה החיצוני, וזה מניעה ועיכוב גדול מאד לעבודה והרגש אלקי בנפשו כו' (ועמ"ש במ"א⁴² בענין קלי' עמלק, שאינו

ר"י

(35) ראה תו"ח תצוה שסח, ד. אוה"ת דרושים לפ' זכור ע' א'תשצד ואילך. סה"מ תרס"ה ע' ריג ואילך.

(36) אבות פ"ד מכ"א.

(37) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי אחרי ע' תקנ. ע' תקל.

(38) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"א ע' רצ.

(39) ראה תו"א תצוה פג, ב. תו"ח שם שנו, ג. שסו, א.

(40) ראה לקו"ת אחרי כח, ב.

(41) ראה גם לקמן פשצ"א (ע' תתה).

(42) ראה תו"א שם פה, א ואילך. סה"מ תרמ"ד ע' שה.

(28) ראה עץ חיים שער א (דרוש עגולים וישר) ענף ב.

(29) יחזקאל א, כה (ושם: מעל).

(30) ראה ד"ה ויהי קול מעל לרקיע במאמרי אדמו"ר הזקן

בביאים ע' רלד ואילך. ע' רלז ואילך. לקו"ת תזריע כד, ג. נשא

כד, א. בהעלותך לב, ג.

(31) ראה סה"מ תרנ"ג ע' קנב. תרנ"ה ע' ככא. תרנ"ז ע'

קמו. המשך תרס"ו ע' עב (הובא בלקו"ש ח"ד ע' 323). סה"מ

אעת"ר ע' סג. ע' קצו ואילך.

(32) ישעי' נט, ב.

(33) צה, ב.

(34) סנהדרין קה, סע"א: „חוצפא אפילו כלפי שמיא מהני”.

מניח א"ע שיתפעל מענין אלקי, בדרך עזות כו'⁴³, וכמו"כ הוא בענין הזה, מצד התאווה דלבושי, אינו מניח שיהי' בו הרגש אלקי, שעיי"ז יתבטל בציוור החיצוני שלו כו')⁴⁴.

וכ"ז עשה לבן שלמטה, אחר שכבר ראה שהצליח יעקב בעובדות שלו במקלות, שהמשיך בחי' ש' מ"ה דתיקון גם בצאן לבן דנוגה, והפך חשך לאור, ביתר מכפי המדה מאד, וכמ"ש⁴⁵ ויפרוץ האיש מאד כו', דמכל אשר לאבינו עשה כו'⁴⁶, שביורר מצאן לבן דנוגה כו', והבין, שלפ"ע זה יוכל יעקב, בעל עולם התיקון⁴⁷, לתקן ולהעלות הכל מנוגה דבי"ע שיוכלל באצי, וכמו שיהי' לעתיד, דכתי'⁴⁸ אז אהפוך אל עמים שפה ברורה כו', שיבורר הכל כו'.

(וי"ל, דבתחלה המשיך יעקב בחי' גילוי אור רב ביותר, דבתחלת הביורר, בכדי שיבורר בחי' נוגה דבי"ע, הי' צ"ל המשכת אור רב ביותר. וכמו במ"ת, דכתי'⁴⁹ וירד ה' על ה"ס, שהי' גילוי אוא"ס ממש למטה, וידוע⁵⁰ שזהו בשביל הביורר, דבכדי שהתחתון יוכל להתברר, עי"ז הי' תחלה המשכת אוא"ס למטה. וזהו ג"כ ענין מ"ש⁵¹ ורח משעיר למו הופיע מהר פארן, שהחזירה על כל אומה ולשון כו'⁵², שכ"ז הוא בשביל הביורר כו', וכמ"ש במ"א⁵³. כמו"כ יעקב, בשביל הביורר, המשיך בתחלה גילוי אור רב ביותר, ולא הי' ביכולת לבן לעמוד נגד זה כו'. אך לאחר שגמר עבודתו אצל לבן, וצ"ל ההמשכה דש' מ"ה בתומ"צ בבחי' מדה ושיעור, שז"ע ויעקב הלך לדרכו⁵⁴, בבחי' ס' והדרגה כו', רצה לבן הארמי לעשות העלם והסתר ביותר כו'. אך לא הועיל לו, כי כבר המשיך יעקב בחי' האור והגילוי שלמע' מהשתל', שגם בהמשכה שבבחי' מדה ושיעור דתומ"צ, נמשך בחי' הפנימי והעצמי דא"ס כו', וכמו"כ המשיך שיהי' ענין התשו', דמשכין לי' בחילא יתיר⁵⁵, שבכח האור הזה להסיר כל ההעלמו' וההסתרים כו'. והעיקר שפעל יעקב בהמשכת האור העליון, ששום מסך ופרסא לא יבדיל ולא יפסיק לגבי האור כו', והיינו שיהי' המשכה דתומ"צ למטה ושיהי' ענין התשו' כו'. גם י"ל, מפני שקדם יעקב והמשיך את האור, קודם שהספיק לבן לעשות את הגל, דבתחלה המשיך אור רב שלא הי' באפשר ללבן לעמוד נגד אור זה, כנ"ל, ואח"כ כתיב⁵⁶ וירימה מצבה, קודם הגל שעשה לבן, והיינו שגם ההמשכה דתומ"מ בס' והדרגה, קדם והמשיך יעקב קודם שהספיק לבן לעשות הגל, וע"כ לא הועיל לו עשיית הגל וההפסק כו'. ומ"ש⁵⁷ כ"א עוונותיכם היו מבדילים כו', י"ל, שהעון דישאל ר"ל גרוע יותר, שחוצץ ומבדיל כו'. ומ"מ שייך תשו', ואין לך דבר שעומד בפני התשו' כו'⁵⁸). ומפני היראה הזאת, עשה לבן גל להפסיק בין נוגה דבי"ע לאצי, וא' כי נסתר כו'⁵⁹, היינו שיהי' בבחי' הסתר והעלם גמור כו', אם אני לא אעבור

(43) ראה תו"ח שם שטה, ב ואילך.

(44) שלו כו': אוצ"ל: שלו כו').

(45) ויצא ל, מג.

(46) ע"פ ויצא לא, א.

(47) ראה עץ חיים שער ו (שער עקודים) פ"א.

(48) צפני"ג, ט.

(49) יתרו יט, כ.

(50) ראה סה"מ תרס"ג ח"ב ע' שב.

(51) ברכה לג, ב.

(52) ע"ז ב, ב.

(53) ראה אוה"ת ברכה ע' א'תתמ. סה"מ תרס"ג שם.

(54) ויצא לב, ב.

(55) ראה זח"א קכט, ב. תניא אגה"ת ספ"ח.

(56) רמב"ם הל' תשובה ספ"ג. וראה זהר חדש (מהנ"ע)

בראשית יט, ד. ירושלמי פאה פ"א ה"א.

(57) ויצא לא, מט.

כו'⁵⁸, בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, ואם אתה לא תעבור⁵⁸, בבחי' המשכה מלמעלמ"ט כו'. וזהו שקרא את הגל יגר שהדותא⁵⁹, ואי' בש"ך על התו'⁶⁰, שזהו בגימט' השם שהוא חילוף דה' אלקיננו ה'⁶¹, והיינו שמקומו ואחיזתו הוא בחילופים ותמורות⁶², שהו"ע הלבושי' והמסכים, שכללו ענינם הוא להסתיר, והוא רצה עוד להגביר ההסתר ביותר כו', כנ"ל.

קיצור. והענין, דהנה ע"ס דאבי"ע הן בתכלית היחוד, באצ"י יחוד האורות ויחוד הכלים ע"ד יחיד ואחד, וכלים דבי"ע ג"כ בבחי' יחוד גוף ונפש. ובלעו"ז יש ג"כ ע"ס, ולבן הי' כו"ח⁶³ דקלי', מקיפים דקלי'. ורצה לבן לעשות גל והפסק שלא יתברר, כי הבריורים דתומ"צ ותפלה ותשובה הוא ע"י אור עליון שאינו מתעלם ובכחו לברר, ורצה להעלים ע"ז, ע"ד חוצפה כלפי שמיא (ענין קלי' הכבוד ולבושי כבוד), מפני שראה הצלחת יעקב בענין הבריורים (דכתחלת הבירור הי' צ"ל גילוי אור רב ביותר, וכמו במ"ת), ועשה לבן גל חילופים ותמורות בכדי להעלים. אך לא הועיל, אחר שהמשיך יעקב האור העצמי, נמשך אח"כ במדה ושיעור בתומ"צ. וי"ל שג"ז המשיך קודם שהספיק לעשות גל.

(קט) אך יעקב עשה מצבה, ולא גל. דהנה גל. דהנה⁶⁴, גל הן אותי' הבלתי מסודרי' שמעלימי', והו"ע הפרסא כנ"ל, אבל מצבה הן אותי' מסודרי', שהן כלים לאור השכל, שמתלבש בהם ומתגלה ע"י כו'. והענין, דהנה במאו"א מ"ם אות פ"ב⁶⁵ אי', מצבה, הקמת מל' מבחי' נקודה לעשותה פרצוף עכ"ל. וזהו מה שעשה יעקב את האבן למצבה, דאבן הוא בחי' נקודה, וכמ"ש במאו"א א' אות ד'⁶⁶, דכל אבן מורה על יו"ד (וכדאי' בזהר⁶⁷ אבנא למשקל בה דא י' כו'), והיינו בחי' נקודה, ונקודה הוא בחי' מיעוט הכלים (עמ"ש בבה"ז בלק ע"פ⁶⁸ שחורה אני⁶⁹), שאינו בבחי' כלי עדיין לקבל את האור כו', ובנין המל' להיות בבחי' פרצוף הוא שתוכל לקבל את האור כו'.

וי"ל דנקודה הנ"ל זהו בחי' כתר מל', והגם שהיא מדרי' היותר עליונה שבמל', מ"מ, אינו בבחי' גילוי אור, שז"ע יו"ד, בבחי' שחרות, שהיא אז בבחי' עלי' והסתלקו, כמו איידי דטריד למבלע כו'⁷⁰, וכמ"ש בבה"ז שם⁷¹, שא"ז בבחי' גילוי אור, והוא מצד העדר הכלים כו', וכמשנת"ל פצ"א⁷². וכשנבנית בבחי' פרצוף, היינו בבחי' ריבוי כלים, להיות בחי' גילוי אור כו'. וע"ה שזהו למטה במדרי' מבהיותה בבחי' נקודה, מ"מ, שרש ההמשכה

58) שם, נב.

59) שם, מז.

60) שפתי כהן עה"ת לר' מרדכי כהן מצפת (וינציאה,

סס"ה) – ויצא שם.

61) וז"ל: "יגר גימטריא כוז"ו במוכס"ז כוז"ו", לומר

שאיין לו חלק כי אם בחלוף".

62) ראה תניא שעהיה"א פ"א. פ"ז. פי"ב.

63) כו"ח: = כתר וחכמה.

64) ראה לעיל פק"ז (ע' רע"ז). סה"מ תרס"ד ע' כד.

65) = מאורי אור אות מ"ם סעיף פב (הובא באוה"ת ויחי

שצד, ב. נצבים ע' א"רא).

66) = מאורי אור אות א סעיף ד (הובא באוה"ת יתרו ע'

א'מח. ספר החקירה להצ"צ צב, ב).

67) ח"ב קפז, ב (רע"מ). וראה אוה"ת יתרו שם.

68) שה"ש א, ה.

69) ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי ק, א ואילך.

70) ראה חולין קח, ב.

71) ק, ג ואילך.

72) ע' רלו ואילך.

* כוז"ו במוכס"ז כוז"ו: החילוף דהוי' אלקיננו הוי' – באותיות שלאחריהן. – ראה תקו"ז בהקדמה (ד, ב). זהר חדש קיג, א. הגהות מיימוניות הל' תפילין פ"ה ה"ד. ועוד.

הוא למע' דוקא, וכמ"ש במ"א⁷³ במאה"ז ויקהל דר"ד⁷⁴, האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודה, שזהו דוקא כד אתוסף קדשין וברכאן מלעילא כו'. וי"ל, דלכך נק' זה קימה לגבי המל', להיות שזהו ע"י המשכת אור עליון כו'. וע"ש במאה"ז הנ"ל⁷³, דאתפשטותא דהאי נקודה זהו בשבת, שבחי' מל' מאירה בכי"ע שלא ע"י הפסק והעלם הפרסא כו' (ושם⁷⁵, שהוא ע"י מעבר הפרסא, לא בהתלבשו, והו"ע מה יפו פעמיך כו'⁷⁶), והיינו מפני ששרש ההמשכה הוא מעתיק כו'.

(ועמ"ש בע"ח שער א"א פ"ב, דשרש המל' הוא ברדל"א, ומ"מ, אצי' המל' היא בבחי' נקודה לבד (וי"ל⁷⁷, להיות דרדל"א הוא בחי' לא ידע, שאינו בבחי' מהות ידוע בעצמו כו', וכמ"ש בסי' בפ"י ברוך שאמר⁷⁸, לכן נאצלה המל' ג"כ בבחי' נקודה, שאינו בבחי' גילוי כלל כו'), ובכדי שיהי' התפשטות המל' בבחי' גילוי, צ"ל⁷⁹ ממדרי' עליונה יותר. וכמו שמצינו דנה"י החדשים דז"א נמשכים מן הכתר⁸⁰, דבכדי להשפיע, צ"ל שרש ההמשכה ממדרי' עליונה יותר, וכמ"ש במ"א⁸¹, כ"ש⁸² בבחי' מל' הוא, דבכדי להיות בנין המל' בבחי' פרצוף, שצ"ל⁸³ ההמשכה ממדרי' עליונה יותר כו'. וי"ל⁸⁴, דהנה בע"ח שם בהג"ה מ"ק מבי' האד"ז⁸⁵, דמבחי' נה"י דע"ק נעשה בחי' מל' דא"א. ולפ"ז י"ל, דעם היות דמל' מושרשת ברדל"א, היינו בחי' חיצוניות, ושרש התפשטותה הוא מבחי' הפנימיות (וצ"ל ע"ד מ"ש בסוף הבי' דשבת שבתון⁸⁶, ועמשי"ל ד"ה פדה בשלום עד"ר⁸⁷). ובמ"א⁸⁸ מבו' ע"פ מאה"ז פקודי דרכ"ט ע"א, בגין דהוה ממה דאשתאר מנהורא דזיווא עילאה, דהתפשטות והתגלות דבחי' המל' הוא ע"י יחוד וחיבור הע"ס, שע"י⁸⁹ היחודים שורה

73) ביאורי הזהר להצ"ח ח"ב ע' תתמג ואילך.

74) ע"ב.

75) ע' תתמד.

76) שה"ש ז, ב. וראה לקו"ת שה"ש מג, ג. אוה"ת חנוכה שג, א ואילך.

77) בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שבהערה 1: וצ"ל כיוון ששרש המל' הוא ממדרי' עליונה כזו, אי"כ למה היא נאצלה בבחי' נקודה דוקא, הלא כל גילוי אור עליון ביותר הוא בא התפשטות והתרחבות ביותר, וא"כ ספי' המל' דשרשה בבחי' רדל"א, מפני מה היא נאצלה בבחי' נקודה. אך הענין הוא, דהיא הנותנת, מפני ששרש המל' הוא מרדל"א, ורדל"א היא בחי' נפלאה ביותר שאינו בחי' ידיעה בעצמה.. לכן גם האצי' מזה באה בבחי' נקודה העלמית שאין בה בחי' התפשטות כלל.

78) סידור עם דא"ח לט, ג ואילך.

79) צ"ל: אוצ"ל: צ"ל ההמשכה.

80) ראה פרי עץ חיים שער העמידה פ"ד. מקומות שצויינו בהערה הבאה.

81) ראה לקו"ת מטע"צ, ג. שה"ש כו, ג. אוה"ת לך לך ח"ד תרפט, ב.

82) כ"ש: אוצ"ל: וכ"ש.

83) שצ"ל: אוצ"ל: צ"ל.

84) בסה"מ תרפ"ג ותש"ז הנ"ל: וממוצא דבר יובן בעומק יותר, דהאור העליון הזה שע"י נעשית ספי' המל' מנקודה פרצוף, הוא במדרי' עליונה יותר מכמו ששרש המל' הוא

ברדל"א. וביאור דבר זה הוא ממ"ש בע"ח בהגהות לשער א"א פ"ב: והנה המלכות דא"א לא היתה ניכרת, כי לא הי' באריך רק ט"ס מן הכתר עד היסוד, כי רדל"א הוא בחי' עתיק (וע' בשער זה פ"א, ונשאר א"א בבחי' ט"ס בלבד, אבל מן האור של התפשטות נה"י דע"י המתלבשין בא"א, משם נעשה בחי' המל' דא"א, ונשלמו בו י"ס, ובזה תבין איך לעולם בחי' המל' גדולה מהזכר העליון ממנה. הרי דע"ה שאצי' ספי' המל' הוא מרדל"א, אמנם בכדי שתהי' ניכרת, הוא ע"י התפשטות נה"י דעתיק דוקא.

85) בהג"ה מ"ק מבי' האד"ז: = בהגהה [המתחיל] מ"ק [=מהדורא קמא] מביאור האדרא זוטא.

86) לקו"ת דרושים ליוה"כ ע"א, ג"ד (ושם, שיש בחי' שלמעלה מרדל"א: „גם בחי' רישא עילאה הנקרא רדל"א וקדה"ק, אינו אלא שבו מלוכבש אור א"ס ממש הנקרא עתיקא קדישא"; „עיקר עתיקא הוא הא"ס" המלוכבש ברדל"א).

87) נד"ר: אוצ"ל: העתי'ר (לקמן פשע"ד (ע' תשע). ושם (בביאור המדריגה הז' בעלילת המלכות לעת"ל, שיהי' הגילוי גם במל' שבמל', שבשביל זה צ"ל שרש ההמשכה ממדריגה גבוה יותר): ויש לומר שתהי' ההמשכה מבחינת פנימיות עתיק היינו בחי' הא"ס שנמצא בבחי' רדל"א שזהו עיקר בחי' עתיק כו', וכמ"ש בהביאור דשבת שבתון).

88) אוה"ת תצוה שבהערה 1 (ס"ע איתי ואילך).

89) שני"ז: אוצ"ל: שע"י.

מבחי' עצמות אוא"ס כו', וכמ"ש מזה בלק"ת בהבי' דוהניף⁹⁰, שזהו מבחי' א"ס שלימותא דכולהו⁹¹, והוא בחי' התכללות הב' דתיקון⁹² שמבחי' עקודים, ובשרשו מבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', וכמ"ש מזה באורך בתו"ח ד"ה ויהי כל הארץ שפה אחת⁹⁴ (וכמו"כ ביחוד זו"נ נמשך אור עליון יותר, והוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו כו'⁹⁵, שזהו שרש ומקור המל' כו', כמ"ש במ"א⁹⁶). ומבו' שם⁹⁷ משל ע"ז, כמו המלך כאשר הוא בשמחה גדולה בחתונת בנו וכדומה, הנה אז בא בנפשו אור וגילוי בתוס' מרובה מאד, עד שבאין כל כחות נפשו בגילוי גדול, ועיקר הגילוי הוא כאשר מתגלה לכל כקטן כגדול, גם לפחותי הערך שאינם מבינים כלל גדולת המלך וחכמתו, ובמה יתגלה אליהם, היינו במה שמספר לפניהם סיפורי מעשיות ודברים הרבה לפי ערכם, ובזה מלובשים ענינים רמים ונשגבים, והגם שהם אינם מבינים, מפני ההלבשה וההעלמה, מ"מ, ה"ז גילוי ע"י הדבור כו'. ומובן מזה ב' דברים, הא', שמחמת ריבוי ותוס' אור בא לידי גילוי יותר מדאי, ועוד יובן, שהגילוי יותר מדאי הנעשה מזה, א"א שיבוא בבחי' התגלות הפנימיות, רק בבחי' הדבור, שהוא לבוש חיצוני בלבד (ובזה יש דוקא ענינים רמים מבחי' הפנימיות שלמעלה מבגילוי השכל כו'). והנמשל מזה, דמחמת בחי' הריבוי והתוספות מבחי' אור פשוט דעצמות אוא"ס שע"י היחודים דאצי', הוא בא לידי גילוי יותר מדאי, והגילוי הוא להיות בחי' המל', הנק' עולם הדבור כו'⁹⁸, ובזה דוקא⁹⁹ מבחי' פנימיות ועצמו' א"ס, ויתגלה לעתיד, דונגלה כבוד ה' כו'¹⁰⁰. י"ל¹⁰¹ דנקודת המל' הוא בחי' אין שנאצל באצי', דהנה, אצי' הוא בחי' יש נאצל, וגם בבחי' חכ' כתי'¹⁰² והחכ' מאין תמצא ליש, ומל' היא בחי' אין. והגם דחכ' הוא יו"ד דש' הוי', בחי' נקודה לבד, מבו' ג"כ דנקודת היו"ד היא מ"מ בצירור אות, אבל נקודה דכתר היא נקודה בלי צירור כלל כו'¹⁰³. וכמו"כ י"ל בבחי' מל', מפני שרשה בבחי' לא ידע כו', כנ"ל. ובמ"א מבו'¹⁰⁴, דבחי' מ"ה דחכ' הוא בחי' אין דכתר שנמצא בין הנאצלים כו', דמ"מ הוא בחי' אין וביטול שע"י החכ', וכמו בבחי' ראי' דחכ', ואין דנקודת המל' הוא בחי' העדר ואין בעצם, והיינו בחי' מהות ביטול כו'. ובחי' ההתפשטות וההתגלות הוא מבחי' עצמות א"ס ב"ה כו', כנ"ל).

וע"כ זהו בחי' קימה בבחי' מל', והיינו שבמל' מאיר מבחי' או"פ ועצמי דאוא"ס ב"ה. וזהו ג"כ מה שהקמה היא ע"י יעקב, להיותו בחי' בריח¹⁰⁵ התיכון כו'¹⁰⁶, ה"ה ממשך

90) אמור לו, ד ואילך.

91) ראה תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

92) התכללות הב' דתיקון: ב' אופנים בהתכללות: א) שסובלים

זה את זה. ב) שמקבלים זה מזה (ראה לקו"ת אמור שם. תו"ח

שבהערה הבאה. וראה לקמן פרנ"ט ואילך (ע' תקכה ואילך)).

93) ובשרשו מבחי': אוצ"ל: ושרשו מבחי'. או: ובשרשו

הוא מבחי'.

94) נח עב, ב ואילך.

95) שה"ש ג, יא.

96) ראה סה"מ תרנ"ט ע' טו ואילך. ובכ"מ.

97) אוה"ת תצוה שם (ע' א'תריא).

98) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) מערכת

דבור. ובכ"מ.

99) ובזה דוקא: אוצ"ל: ובזה דוקא יש.

100) ישע"י מ, ה.

101) י"ל: אוצ"ל: וי"ל.

102) איוב כת, יב.

103) ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי מטות ע' א'תשפא.

סה"מ תר"ס ע' נ. תרס"ח ע' כג. פר"ת ס"ע מ ואילך.

104) ראה המשך וככה תרל"ז פמ"ב. סה"מ תרס"ד ס"ע צד

ואילך.

105) ע"פ תרומה כו, כת.

106) ראה זח"ב נא, ב. קעה, ב. לקו"ת שה"ש יג, סע"א

ואילך.

מבחי' פנימי' הכתר, שהו"ע הברכה מלעילא להיות אתפשטותא דהאי נקודה כו', וכמשי"ת לקמן.

גם י"ל, דבחי' נקודה זהו בחי' המל' כמו שמתלבשת בכי"ע, דכל פרצופה היא בבחי' נקודה לגבי כמו שהיא באצי' כו'. דהנה, במאו"א¹⁰⁷ כ' דאבן הוא י' דאד', וידוע דש' אד' הוא בחי' נקודת המל' היורדת לברי' כו'¹⁰⁸. והענין הוא¹⁰⁹, דלהיות שאין ערך ברי' לגבי אצי', גם לבחי' המל' דאצי', שהיא מדה א' ממדות דאצי' בבחי' האלקו' כו', ע"כ בהכרח שיתעלם אורה להיות רק כנקודה א' בלבד, ואז יכול להיות המשכה ושפע מבחי' המל' להתהוות נבראי' בע"ג. וזשארז"ל¹¹⁰ בענין מיעוט הירח, לכי ומעטי א"ע¹¹¹, כי כדי שתהא המל' בחי' ראש¹¹² לשועלים¹¹³ בכי"ע להיות הנבראי' בבחי' גבול, הוצרך להיות בחי' מיעוט וצמצום אור בעצמותה לגמרי, עד שאינה רק בבחי' נקודה א' לבד, והוא הנק' מולד הלבנה¹¹⁴, ואז תהי' מקור וראש לבי"ע כו'. וע"כ, גם כמו שנעשית בבחי' פרצוף בכי"ע, ה"ז נחשב רק כמו נקודה לגבי אצי' כו'. והנה בזה יש ב' מדרי', הא', עצם בחי' המל', והיא הנקודה דמל' שבוקעת ושוברת את הפרסא ויורדת בראש הברי', שנעשית בחי' עתיק לברי', וכמ"ש בע"ח שעמ"ז פ"א¹¹⁵ (וי"ל דז"ש¹¹⁶ ואראה את אד' יושב על כסא כו', דכסה"כ¹¹⁷ הוא כח"ב¹¹⁸ דברי'¹¹⁹, שבתוכה התלבשו' בחי' נקודת המל', שזהו ש' אד' כו'), וגם בחי' זו מסתרת בברי', כמ"ש בע"ח שם, והב', בחי' התפשטות הארתה הוא שבא בבחי' התלבשו' ממש בכי"ע, בבחי' התלבשו' כח הפועל בנפעל כו', דבחי' זו באה בבחי' העלם והסתר בלבושי' דבי"ע כו'.

ריג

קיצור. ויעקב עשה מצבה, כלים. במאו"א, אבן נקודה, מצבה פרצוף. נקודת המל', בחי' כתר מל' (ושרשה מעתיק, וי"ל שזהו בחי' אין שנאצל באצי'), ועשאה מצבה, בחי' התגלות המל', ע"י המשכת אור עליון (י"ל מבחי' פנימיות עתיק, או בד"כ משרש ומקור המל'). והו"ע הקימה דמל'. גם י"ל, דאבן הוא בחי' מל' כמו שהיא בכי"ע, ובזה גופא יש ב' מדרי', הא', נקודת¹²⁰ הבוקעת הפרסא ונעשית ראש הבריאה, והב', התפשטות הארתה המתלבש בכי"ע.

קי' והנה בעבודה י"ל, שז"ע¹²¹ פעולת נה"א בנה"ב בבחי' כפי' בפועל ממש, דהיינו, לא מה שפעל בעבודתו שלא ירצה בעניני' החומרי', כ"א מה שכופה א"ע

114 ראה גם תו"א יתרו קט, סע"ב ואילך.
115 בנ"ח שנמ"ז פ"א: = בעץ חיים שער מז פ"א (כ"ה בעץ חיים דפוס שקלאו, תק"ס. בדפוסים שלפנינו: פ"ו).
116 ישעי' ו, א.
117 דכסה"כ: = דכסא הכבוד.
118 כח"ב: = כתר חכמה בינה.
119 ראה עץ חיים שער מז (שער כסא הכבוד) פ"א. פ"ד.
120 נקודת: אוצ"ל: נקודת המל'.
121 שז"ע: מדריגה הב', התפשטות הארת המל' שבא בהתלבשות ממש בכי"ע (שבסוף פק"ט).

107 מערכת א סעיף ד. הובא בספר החקירה שבהערה 66.
108 ראה מקדש מלך לזח"א א, א. הובא בלקו"ת אמור לב, ב. דרושים לשמע"צ צב, א.
109 בהבא לקמן – ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' רצג. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' תקיד. סה"מ תרס"ט ע' קעט.
110 חולין ס, ב.
111 א"ש = את עצמך.
112 ע"פ אבות פ"ד מט"ו.
113 ראה עץ חיים שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ד. לקו"ת שה"ש ת, ריש ע"ג.

בכפי' בפועל כו'. גם י"ל, שז"ע מצות מעשי' בלי שום כוונה ורצון פנימי, כ"א רק הקיום בפו"מ כו'. וענין הנקודה, י"ל שזהו בחי' נקודת הלב, בחי' כנס"י, כמו שהיא בבחי' קטנות, דהיינו בבחי' אמונה לבד, דע"ה שיש בזה תוקף גדול, וכמו ויאמן העם¹²², דבזכות האמונה נגאלו כו'¹²³, מ"מ, אין בזה התגלו' אור, וכמ"ש בתו"א ד"ה זכור דעמלק¹²⁴. והרחבת הדעת בעבודת ה', זהו הקמת המל', והו"ע הגאולה כו'.

גם י"ל, דהתלבשות הארת המל' בבחי' כח הפועל בנפעל, ה"ז בבחי' העלם והסתר, שאין האלקו' נראה ונגלה, שזהו לא רק מן ההתעלמו' דהאור האלקי, כנ"ל בענין מיעוט הירח, כ"א מה שמתעלם ע"י הלבושי' דבי"ע כו', וכמו בעולם התחתון, שאין האלקו' נראה ונגלה כלל, דע"ה שבכ"ד¹²⁵ יש אור וחיות אלקי, ה"ז בבחי' הסתר לגמרי כו', שזהו מצד התגברו' היש דעולם התחתון כו'. דכדוגמא כזאת בנפש הוא בהתלבשו' הנה"א בנה"ב בבחי'¹²⁶ הסתר, שהכחות דנה"ב מתגברו' ומעלימי' ומסתירי' על הנה"א, דאז נק' נש"י בש' אסתר כו'¹²⁷. וכידוע דלפעמים נק' כנס"י בשם רחל¹²⁸, ולפעמים בשם אסתר¹²⁹, והיינו, כשיש התגלו' אור הנפש, שרצונו להכלל באו"א, שרשו ומקורו, נק' בשם רחל, וכמו כרחל לפני גוזזי' נאלמה¹³⁰, דפי' נאלמה הוא ל' שתיקה¹³¹, שהו"ע הביטול כו', וכמו כצאן טבחה¹³², שפושטת צוארה לשחיטה¹³³ ברצון פשוט, וכ"ה בכאו"א מישראל, שהי' רצונו להבטל ולהכלל באורו ית' למהוי א' בא' כו', וכל זמן שהוא בהתגלו' ובהתלהבות נק' בחי' רחל כו'. אבל בעת שאין הדבר בהתגלו', נק' בחי' אסתר כו'. והגם שיש רצון זה בכאו"א מישראל, אלא שמוסתר ונעלם¹³⁴ כו', וההסתר הוא מהנה"ב, וכמ"ש¹³⁵ כשושנה בין החוחי', שהחוחים הם המונעים ומסתירי' את השושנה, והם כל עניני העולם ומעשה העוה"ז הנעשי' בכל לב ונפש, דבאמת צ"ל עשיית הדברי' הגשמי' בלא לב ולב כו'¹³⁶, שבכ"ד צ"ל כוונה אלקי', וע"ה שמוכרח אל הגשמי, מ"מ, אצ"ל בזה תאוה הגשמי' והחומרי', כ"א לקבל חיות מהאלקו' שבזה כו'. וכן בעסק מו"מ צ"ל בכוונה לש"ש, בכדי שיוכל לעסוק בתו' ולקיים מצות כו', וצריך לידע שהעיקר הוא ברכת ה' אשר היא תעשיר כו'¹³⁷, וממילא לא יהי' מוטרד כ"כ בהעסק, באופן שלא יהי' לו מניעה ועכוב לתפלה בזמנה ולעסק התו' עכ"פ פ"א שחרית ופ"א ערבית כו'¹³⁸. אבל כאשר הדברים הגשמי' נעשי' בכל לב ונפש, ה"ה נק' חוחים, ומסתירים בחי' זו מלהתגלו' כו'. והוא כמ"ש

(122) שמות ד, לא.
 (123) ילקוט שמעוני בשלח רמז רמ.
 (124) תצוה פד, ג.
 (125) דע"ה שבכ"ד: = דעם היות שבכל דבר.
 (126) בחי': בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שבהערה 1: בבחי'.
 (127) הבא לקמן (עד סוף הפרק) הוא ע"פ לשון התו"א שבהערה 1 (הובא לקמן בסוף הפרק).
 (128) ראה בר' פע"א, ב. שמר' פ"כ, א. זח"ב כט, ב. תניא פמ"ה (סד, ב).
 (129) ראה שמר' פ"ל, ד.
 (130) ישעי' נג, ז (שם: וכרחל).
 (131) ראה תיב"ע עה"פ.
 (132) תהלים מד, כג.
 (133) ראה קה"ר פ"ג, כד.
 (134) אלא שמוסתר ונעלם: בסה"מ תרפ"ג ותש"ז שבהערה 1: מ"מ ה"ז מוסתר ונעלם.
 (135) שה"ש ב, ב.
 (136) ע"פ לשון הכתוב – דברי הימים"א יב, לג וכפי' ויקר' פכ"ה, ב – הובא בפרש"י שם. וראה גם לקו"ת שלח מב, ריש ע"ד.
 (137) ע"פ משלי י, כב. וראה לעיל פפ"ב (ע' רז).
 (138) מנחות צט, ב. הלכות תלמוד תורה לאדה"ז פ"ג ס"ד. וראה לעיל שם.

באגה"ק סי' ד' 139, דמפני שהלביש בחי' פנימי' נקודת לבנו בזלעו"ז כו', והיא בחי' ערלה ריד המכסה על הברית (י"ל הכוונה על מ"ש בתו"א פ' תשא ד"ה שמאלו תחת לראשי 140) ונקודה הפנימי' שבלב כו' 141. ועמ"ש בלק"ת ד"ה וידבר כו' במד"ס באוה"מ 142, ושם, דהתלבשו' וההסתר הוא בכדי שע"ז יהי' בירור הנה"ב (דכמו"כ הו"ע התלבשות המל' מה שמסתרת בבי"ע, הוא ע"י נוגה דבי"ע (דהתגברו' הישות הוא מנוגה כו', ועמ"ש בלק"ת בהבי' דראשי המטות 143) והכוונה הוא בכדי לברר כו'), והוא ע"י התפלה ברשפי אש וצמאון וצעקת הלב כו' (והנה משנת"ל, זהו מהדרוש ותוסף אסתר 144, דמבו' שם שההסתר הוא על בחי' פנימי' הלב, וכ"נ הכוונה בדרוש במד"ס הנ"ל 145, והבירור הוא ע"י רשפי אש וצעקת הלב בתפלה, שהו"ע התשו' כו', וי"ל שזהו להפריד הרע כ"כ עד שהטוב יתעלה באצ"י כו', וע"ש בהביאור 146. אמנם כמו"כ הוא גם בחיצוני' הלב שמסתרת בנה"ב, שהוא לצורך הבירור ע"י העבודה בבחי' השגת אלקו' והתעוררו' אהוי"ר כאו"א לפי מדריגתו כו'). והנקודה י"ל שזהו המשכת הארה מלמע' לעורר את הרצון, וכמו עד יערה עלינו רוח ממרום 147, וכמו ההתעוררו' שבא פתאום על נפשו כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה אדם כי יקריב יעו"ש 148.

קיצור. ובעבודה י"ל דוגמת ענין ההתלבשות הוא הכפי' בפועל, והנקודה היא נקודת הלב בבחי' אמונה. גם י"ל, התלבשות היא התעלמות הנה"א בנה"ב, בחי' אסתר, רחל בחי' התגלות הרצון לאלקות, ואסתר הוא כשהנה"ב מסתיר. והוא בכדי שיהי' הבירור ע"י תפלה. והנקודה י"ל שהיא האתעדל"ע לעורר האתעדל"ת.

קיא) ועוד י"ל, ע"פ מ"ש במ"א 149 בענין ותפול לפני רגליו 150, שבזה"ג כנס"י היא בבחי' נפילה, והו"ע סוכת דוד הנופלת כו' 151. כי הנה במ"ת כתי' 152 פב"פ דבר ה' עמכם, שהי' הקב"ה עם כנס"י בבחי' פב"פ, וכן הי' כ"ז 153 ביהמק"ד. ובחי' פנים של הנפש הוא התגלו' הכחות פנימי' שלה, דהיינו התגלו' החיות שלה (וכמו עד שיאדימו פניו 154, שמתגלה בזה החיות פנימי כו'), ומה שהוא רצונה וחפצה האמיתי כו', וכמו שבפנים הוא

בבחי' אור כו'.

139) קה, ב.

142) במדבר ב, ב ואילך.

140) פה, סע"ד. וז"ל: „ברית הוא ענין התקשרות, ובקדושה הוא ענין התקשרות נפשו בשרשו וחיותו, ובהפך זלע"ז, הוא ההתקשרות בתאוות עוה"ז ותענוגות בנ"א".

144) תו"א מגילת אסתר שבעה ערה 1.

141) עכ"ל אגה"ק שם. וראה סה"מ תרפ"ג ותש"ז שבעה ערה

145) לקו"ת במדבר שם, סע"ב ואילך.

1: שהביאור בזה הוא כמ"ש בתו"א ד"ה שמאלי תחת לראשי,

146) לקו"ת שם ג, ג ואילך.

שענין הברית הוא התקשרות עצמי', וכמו עד"מ ששני אוהבים

147) ישעי' לב, טו.

נאמנים כורתים ברית זל"ז, הרי מתחלה היו ג"כ אוהבים,

148) לקו"ת ויקרא ב, סע"א.

שה"ה כורתים ברית זל"ז, ורק הברית הוא התקשרות עצמית

תצא מ, א ואילך.

שלמע' מטו"ד, שגם אם יהי' איזה דבר שיסתיר אהבתם, הנה

150) אסתר ת, ג.

זהו"ע הברית שהוא ההתקשרות עצמי שלמע' מטו"ד, ששום

151) עמוס ט, יא.

דבר לא יפריד אהבתם, שכמו"כ הוא הברית דקדושה, שהוא

152) ואתחנן ה, ד.

ההתקשרות עצמי דנשמות לאלקות, וישנו גם הברית בלעו"ז,

153) כ"ז =: כל זמן.

והוא בהנה"ב בהתקשרות עצמי' שלו לעניני עוה"ז, שהנה"ב

154) ראה פרי עץ חיים שער השופר פ"א.

הוא ארצי ובהמי בעצם מהותו, שכל אלו הענינים הוא ירידה

ושבירה גדולה לגבי מהות הנפש, שהרי הנפש מצ"ע הוא

עיקר גילוי חיות הנפש וגילוי כל החושים ראי' ושמיעה כו', משא"כ מה שאינו כ"כ חפץ ורצון הנפש, אלא על צד ההכרח, או אגב גררא ובקרירות, הם בחי' אחורי' של הנפש, שאין שם אלא חיות מועט. כך הנה בזמן בהמ"ק הי' כללו' נפשות ישראל בטבעם נמשכים לעבודת ה', לאה' אותו¹⁵⁵ ולדבקה בו¹⁵⁶ מרצונם וחפצם האמיתי, שזה הוא עיקר חיות הנפש, וצרכי עוה"ז לא הי' אצלם כ"א ע"צ¹⁵⁷ ההכרח ודרך עראי וקרירות, שלא הי' חיות הנפש בזה אלא דבר מועט, ונק' בחי' זו ידך בעורף אויבך כו'¹⁵⁸, וכמ"ש במ"א¹⁵⁹. והי' אצלם בחי' ראי' ושמיעה באלקו', וכמו שלש פעמים בשנה יראה כו'¹⁶⁰, דכשם שבא ליראות כך בא לראות¹⁶¹, שראו ממש גילוי אוא"ס בבהמ"ק, ועי"ז הי' עבודתם כל השנה בבחי' ראיית המהות דאלקו', בעין השכל דבלבא¹⁶², בבחי' התאמתות ממש כו', שע"ז הוא הביטול בבחי' השתחוואה, שהו"ע ביטול פנימי ממש כו', וכמ"ש במ"א¹⁶³. ובחי' שמיעה הו"ע השגה¹⁶⁴, דבזמן בהמ"ק הי' זה בבחי' השגה פנימי' בעצם הענין האלקי, ולא בבחי' תפיסת ההשגה לבד, כ"א מה שתופס ומשיג עצם הענין האלקי המושג כו', שז"ע התגלו' כח השמיעה כו', דבהשגה זו מאיר האור מן המוח אל הלב, שיהי' לבו חפץ באמת באלקו' לדבקה בו, ולא רק מצד הכרח השכל שמכריח את הלב לאה' מצד ההשגה, כ"א שהלב עצמה חפצה באמת כו', מפני שמאיר ומורגש בה האור האלקי כו'. וז"ע התגלו' הכחות פנימי' של הנפש וחפצה האמיתי באלקו', וממילא כל עניני עוה"ז הן כדבר טפל לגמרי כו'. משא"כ בזה"ג הוא להיפך ממש, כי טבע נפש האדם להמשך אחר צרכי גופו ועניני עוה"ז, ואפי' מה שעושה טוב וסור מרע¹⁶⁵, ומעורר את האה' לה' לדבקה בו ובתורתו, הוא מצד יגיעת הנפש, שמייגע א"ע בעמל ויגיעה להתבונן בגדולת ה' להטות לבבו, ונק' לעשותה לאה'¹⁶⁶, שהיא העשוי' רק ע"י התבוננו', לא שהלב חפץ בעצמה, כ"א מצד הכרח השגת המוח כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה זכור דעמלק¹⁶⁶. ונק' בחי' זו אחור, וכמ"ש¹⁶⁷ כי פנו אלי עורף, פי'¹⁶⁸, דאפי' מה שפנו אלי, הוא בבחי' עורף, שהוא בבחי' חיצוני' ואחורי', שאינו אלא חיות מועט כו'. וז"ש¹⁶⁹ אני ישנה בגלותא, שכמו בשינה שמתעלמי' הכחות דראי' ושמיעה, כמו"כ בזה"ג, בחי' ראי' הוא בבחי' העלם לגמרי כו' (רק בנשמות הגבוהות, והן נשמו' דאצי', שהן בבחי' בני חורין כו'¹⁷⁰), וגם בחי' שמיעה הוא בבחי' חיצוני', היינו בבחי' תפיסת ההשגה לבד, דהשגה זאת אינה מאירה בלב, רק צריכי' להביאה אל הלב כו', ומה שבא אל הלב הוא בחי' הארה לבד מן ההשגה כו'. וע"ה שזה פועל התעוררו' הלב, הי' בבחי' חיצוני' לבד כו', וממילא א"ז פועל כ"כ הביטול בחיצוני' וגשמי' העולם, כ"א בבחי' ביטול היש בלבד, ובפרט לאחר התפלה שחולפת ועוברת האה'

רמז

- 155) עקב י, יב (ושם: ולאבהה).
 156) שם יא, כב.
 157) וי"צ: = על צד.
 158) ויחי מט, ה.
 159) ראה תו"א ויחי מה, ד.
 160) משפטים כג, יז. תשא לד, כג. פ' ראה טז, טז.
 161) חגיגה ב, א.
 162) ראה זח"ב (רע"מ) קטז, ב. נתבאר במאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' שפן. וראה לקמן ח"ב ע' אקצת. ובכ"מ.
 163) ראה לקו"ת ברכה צח, ב. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תסד.
 לקמן פקפ"ב (ע' 000).
 164) ראה תו"א משפטים עה, א. ובכ"מ.
 165) וסור מרע: כ"ה גם באוה"ת מגילת אסתר שם. ובלקו"ת
 תצא שם: וסר מרע.
 166) פד, ד.
 167) ירמ' ב, כז.
 168) ראה גם לקו"ת אחרי כו, ד.
 169) שה"ש ה, ב. זח"ג צה, א.
 170) ראה גם סה"מ תרס"ח ע' רסג. עת"ר ע' שכג. ע' תמג.
 עטר"ת ע' שפד.

ש"פ וישלח, תער"ג

רצא

כו'159 (ויש בזה כמה חילוקי מדרי' בהעבודה בעת התפלה והרשימו הנשאר מזה על כל היום כו', וכמ"ש במ"א¹⁷¹).

ובחי' זו נק' נפילה לגבי מהות הנפש, שמצ"ע, לפי מקור חוצבה, ראוי להיות בטבעה כשלהבת העולה מאלי'172 לדבקה בו, אלא כ"ז הוא לפי שנפלה וירדה בסתר המדריגה תחת ממשלת הגוף והנה"ב, והיא אצלם במאסר ובגלות כו'. והנה, ה' מתיר אסורים¹⁷³ וסומך נופלים¹⁷⁴, שסומך את נש"י להקימם מנפילתם לשוב אל ה' להיות בבחי' פב"פ, וההמשכה היא ע"י המצות, שהן רצה"ע, ה"ה מעורר' את הרצון בנפש בבחי' אה"ר, שזהו בד"כ התגלו' עצם הנפש, ועי"ז יהי' התגלו' בחי' הכחות פנימי' הנ"ל, להיות עיקר ענינו וכל חפצו ורצונו באלקו' כו'.

אמנם, ארז"ל¹⁷⁵ אם ישראל עושין תשו' נגאלין, דהכח מלמע' שע"י המצות, זה מספיק בנשמו' גבוהות, דמ"מ מאיר בהם אור הנפש, ומתפעל מהאור המאיר ע"י המצות כו', אבל בנשמו' שמבחי' עקביים, הרי מצד הסתר הנה"ב, אין האור דמצות נרגש בהם להיות מתפעלים מזה, וכמ"ש¹⁷⁶ ואני בער ולא אדע, שאינו יודע ומרגיש כו', וכמ"ש בסש"ב¹⁷⁷, וע"כ צריך תשו' דוקא, שהו"ע התעוררו' ר"ר על הנפש להקימה מנפילתה, וכמ"ש¹⁷⁸ השיבנו כו', חדש ימינו כקדם כו'. וההתעוררו' על התשו', י"ל שזהו מבחי' נקודת המל' שירודת לבי"ע כו'. וכ"ז הוא בבחי' המל' כמו שירודת לבי"ע, דבד"כ היא בבחי' נקודה לבד לגבי כמו שהיא באצי' כו' (רק שבזה גופא יש ב' מדרי', עצם נקודת המל', ובחי' התפשטו' הארתה כו', כנ"ל¹⁷⁹).

קיצור. ועו"ל, דהנה בזה"ב הי' גילוי בחי' הפנים, היינו החפץ לאלקות, וראי' דחכ', ושמייעה היינו השגה פנימיות, ובזה"ג הפנימיות בהעלם, והאהבה באה ע"י יגיעת השגה, שהיא אהבה העשוי'. וזה נק' נפילה. וה' סומך נופלים, ע"י מצות, ובנשמות דעקביים ע"י התשובה. וההתעוררות על תשו' י"ל שזהו מנקודת המל'.

ק"ב) אמנם יעקב הקים בחי' המל', שעשאה מצבה, בבחי' פרצוף כו', והיינו בחי' המל' רצו כמו שהיא למע' מהתלבשו' בעולמו' כו'. דהנה, מה שמתלבש בעולמו' הוא בחי' הארה לבד, אבל עצם המל' היא למע' מהתלבשו', ונק' סובב לגבי בי"ע, וכמ"ש¹⁸⁰ כי נשגב שמו, דבחי' שמו עצמו הוא נשגב ומרומם מהעולמו', ורק הודו וזיוו הוא על ארץ ושמים כו'¹⁸⁰. וז"ש¹⁸¹ (ירמי' י' י') אלקי' חיים ומלך עולם, פי' מה שהוא אלקי' חיים, שנמשך ממנו חיות להיות מתלבש בכל נברא בפנימיותו ממש, ולכן אלקי' ל' רבים¹⁸²,

177 פמ"ו (סו, סע"א).

178 איכה ה, כא.

179 ספק"ט (ע' רפז).

180 תהלים קמת, יג.

181 וז"ש .. בב"ע כו': לשון לקו"ת אמור לא, ג – עם

הוספות ושינויים כו'.

182 פרש"י וירא כ, יג. וישלח לה, ז. וראה תו"א וראא נו,

סע"א ואילך. ובכ"מ.

171 ראה תו"א שבעה ערה 159. תצוה פג, ד. לקו"ת בהר מ,

א. דרושים לשמע"צ פו, ד. לקמן פרנ"ב (ע' תקיא). ח"ג ע' א"שס.

172 ע"פ רש"י בהעלותך ת, ב..

173 תהלים קמו, ז.

174 נוסח תפילת העמידה.

175 סנהדרין צו, ב.

176 תהלים עג, כב.

ע"ש ריבוי התחלקו' החיות לכל נברא כנודע, ה"ז רק מבחי' מלך עולם, היינו בחי' המל', שהארה מבחי' מל' נמשך להיות בבחי' התלבשו' כו', אבל שמו עצמו הוא נשגב, וכמו במלכותא דארעא¹⁸³ אין המלך נתפס באנשי המדינה כו', וחוקי המלך, שזהו חיות וקיום העם, ה"ז רק הארה כו', וכמ"ש במ"א¹⁸⁴.

ובזה יובן ענין ד' רבתי דאחד¹⁸⁵, שרומז לבחי' מל' כנודע. וא"כ צ"ל מש"א אח"כ בשכמל"ו¹⁸⁶, הלא כבר נרמז ענין מלכותו ית' בד' רבתי דאחד. אך הענין הוא, כי הד' רבתי רומז על בחי' עצם מדת מל' ית', שהוא למע' מהתלבשו' בבי"ע, ולכן הד' סטרינ', מזרח מערב צפון דרום¹⁸⁷, הם בטלי' שם במציאו' כו', וכנודע, שזה שהיש תופס מקום, זהו לגבי האור האלקי שבא בבחי' התלבשו' בעולמו' כו', אבל לגבי בחי' סוכב, אין היש תופס מקום כלל, והכל בטל במציאו' כו'. ומש"א בשכמל"ו, זהו ההארה דמל' שבאה בבחי' התלבשו' בבי"ע כו'.

והנה¹⁸⁸, ד' רבתי הוא בחי' גדלות הדבור, והוא כח הדבור¹⁸⁹. וכידוע דאותי' הדבור הקבועים בפה¹⁹⁰, הם רק המשכה והתגלו' מהאותי' הרוחני' שבנפש, שהן הכ"ב אותי' שבנפש הכלולין בעצמותו, וזה עיקר בחי' כח הדבור שישנו באדם גם בשעה שאינו מדבר כו'. וכמו"כ הוא בבחי' דבור העליון, הם כ"ב אותי', שהן כ"ב מיני המשכות והתגלו' חיות שונות זמ"ז¹⁹¹, שהם מחי' את כל העולמו'¹⁹¹, וכמ"ש¹⁹² ואתה מחי' את כולם, אתה הן האותי' מא' עד תי"ו, וה' מוצאות כו'¹⁹³. ויש בהם ב' מדרי', בחי' כח הדבור, והתגלו' הדבור, והן בחי' חומר וצורה, וכמ"ש באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם¹⁹⁴, דחומר האותי' הוא חיצוני' הבל הלב, שנעשה קול, ונחלק לכ"ב הברות כו', וצורת האותי' הוא בחי' כח הדבור שבנפש כו'. וידוע דצורה וחומר הן בחי' אור וכלי¹⁹⁵, דחומר האותי' הן בחי' כלים, שמהם נתהווה חומרי' העולם ומציאותו, שז"ע בדבר ה' שמים נעשו כו'¹⁹⁶, וצורת האותי' הוא בחי' האור, שזה פועל הביטול בנבראי' כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה מזוזה מימין¹⁹⁷. ומבו' במ"א¹⁹⁸, שזהו מה שהחכ' תעוז לחכם יותר מעשרה שליטים שבעיר¹⁹⁹, שהן הע"מ, להיות מציאו' העולמו', והחכ' תעוז כו', להיות בחי' הביטול כו', והוא בחי' הביטול שמבחי' חפץ ורצון ה', שלמעלה מהביטול שע"פ השגה כו' (וכמ"ש במ"א²⁰⁰ בענין ב' בחי' חיות, שמבחי' בינה ומבחי' חכ' כו'). וז"ע מה שהד' רבתי הוא הביטול דחיו"ע כו', כנ"ל. ונמצא, דד' רבתי הוא בחי' גילוי האור, ושיהי' ביטול בעולמו' כו'.

- (183) ע"פ ברכות נח, א.
 (184) ראה לקו"ת שם.
 (185) ואתחנן ו, ד. מסורה גדולה ואתחנן שם. זהר ח"א יב, א. ח"ג רלו, ב.
 (186) פסחים נו, א.
 (187) ראה ברכות יג, ב.
 (188) בהבא לקמן – ראה אוה"ת תנוכה שבהערה 1. וראה המשך תרס"ו ע' תקפט ואילך שכנראה, מיוסד, על אוה"ת שם.
 (189) ראה אמרי בינה שער הק"ש פס"ו (צד, ב). פס"ז (צה, ג). פס"ח ואילך (צו, א ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי ואתחנן ע' רלב ואילך.
 (190) ראה ספר יצירה פ"ב מ"ג.
 (191) ראה תניא שעהיה"א פ"א. פ"א י"ב.
 (192) נחמי' ט, ו.
 (193) ראה זהר ח"א טו, ב. ח"ב רסא, א. תניא שעהיה"א פ"ב.
 (194) קז, ב.
 (195) ראה סידור עם דא"ח עג, ג ואילך. סה"מ תרס"ו ע' לח. תרנ"ו ע' שכב. תרפ"ב ע' שפח. וש"נ.
 (196) תהלים לג, ו.
 (197) מקץ מא, ד. מב, ד.
 (198) ראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' קו ואילך.
 (199) קהלת ז, יט (בשינוי).
 (200) ראה סה"מ תרס"ג שם ע' קי ואילך.

והנה²⁰¹, ד' הוא מל' דלת, שהמל' היא הדלת והפתח שבה וע"י הוא ההמשכה וההתגלו' מאצ"י לבי"ע, ע"י פתיחת הדלת, וכן ההעלאה מבי"ע לאצ"י כו'²⁰². ומבו' במ"א²⁰³, בענין דכל השערים הי' להם דלתות, לבד פתחו של אולם שלא הי' לו דלתות²⁰⁴, כי הנה השערים הם שערי ההשפעה כו', והדלתות הם לסגור השער כו', כי לפעמים נסגרים השערים²⁰⁵, לפי מעשה התחונני' כו', אבל פתח האולם לא הי' לו²⁰⁶ דלתות, שתמיד הי' פתוח, לפי שהוא רומז לההשפעה היוצאה²⁰⁷ תמיד בלי הפסק ובלי מעצור כו', שזהו ההמשכה מבחי' עצמו' או א"ס שלמע' מס' ההשתל' כו'. והענין הוא בבחי' המל' שנק' דלת, שלפעמים נסגר כו', והו"ע כהדין טיקלא דאסתחרת קמי' כו'²⁰⁸, וכמ"ש במ"א²⁰⁹, וי"ל דהדלת הוא בחי' מל' שבמל', שזהו בחי' המסך והפרסא כו', וכמ"ש הפרד"ס²¹⁰ בערך פרוכת, שזהו בחי' תחתונה שבמל' כו'. אך ענין ד' רבתי, י"ל שזהו כענין ההמשכה דפתחו של אולם, והיינו המשכת בחי' עצמו' או א"ס, והוא שהמסך והפרסא לא יסתירו, ויהי' גילוי או א"ס כו', והו"ע הביטול דבחי' רצון וחפץ ה', כנ"ל, רק דפתחו של אולם הוא הגילוי בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג, והד' רבתי, שהוא הגילוי דמל', י"ל שזהו מה שבא בבחי' או"פ ובבחי' מדה ושיעור כו'. ובעבודה²¹¹ הו"ע כל המאריך בא'¹⁸⁷, דהיינו להאריך ולהרחיב דעתו ובעומק לבו עד מקום שיד שכלו מגעת, איך שאני ה' לא שנית²¹² ממש כמו קודם ברה"ע, כי גם עתה בשמים ממעל ובארץ מתחת אין עוד²¹³, כי כולא קמי' כלא ממש חשיבי²¹⁴, כי רק הודו וזיוו לבד על הארץ ושמים¹⁸⁰, ואי לזאת הכל בטלים אצלו ית', ואליו תכסוף נפש כל חי כו', שע"י כ"ז יהי' בבחי' רצון לה' לבדו, וכמ"ש²¹⁵ מי לי בשמים כו', וכמ"ש בתו"א בד"ה זכור דעמלק²¹⁶.

וז"ע הקמת המל', שעשאה בבחי' פרצוף, להיות המל' בבחי' גילוי אור, וה"ז היפך מהגל שעשה לבן, שרצה להיות בחי' העלם והסתר לגמרי כו', ויעקב, אדרבה, הקים בחי' המל' להיות מנקודה פרצוף, שז"ע המצבה, להיות בחי' המל' כמו שהיא באצ"י, שהיא בחי' גילוי אור, ולהיות בה וע"י גילוי אלקו' בעולמו', שיהי' היחוד והביטול דה' אחד כו'. ועמ"ש הש"ך עה"ת⁵⁹, דהגל בגימט' ה' אחד²¹⁷, דכאשר יש היחוד דה' אחד, אין הגל והפרסא מפסיק כלל כו'. וזה הי' עבודתו בבית לבן, להמשיך גילוי או א"ס מבחי' לובן העליון²¹⁸, ולהיות קימת המל', שתהי' כמו שהיא באצ"י, שמאיר בה גילוי אור, ובה וע"י נמשך הגילוי גם בבי"ע, להיות בהם בחי' הביטול, וכנ"ל שז"ע צורת האותי', שמהם

201) והנה .. ובלי מעצור כו': לשון אוה"ת חנוכה שכה, ב.

27 ואילך.

210) שער כג (שער ערכי הכינויים) פרק יז. וראה הגהות

לד"ה פתח אליהו שבתו"א תרנ"ח ע' צה. סה"מ תרנ"ט ע' מח.

עת"ר ע' רנט.

211) הבא לקמן הוא ע"פ לשון התו"א שבהערה 216.

212) מלאכי ג, ו.

213) ע"פ ואתחנן ד, לט.

214) ע"פ דניאל ד, לב. וז"א יא, ב.

215) תהלים עג, כה.

216) תצוה פד, ג.

217) וז"ל: הג"ל סודו ט"ל עם הכולל שסודו הוי' אחד.

218) ראה לעיל פק"ז (ע' רעו ואילך).

ואתחנן ח"ו ע' בירפ ואילך.

202) ראה לקו"ש חט"ז ע' 447 ואילך.

203) לקו"ת שה"ש לד, סע"ד ואילך.

204) מדות פ"ב מ"ג.

205) נסגרים השערים: שם: השערים נסגרים.

206) לו: שם: בו.

207) היוצאה: שם: היוצאת.

208) זח"א קט, ב.

209) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' ט ואילך.

ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ס"ע לא ואילך. סה"מ תרי"ד ע' א ואילך. וראה גם לקמן ח"ג ע' א'תכט ואילך. סה"מ תש"ד ע'

בנבראי' הוא צורת הנבראי' שמבחי' חפץ ה' כו', שהו"ע הביטול שבנבראי' כו'. ובאמת המשיך במל' בחי' או"פ ועצמי שלמע' מבחי' הגילוי הנ"ל, וכמשי"ת לקמן²¹⁹.

ואחר שגמר עבודתו בבית לבן, הלך לברר את עשו²²⁰, וזהו וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו כו'. דהנה, הביירו' דיעקב הי' בדרך מלמעלמ"ט, ע"י גילוי אור עליון, ולהיות דעיקר עבודתו אצל לבן הי' להמשיך אורות עליוני' מבחי' לובן העליון²²¹, שהו"ע עקודים נקודים וברודים²²², שהן עולמו' ב"ע הכללי', עד שהמשיך האור בבחי' מל', והקים בחי' המל' להיות הגילוי גם למטה כו', וגם המשיך ההמשכה דתו"מ, שזהו המשכה מבחי' פנימי' ועצמי' או"א"ס ב"ה, שע"י כ"ז יכול להיות הביירו' בכל הדברים התחתונים כו', וכמשנת"ל פק"ח²²³ שהביירו' הוא בכח אור עליון דוקא כו', וע"כ, כאשר גמר עבודתו הנ"ל, הי' ביכולתו לברר את עשו שלמטה כו'. וזהו שמודיע לו מה שעשה בבית לבן, היינו²²⁴, שכבר המשיך כל האורות והגילוי' העליוני', וגם המשיך בחי' התו"מ, וביכולתו לבררו כו'. וזהו הסדר, שתחלה הי' צ"ל אצל לבן, להמשיך כל ההמשכות הנ"ל, ואח"כ הביירו' דעשו כו'. וז"ש עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, והיינו דבכח זה יהי' הביירו' כו'. ולפמשנת"ל²²⁵ דעבודתו בבית לבן הי' גם ענין הביירו', הי' צ"ל ג"כ תחלה העבודה אצל לבן, שהוא בחי' כח"ב דתהו, ואח"כ הביירו' דעשו, שהוא בחי' ז"א דתהו²²⁰. והגם דבהביירו' דעכשיו, הרי הביירו' דכח"ב יהי' לעתיד דוקא, כנודע ומבו' במ"א²²⁵, הנה זהו בהביירו' בדרך מלמעלמ"ע, אבל גבי יעקב שהי' הביירו' בדרך מלמעלמ"ט, הי' תחלה הביירו' דכח"ב כו'. וזהו וישלח יעקב מלאכים כו', דאחר שהמשיך כל האורות וההמשכות העליוני', וביירו' בחי' כח"ב דתהו, הלך אח"כ לברר את עשו, וע"ז הוא שמודיע לו מה שעשה בבית לבן, ואו' עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, שבכח זה יש ביכולתו לבררו כו'.

ריח

קיצור. אמנם יעקב עשה מצבה, שהמשיך בחי' המל' כמו שהיא באצי'. והו"ע ד' רבתי דאחד, יחו"ע, ובשכמל"ו, יחו"ת, והוא בחי' חומר האותיות, מקור המציאות, וצורת האותיות, להיות ביטול, והחכ' תעוז לחכם. דלת, ע"ד פתחו של היכל, והו"ע כל המאריך באחד. וז"ע הקמת המל'. ואחר הביירו' בבית לבן, בא לברר את עשו. וזהו וישלח יעקב מלאכים.

219 פק"ד (ע' רב ואילך).
220 ראה אוה"ת וישלח רלא, א. ד"ה וכל בניך וד"ה עם לבן גרתי שבהערה 4.
221 בד"ה וכל בניך שם הערה 19, שבהמשך תער"ב כאן "משמע, דבזה גופא [שבשביל הביירו' דעשו הוצרך להמשיך מבחי' לובן העליון] שני ענינים: (א) שבכדי שיוכל להיות הביירו' דק"ג [איזה בירו' שיהי', הן הביירו' שבדרך מלמעלה למטה והן הביירו' שבדרך מלמעלה למטה] צריכה להיות תחלה המשכת אור עליון, כמבואר שם פק"ח (ע' רט) [בהוצאה

זו – ע' רפא ואילך]. (ב) לפי שהביירו' דיעקב הי' בדרך מלמעלה למטה ע"י גילוי אור עליון – כ"מ שם ס"ע ר"ז [בהוצאה זו – עמוד זה].
222 ויצא לא, י. שם, יב.
223 ע' רפג.
224 ראה תו"א ותו"ח ד"ה וישלח יעקב מלאכים.
225 ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' ג ואילך.

ISBN: 978-0-8266-6087-9

9 780826 660879